

Møte torsdag 18. desember 2008 kl. 10.12

President: Eirin Faldet

Dagsorden (nr. 35):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om Register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser
(Innst. S. nr. 72 (2008–2009))
 2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende prosessen rundt realiseringen av nytt sykehustell ved Radiumhospitalet
(Innst. S. nr. 100 (2008–2009))
 3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Ombudsmannens undersøkelse av saksbehandlingstid og saksbehandlingsrutiner i Norsk Pasientskadeerstatning
(Innst. S. nr. 75 (2008–2009), jf. Dokument nr. 4:1 (2008–2009))
 4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Helse- og omsorgsdepartementet
(Innst. S. nr. 122 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 13 (2008–2009))
 5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om disponering av betongunderstellet til MCP-01
(Innst. S. nr. 103 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 9 (2008–2009))
 6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m. under Olje- og energidepartementet
(Innst. S. nr. 106 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 26 (2008–2009))
 7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Miljøverndepartementet
(Innst. S. nr. 105 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 15 (2008–2009))
 8. Forslag fra stortingsrepresentant Lars Sponheim på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 2. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 1):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme lovforslag om 20 prosent fradrag i skatt for personlige, varige investeringer i selskap inntil 500 000 kroner.»
 9. Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 28):
«Stortinget ber Regjeringen foreta en ny vurdering av om et system med høyere og behovsprøvd barnetillegg i tilknytning til arbeidsavklaringspenger er mer egnet enn et standardisert barnetillegg til å motvirke barnefattigdom, og fremme en egen sak om dette til Stortinget.»
 10. Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om å etablere en ny forvaltningsstruktur med bare to folkevalgte nivåer, stat og kommune.»
 11. Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):
«Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens rammefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester.»
 12. Forslag fra stortingsrepresentant Bent Høie på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak med avklaring av finansierungsordningen for all godkjent fagskoleutdanning.»
 13. Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):
«Stortinget ber Regjeringen åpne for forsøk med oppgaveoverføring fra stat til fylkeskommuner, og til fylkeskommuner i samarbeid.»
 14. Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte når de regionale forskningsfondene skal lokaliseres.»
 15. Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 31):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere å komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 med et forslag om at voldsoffererstatningens begrensning gjelder pr. offer/pårørende.»
 16. Innstilling fra finanskomiteen om statlige lån til Eksportfinans ASA
(Innst. S. nr. 123 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 32 (2008–2009))
 17. Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet 2008
(Innst. S. nr. 104 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 30 (2008–2009))
 18. Referat
- Presidenten:** Representantene Heikki *Holmås* og Hans Olav *Syversen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.
- Det foreligger to permisjonssøknader:
- fra representanten Trond *Helleland* om foreldrepermisjon i tiden fra og med 1. januar til og med 28. februar
 - fra representanten Trine Skei *Grande* om permisjon i tiden fra og med 2. januar til og med 10. januar for å delta i en reise til demokratiprojekt i Zambia
- Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:
1. Søknadene behandles straks og innvilges.
 2. Vararepresentantene, for Buskerud fylke Beate Heie-

ren *Hundhammer*, og for Oslo Alvhild *Hedstein*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Inge Lønning vil framsette et representantforslag.

Inge Lønning (H) [10:13:23]: På vegne av representantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker og meg selv har jeg gleden av å fremsette et forslag om hasteutredning av konsekvensene av en islandsk EU-søknad.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Ine Marie Eriksen Søreide vil framsette et representantforslag.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:13:57]: På vegne av stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Dagrun Eriksen, Odd Einar Dørum og meg selv vil jeg framsette forslag om utsettelse av ikrafttredelsen av tomtefesteinstruksen av 14. september 2007.

Jeg ber også om at forslaget i medhold av forretningsordenens § 28 tredje ledd bokstav d tas opp til behandling i dag.

Presidenten: Anmodningen om å behandle dette forslaget straks vil bli etterkommet. Saken føres opp på en tilleggsdagsorden som behandles etter den ordinære dagsordenen i dag.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:15:06]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om Register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser (Innst. S. nr. 72 (2008–2009))

Stortingspresident Thorbjørn Jagland [10:15:34]: Jeg vil kort orientere om de foreliggende forslag til endringer.

Det ene dreier seg om at den frivillige ordningen med å registrere representantenes verv og økonomiske interesser gjøres obligatorisk. Reglene foreslås også hjemlet i Stortingets forretningsorden, med nærmere bestemmelser i eget reglement vedtatt av Stortinget, og ikke, som i dag, av Presidentskapet.

Det andre dreier seg om at selv om forslag til nytt reglement stort sett bygger på regler som allerede gjelder, klargjøres enkelte bestemmelser i den frivillige ordningen – f.eks. blir det fastsatt at også oppdrag som en representant utfører gjennom et selskap han eller hun er eier i, skal registreres.

Det foreslås dessuten at registeret legges ut på Stortingets nettsider. Det er jo slik at de opplysningene som i dag gis, er offentlige, men de er ikke tilgjengelige nok i praksis. Derfor foreslår vi at disse registreringene legges ut på våre nettsider.

Med dette anbefales Presidentskapets forslag til vedtak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1688)

Sak nr. 2 [10:17:12]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende prosessen rundt realiseringen av nytt sykehotell ved Radiumhospitalet (Innst. S. nr. 100 (2008–2009))

Carl I. Hagen (FrP) [10:17:45] (ordfører for saken): Kontroll- og konstitusjonskomiteen besluttet den 17. juni 2008 å igangsette en egen sak om prosessen rundt realiseringen av et nytt sykehotell ved Radiumhospitalet. Da hadde det allerede vært en høring i helse- og omsorgskomiteen i sakens anledning, men på grunn av prosessen og den store oppmerksomheten som var rettet mot denne, valgte komiteen å gå gjennom dette på en grundig måte. Det har vært sendt flere brev til departementet, og statsråden har gitt oss en oppdatering også etter sommeren etter en anmodning fra oss i oktober 2008, og vi har fått full informasjon fra statsråden i sakens anledning.

Komiteen vil vise til at en hovedbegrunnelse for sykehotellprosjektet helt siden det første gang ble lansert i 2003 – dette har altså vært drøftet gjentatte ganger i styret, bl.a., ved Radiumhospitalet, det var ikke noe nytt som dukket opp våren 2008, men det har gjentatte ganger vært drøftet – var et formål om å avlaste presset på behandlingsplasser/sykesenger ved Radiumhospitalet og derigjennom også lette presset på helseforetakets driftsbudsjett ved å redusere utgiftene til transport og overnatting for dagpasienter ved hospitalet. Komiteen legger selvsagt til grunn at denne målsettingen fortsatt står ved lag.

Den saksbehandlingen som nå har skjedd, og som er gjennomgått, og undertegningen av diverse avtaler får komiteen til å konkludere med at vi nå er inne i en god fase ved at sykehotellet vil bli realisert i samarbeid med Kreftforeningen, som har et utvidet behandlingstilbud, slik at den meget omstendelige prosessen kommer til å få et lykkelig sluttresultat. En samlet komité er meget tilfreds med at det som så meget negativt ut, nå er kommet inn i en god fase. Byggingen er i gang, og man ser fram til åpning mot slutten av neste år. – Så mye fra en samlet komité.

Medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, SV og Senterpartiet har sine egne merknader, noe også regjeringspartiene har på noen punkter. Det er også dissens fra Fremskrittspartiet, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti samt fra Kristelig Folkeparti, og jeg regner med at de øvrige vil begrunne sine merknader og sine synspunkter, i den grad de finner det nødvendig og ønskelig.

For egen del og for Fremskrittspartiets del vil jeg særlig fremheve den enorme innsatsen som en del privatpersoner som engasjerte seg i saken, stod for. Arthur Buchhardt var den som vel var mest fremtredende da det ble kjent at man i stedet for å skulle realisere sykehotellet, som tidli-

gere direktør Danielsen hadde kjempet for i lang, lang tid, skulle man rive stillasene og avslutte arbeidene ved Radiumhospitalet. Man var altså klar, ved at det var bygd et fundament til et sykehotell på flere etasjer, stillasene var der, men så skulle man rive stillasene og stoppe det hele til en betydelig merkostnad, uansett, for hospitalet. Særlig ille var jo dette, i og med at private var villig til å stå for både alle investeringskostnadene og driftskostnadene.

Det er slik at behovet for et sykehotell ved Radiumhospitalet var meget betydelig. Hospitalet hadde allerede utgifter til pasienter som måtte overnatte på sykehuselets regning i nærområdene, og det var ikke noe hotell i nærområdene. Da påløp det også drosjeutgifter til og fra de hotellene man benyttet, ofte i Bærum, hvor pasientene ofte ble plassert, og det var store merkostnader. I så måte ville altså et helt 100 pst. privat finansiert og drevet hotell vært et fornuftig forretningsmessig prosjekt, fordi tilgangen på relativt sikre overnattingsgjester – både pårørende til pasienter på Radiumhospitalet og pasienter – i seg selv var slik at man kunne være temmelig sikker på å kunne drive et forsvarlig forretningsmessig hotell, også med gunstige overnattingspriser, i konkurranse med eventuelle andre.

Allikevel kom det altså uttalelser her i stortingssalen både fra statsminister Jens Stoltenberg og daværende helseminister Sylvi Brustad som gikk ut på at nei, her skulle man stå på sitt, det skulle ikke bygges noe sykehotell, og man skulle også nekte private å gjøre det. Jeg må si at jeg har litt problemer med å finne parlamentariske uttrykk for en del av uttalelsene til statsministeren og daværende helseminister, så la meg heller si det på denne måten: De kom med meget ukloke uttalelser. Et folkelig uttrykk sier noe annet, men det skal jeg ikke benytte, for da blir jeg klubbet. Det var meget, meget ukloke uttalelser som både statsministeren og Sylvia Brustad kom med i stortingssalen, særlig i en spontanspørretime, hvor det ble slått ettertrykkelig fast at det ikke under noen omstendighet kom på tale å tillate bygging av et sykehotell. Det ble da et ramaskrik i befolkningen. Ingen andre kunne nemlig forstå hvorfor man skulle si nei til et prosjekt som ikke kostet det offentlige fem flate øre fordi det i seg selv ville være regningssvarende. Når man til slutt tvang det igjennom overfor en regjering på vikende front og det ble tatt imot, kom det vel ti tilbud fra private. Man aksepterte et tilbud fra Kreftforeningen, men det merkverdige var at da man bad om å få se kopi av tilbudet, eksisterte det ikke på papiret. Det var kun muntlige overenskomster og overhodet ikke noen seriøs saksbehandling av alle disse private, seriøse forslagene som ble innsendt fra de forskjellige. Det er en prosess som vi håper vi slipper å se maken til i fremtiden, for den var ikke særlig god. Etter hvert har det heldigvis materialisert seg en god avtale med Kreftforeningen. Nå kan vi gi honnør til sluttresultatet, som var meget, meget usikkert på det tidspunkt man for så vidt erklærte at man ville velge Kreftforeningen. Man fikk rodd seg i land.

Men til slutt vil jeg nevne at det kan da heller ikke være nødvendig at man skal benytte offentlige midler på områder hvor det er fullt mulig at private kan stå for både investering og drift – i hvert fall ha et minimum av Offentlig

Privat Samarbeid. Hovedårsaken til at Sylvia Brustad og statsminister Stoltenberg sa at de ikke ville være med på dette, var at hvis det ble satt av midler til et eventuelt sykehotell, ville det gå på bekostning av et annet formål. Innenfor de stramme budsjettene kunne man altså ikke hente penger fra et annet formål. Nå fikk vi jo en tilleggsbevilgning, og det er klart at den tilleggsbevilgningen også kunne ha vært gitt et annet sted.

Den løsning man har fått, er nøyaktig den som statsminister og helseminister advarte mot – man har nemlig benyttet offentlige statsbudsjett penger som kunne ha vært benyttet til et annet formål. Her er det et rent regningssvarende hotellprosjekt som kunne ha vært realisert av private aktører, og som i tillegg sa de var interessert i å gjøre det. Denne aversjonen mot private løsninger som den sittende regjering har, synes jeg er beklagelig. Også under budsjettbehandlingen i høst har vi hørt at det er begrensede budsjetter av hensyn til makroøkonomiske størrelser og annet – selv om de har endret seg dramatisk de senere månedene – og da burde det være fint at private står for både investering og drift der de kan, så sparer man de offentlige pengene. Det å sørge for å ha hotellkapasitet i nærheten av store sykehus hvis det ikke allerede er hotell der, er i andre land en typisk oppgave for hotellkjerder som driver hotellvirksomhet i tilknytning til store sykehus som har behov for overnattingskapasitet. Etter min oppfatning er det helt meningsløst at man ikke da sier: Så flott at private kan gjøre det slik at vi slipper, og vi kan benytte våre begrensede ressurser på helt andre og mer nødvendige områder.

I så måte hadde statsministeren og Sylvia Brustad rett, men deres konklusjon var at når de ikke hadde rammer, skulle heller ikke private få lov til å stille opp og komme med nødvendige tilbud. Det var en helt meningsløs konklusjon. Min og Fremskrittspartiets konklusjon er den stikk motsatte: Der hvor private kan stå for investering og drift, er det helt unødvendig å anvende skattebetalernes penger og engasjere det offentlige beslutningsapparatet eller driftsapparatet.

Thorbjørn Jagland hadde her overtatt presidentplassen.

Svein Roald Hansen (A) [10:27:23]: Opposisjonen har to viktige oppgaver i et demokrati. Den ene er å utgjøre et politisk alternativ, gi velgerne et valg. Den andre er å passe på at Regjeringen følger regelverk og spilleregler. Derfor var det ikke uventet at opposisjonen ville undersøke om Regjeringen hadde fulgt de styringsprosedyrer som skal følges overfor helseforetaket i saken rundt sykehotellet på Radiumhospitalet.

Det startet i helse- og omsorgskomiteen med høring av helseministeren. Men da man ikke slo seg til ro med svarene, brukte man sin rett til å reise saken i kontroll- og konstitusjonskomiteen. I dag kan vi konstatere at en samlet komité frikjenner helseministeren, når den sier i innstillingen:

«Komiteen understreker at da kontroll- og konstitusjonskomiteen tok saken opp til behandling, var det mange uklarheter og ubesvarte spørsmål i sakens anled-

ning. Slik komiteen vurderer dagens situasjon, er imidlertid de aller fleste og mest sentrale spørsmål i forbindelse med sykehotellprosjektet besvart i ettertid.»

Det er representanten Carl I. Hagen som er saksordfører, og derfor er det verdt å merke seg at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti i en egen særmerknad

«viser til at det er stilt mange kritiske merknader om selve behandlingsprosessen, men som de senere begivenheter har avklart».

Dette er vel det nærmeste man kan komme en åpen beklagelse fra disse partiene over at man ikke trodde på daværende helseminister da hun sa at hun ikke hadde grepet inn i saken, før den vitterlig havnet på hennes bord gjennom en søknad om utvidede lånerammer.

Den gjennomgang som styret i Helse Sør-Øst engasjerte selskapet KPMG til å gjøre av saksbehandlingen og beslutningsprosessen i Rikshospitalet HF, slår kort og godt fast at søknadsprosessen om investeringsmidler ikke ble gjennomført i samsvar med vedtatte prosedyrer. Sykehusets ledelse gikk utover sine fullmakter da PEAB fikk beskjed om å starte byggearbeidet.

Måten denne saken ble håndtert på i Rikshospitalet HF, satte både sykehuset, Helse Sør-Øst og staten i en meget vanskelig situasjon. Resultatet ble altså en avtale med Kreftforeningen, slik at sykehotellet kunne bygges og tap kunne unngås, og fordi Helsedepartementet sa ja til søknaden om å utvide lånerammene, unngikk man også at andre og høyere prioriterte investeringer ble berørt.

Fremskrittspartiet og Høyre reiser i merknadene spørsmål om ikke et privat engasjement kunne blitt rimeligere og kanskje fungert like bra, og saksordføreren brukte størsteparten av sitt innlegg til å argumentere for det.

Ja, det vet vi ikke riktig svaret på. Men i forhold til sakens kjerne ville ikke et privat engasjement forandret det faktum at denne investeringen ikke var blant de prioriterte. Allerede i 2006 ble det presisert fra Helse- og omsorgsdepartementet at også finansielle leieavtaler og investeringsprosjekter organisert etter OPS-modellen er å betrakte som investeringer. Derfor skulle også de inn i prioriteringskøen.

En løsning med private investorer var derfor ikke en mulighet som kunne sluppet sykehotellet forbi køen av investeringsbehov, uten å bryte med beslutningsprosedyrene. Derfor er det også kritikkverdige at ledelsen ved Rikshospitalet hadde kontakt med Norlandia Omsorg om denne muligheten, parallelt med at de søkte Helse Sør-Øst om å få godkjent prosjektet.

Man kan jo ikke se på investeringer i andres regi annerledes enn investeringer i egen regi når det gjelder å prioritere mellom ulike prosjekter. For uansett hvem som låner, hvem som bygger, eller hvem som driver, vil sykehusets driftsbudsjett bli berørt til sjuende og sist – og det er dette som er poenget.

Det er ikke uvanlig at man i en kontrollsak også går inn på tradisjonell politisk uenighet. Da blir det repetisjoner av en debatt om, i dette tilfellet, privat engasjement i helsevesenet, som i denne saken handler om drift og bygging av sykehotell. Men det er en debatt om noe annet enn det som kontrollsaken dreier seg om, for den må dreie seg om

hvorvidt Regjeringen har opptrådt i henhold til det regelverket man skal opptre etter, og ikke om man er enig eller uenig i de politiske valgene, f.eks. å bruke private eller drive i egen regi.

Styringen av helsevesenet er noe av det mest krevende vi kan tenke oss. Det kan ikke aksepteres at noen forsøker å ta seg til rette og ikke respekterer de prosedyrer og de rammer som de styrende organer har satt. Derfor synes jeg det er oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis representanter ikke er med på de merknadene hvor måten dette ble gjort på i Rikshospitalet HF, blir kritisert.

Inge Lønning (H) [10:32:20]: Det er et ordtak som sier at når enden er god, er allting godt. Det er i de fleste tilfeller en betydelig overdrivelse. I denne saken er det enighet om at enden er god, dvs. at den løsningen som er i ferd med å realiseres, er til glede for fremtidige brukere. Men fremfor alt er det enighet om at det er en umåtelig mye bedre løsning enn den alternative løsning, nemlig at de investeringer som var gjort og det byggeprosjekt som var påbegynt, hadde blitt nullstilt. Det ville ha vært en helt usedvanlig dårlig løsning.

Det som gjenstår, er det kontrollkomiteen har gått igjennom, nemlig kvaliteten på selve beslutningsprosessen. Der er det vel grunn til å understreke det som er sagt i merknaden fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, at det er ganske solide lærdommer å trekke for departementet av den måten prosessen denne gang foregikk på.

Saksordføreren pekte på det svært spesielle i at en fagminister og statsministeren på samme dag i Stortinget kategorisk avviser en løsning som etter kort tid blir løsningen. Det som var spesielt bemerkelsesverdig i denne sak, var jo at statsministeren gikk så langt at han tre ganger i spørsmålsrunden her i Stortinget sa at det ville undergrave hele systemet for hvorledes vi styrer helsebudsjettene i dette land, dersom man skulle omgjøre det vedtaket som da forelå fra styret i Helse Sør-Øst.

Da må man i ettertid kunne spørre: Er systemet ødelagt? Etter mine begreper er svaret på det helt klart: Nei, systemet er ikke ødelagt. Det er påpekt i rapporten at det var gjort helt klare feil i beslutningsprosessen fra de underliggende organer, altså ledelsen ved Rikshospitalet-Radiumhospitalet og det derværende styret. Det er også påpekt at det ble gjort mange litt paniske tiltak da tingene så ble satt på spissen ved at det fremstod som et entydig krav fra opinionen – velgerne – at dette skulle løses på en annen måte. Det ble gjort en hel rekke ting som ikke holder mål i forhold til en normal saksbehandling.

Det er grunn til å minne om det som ble sagt i Innst. S. nr. 265 for 2007–2008, fra flertallet i helse- og omsorgskomiteen:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil bemerke at det ville ha vært en fordel om det hadde foreligget en begrunnelse for den finansierings- og samarbeidsmodell som er valgt. God forvaltningsskikk tilsier også etter flertallets oppfatning at det ville ha

vært naturlig om de som er blitt invitert til å fremsette tilbud, får en tilbakemelding med en begrunnelse for hvorfor man har funnet det riktig å takke nei til tilbudet.»

Det er vel også riktig å minne om at da vi i helse- og omsorgskomiteen gjennomførte åpne høringer i saken – dette var i mai måned i år – var verken statsråden, styrelederen, eller daglig leder i Kreftforeningen i stand til å gi noen opplysninger om innholdet i den avtale som da var inngått med Kreftforeningen. Det innholdet fremkom først på et langt, langt senere tidspunkt, dvs. det har ikke i prosessen på noe tidspunkt vært en reell vurdering av ulike alternativer, simpelthen fordi man av politiske grunner valgte å kortslutte hele den prosessen som man selv hadde invitert til, ved at private tilbydere ble oppfordret om å sende inn sine forslag. De forslagene ble aldri gjenstand for noen reell vurdering. Det var ingen reell sammenlikning mellom fordeler og ulemper ved de enkelte forslag.

Det fremgår klart av kontrollkomiteens innstilling at opposisjonen fremdeles er meget kritisk til deler av beslutningsprosessen, og ikke minst til at faktorenes orden ble så ulogisk som den faktisk ble, ved at man i en panikkartet situasjon satte i gang en prosess som man deretter avbrøt før den var kommet i mål, og ved at man inngikk en avtale som man ikke kjente innholdet av før på et langt senere tidspunkt.

La meg også peke på den merknaden som Høyre og Kristelig Folkeparti er sammen om i innstillingen fra kontrollkomiteen, hvor det slås fast at det helt klart er et offentlig ansvar å sørge for at det finnes tilstrekkelig kapasitet i sykehusvesenet, og at det også er tilstrekkelig tilbud om de tjenester som et pasienthotell skal tilby. Men det er på ingen måte til hinder for at dette kan skje i form av offentlig-privat samarbeid. Vi mener fra Høyres og Kristelig Folkepartis side at det ikke bare er mulig, men det er ønskelig at man legger opp til og inviterer til slikt samarbeid. Det kan vel være grunn til å understreke det ekstra sterkt i en situasjon hvor det kan se ut som om det kan bli større aktivitet i det året som kommer, enn det man har vært vant til de seneste år, på grunn av finanskrisen. Da kan det være grunn til å minne om at man bør tilstrebe ordninger som er så effektive og økonomisk gunstige for staten som overhodet mulig.

Spørsmålet om det skal være offentlig eller privat, bør ikke være et ideologisk spørsmål. Det bør være et ganske enkelt, praktisk/pragmatisk spørsmål: Hva leder raskest til målet, med minst utgifter for det offentlige?

Øystein Djupedal (SV) [10:40:15]: Det er ikke til å forbauses over at dette ble en sak for kontrollkomiteen, med tanke på den høye støyfaktor som var i fjor vår knyttet til realiseringen av dette sykehushotellet. Det er derfor med stor tilfredshet en samlet komité fastslår at vi gjennom denne saksbehandlingen har fått de svar som vi ønsket. Saksbehandlingen har gjennom kontrollkomiteens arbeid vist at det var mulig å gi gode svar, selv om man nødvendigvis ikke er enig i alle svar. Saken som står på dagsordenen i dag, er først og fremst en kontrollsak, ikke en helsepolitisk sak om ulike prioriteringer i helsevesenet,

som enkelte talere har vært inne på. Det er et ansvar som tilligger fagkomiteen, ikke kontrollkomiteen.

La meg likevel fastslå at det er veldig positivt at vi nå har fått en løsning på saken, og at det nå vil bli realisert et sykehotell, som skal overleveres om et års tid, og som det skal flyttes inn i primo 2010. Det er det viktigste, og det er vi selvfølgelig alle svært tilfredse med.

Det er også riktig at beslutningsprosessen ikke har vært – la meg tillate meg å si det – direkte vakker, og at den overhodet ikke bør danne mønster for framtidige beslutningsprosesser. Men som sagt: Engasjementet rundt dette har medført at vi har fått et sykehotell. Det har bl.a. Kreftforeningens engasjement bidratt til – også de pengene Kreftforeningen har stilt til rådighet, som gjør at vi nå får et kombinert sykehotell og et kreftsenter ved Radiumhospitalet.

Det er mye å lære av denne prosessen. Det er vel kanskje det som er det viktigste for oss alle. La meg si at jeg føler at saksbehandlingen i komiteen har gitt oss viktig informasjon og også viktig lærdom.

La meg likevel dvele ved noe som ingen av de foregående talere har vært inne på, og det er den prosessen som var internt ved sykehuset. Helse Sør-Øst gjennomførte en saksbehandling og en beslutningsprosess. Helse Sør-Øst bad KPMG foreta en gransking av det som hadde foregått, og konklusjonen i denne rapporten er også sitert i innstillingen. La meg bare sitere litt fra den:

«Det følger av våre vurderinger (...) at handlingene til Rikshospitalet HK representert ved tidligere administrerende direktør, er årsaken til at helseforetaket ble påført forpliktelser i strid med gjeldende prosedyrer og fullmakter. Selv om det kan hevdes at Helse Sør-Øst RHF kunne ha vært enda mer aktive i dialogen med Rikshospitalet HF høsten 2007, har det forholdet etter vår oppfatning en underordnet betydning i denne saken.»

Denne rapporten fastslår veldig tydelig at noen har gått utover sine fullmakter. Det er det som har ført til at denne saken ble så komplisert som den ble.

Nå er det slik at denne investeringen har blitt til et gode. Selv om man i etterkant kan gå gjennom beslutningsprosessen og se hvordan dette har framkommet, er det likevel viktig å fastslå at det må finnes en prioriteringsdiskusjon, og denne prioriteringsdiskusjonen er i dette tilfellet ikke tillagt helseforetaket. Det betyr at de har ansvaret for å foreta en helhetlig vurdering og prioritering når det gjelder de investeringer som man ønsker i regionen. Det er av stor betydning at vedtatte prosedyrer etterleves. Det er selvfølgelig et poeng i seg selv, for hvis man ikke sørger for at disse vedtatte prosedyrer og prioriteringer etterleves, vil dette bli ytterst krevende. Det var jo det som skjedde i denne saken, og som også KPMGs rapport fastslår.

En samlet komité er derfor enig i at søknadsprosessen om investeringsmidler til sykehuset ikke ble gjennomført i samsvar med vedtatte prosedyrer. Et flertall – jeg er litt overrasket over at det ikke er en samlet komité – mener at behandlingen av denne saken i Rikshospitalets ledelse og styre var et uakseptabelt brudd på beslutningsreglene, som påførte Helse Sør-Øst økonomiske forpliktelser i strid

med gjeldende fullmakter. Jeg er veldig overrasket over at det ikke er en samlet komité som står bak dette. Dette er konklusjonen i rapporten, og det er helt åpenbart gjennom saksbehandlingen at det er dette som har skjedd. Det er, etter mitt skjønn, dette som er sakens kjerne, ikke en generell helsepolitisk debatt om hva som skal prioriteres. Det er, som tidligere sagt, ikke en sak som tilligger kontrollkomiteen som sådan. Det er en sak som tilligger statsråden og komiteen her i Stortinget.

La meg avslutningsvis si følgende: Denne prosessen har vært nødvendig – det viste seg jo både gjennom den store oppmerksomhet saken fikk i fjor vår, og gjennom den prosedyre som har vært i komiteen, at det var nødvendig å få belyst dette. Jeg er tilfreds med at departementet og to statsråder har svart godt på komiteens spørsmål, og at vi også klarte å konkludere på den måten som vi nå har gjort. Og ikke minst viktig – det vil vel være det aller viktigste – er det at vi nå får realisert et sykehotell ved Radiumhospitalet til en akseptabel pris og til kostnader som ikke fortrenger andre investeringer som helseforetaket har planlagt.

Ola T. Lånke (KrF) [10:45:53]: Saksordføreren har på en grei måte redegjort for denne saken – andre har også fulgt opp, ikke minst representanten Lønning, som også redegjorde for merknader som Kristelig Folkeparti står inne for. Jeg vil derfor bare kort knytte noen få ord til dette, siden Kristelig Folkeparti har en særmerknad i innstillingen.

I denne saken har det i motsetning til i de fleste kontroll saker komiteen reiser, ikke vært avholdt noen høring. Det gjør at komiteen etter vårt syn ikke har fått et totalbilde. Alle involverte parter har ikke fått fortelle sin versjon av saken.

Komiteen sendte flere brev til statsrådene, og svarene gav etter vår oppfatning ikke grunnlag for at komiteen skulle gå dypere inn i problematikken. Det settes derfor nå et punktum for disse forberedelsene.

Så har flertallet, som det også er vist til her, likevel valgt å legge inn en del sterke merknader i innstillingen om forhold som komiteen etter Kristelig Folkepartis oppfatning ikke har skaffet seg et tilstrekkelig grunnlag for å mene noe om.

Vi har særlig reagert på at flertallet gjennom å vise til den eksterne gjennomgang av saksbehandlingen, bestilt av styret i Helse Sør-Øst, også går inn i personalspørsmål vedrørende tidligere administrerende direktørs håndtering av saken. På prinsipielt grunnlag har komiteen ved tidligere anledninger vært varsom med å gå inn i personalspørsmål. Det er en kjensgjerning at saken endte med at administrerende direktør måtte gå av. Ved å vise til den tidligere administrerende direktørs rolle involverer Stortinget seg på en måte som gir berøring med noe som er en kontroversiell personalsak. Det bør man ikke gjøre.

Under ingen omstendighet burde man ha gjort det uten å høre de som er parter i saken. Mye tyder også på at denne saken er mer kompleks enn det som kommer fram i den nevnte rapporten. Oppslag i pressen i det aller siste tyder også på det.

Kristelig Folkeparti konstaterer at vi ikke har grunnlag for å ta stilling til skyldspørsmålet i saken. Vi mener flertallet i komiteen går for langt når det kan se ut som om de utpeker en ansvarlig. Dette er grunnlaget for at Kristelig Folkeparti fant det riktig å legge inn en egen særmerknad.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [10:48:31]: Det er ingen som er uenig i at det å få bygget et sykehotell er bra. I moderne behandling er det med på å lette presset på sykehussenger osv. – så der er alle enige. Alle ønsker at en skal kunne ha en drift av sykehusene som er god, og et sykehotell er i den sammenheng ofte et godt alternativ til det å være innlagt på sykehus, både for pasient og for pårørende.

Men jeg valgte å ta ordet etter å ha hørt representanten Hagens innlegg. Jeg har alltid oppfattet Carl I. Hagen som en som er opptatt av at en skal følge prosedyrer, at en skal være nøye med hvordan saker blir vedtatt osv. Da synes jeg det er underlig at han ikke stanser opp ved det som på en måte er selve kjernen i dette, nemlig at styret i et lokalt helseforetak for Rikshospitalet foretar beslutninger som er på tvers av det Helse Sør-Øst faktisk mener. Jeg viser til den merknaden som flertallet skriver:

«Flertallet mener behandlingen av denne saken i Rikshospitalet HF's ledelse og styre var et uakseptabelt brudd på beslutningsprosedyrene som er etablert for investeringer i helseforetakene som påførte helseforetaket økonomiske forpliktelser i strid med gjeldende prosedyrer og fullmakter.»

Fremskrittspartiet er ikke med på den merknaden, men jeg skulle gjerne hørt om representanten Hagen mener at styret i Rikshospitalet har gått utover sine fullmakter i forhold til de signalene som Helse Sør-Øst har gitt, og også som departementet har gitt med hensyn til investeringer.

En annen ting som Rikshospitalets styre og ledelse gjør ved å gå inn for en investering som ikke har topp prioritet, verken i Rikshospitalet eller i Helse Sør-Øst, er faktisk å sette andre viktige prosjekter på vent. Det kan jo ikke være slik en skal drive helseforetakene og foreta prioriteringene rundt omkring.

Jeg mener saken til slutt fikk en veldig god utgang. Jeg mener også at både helseministeren og departementet kom fram til en god løsning. At det var turbulens omkring dette, er lett å forstå, men det har altså sin bakgrunn i at her er det noen som ikke følger spillereglene. Det hadde jeg håpet at representanten Hagen kunne dvelt noe mer ved.

Carl I. Hagen (FrP) [10:52:21]: Ja, jeg skal med glede dvele litt ved det temaet som Rune Skjælaaen tok opp, i hvilken grad man skal følge spillereglene, retningslinjer og vedtak. Det skal man – i utgangspunktet. Man skal ikke følge signaler, for signaler er mye rart, men det er vedtak og konkrete, klare retningslinjer fra de organer som har styringsinstruksjonsmyndigheten, som i utgangspunktet danner det man skal følge.

Vi har i den foreliggende sak et samlet storting som sier seg fornøyd med sluttresultatet. Men hvorfor har vi sluttresultatet? Fordi noen ikke fulgte de helt klare og entydige retningslinjer. Hadde de fulgt retningslinjene – og vedta-

kene – som ble trukket opp i Helse Sør-Øst og fra statsministeren og helseministeren, hadde stillasene blitt revet, og da hadde det ikke blitt bygget noe sykehotell. Men alle, inkludert Rune Skjælaaen og Svein Roald Hansen, sier seg fornøyd med at sykehotellet nå blir bygget. Man er altså fornøyd med at noen var så påståelige at de ikke umiddelbart fulgte det de skulle ha fulgt. Og ja, jeg mener at de skulle ha handlet annerledes og formelt sett riktig, men da hadde vi ikke hatt noe sykehotell på Radiumhospitalet.

Det er det som er dilemmaet, som jeg synes også andre må ta inn over seg i dag når man sier at man er fornøyd. Den eneste grunnen til det er at tidligere direktør, Danielson, som fikk en helt merkverdig beskjed ovenfra om at dette ikke er på prioriteringslisten, sa at det ikke behøver å være på noen prioriteringsliste, for dette kommer ikke til å koste Radiumhospitalet fem flate øre. Hvis han bare fikk tillatelse til at enten Norlandia-kjeden, Rica-kjeden, Arthur Buchardt eller andre fikk bygge og kanskje også betale en skikkelig husleie for tomten på toppen av det bygget som allerede var noen etasjer opp, ville det ikke koste staten fem øre!

Det er klart at når man står overfor det som i hvert fall jeg har tillatt meg å kalle ukloke beslutninger – for ikke å bruke det mer folkelige uttrykket – og påståelighet, sammen med innsatsen til Arthur Buchardt og en del til, og når det i tillegg vinner frem, kan man ikke i dag i salen bare si, som Rune Skjælaaen gjør, at man er fornøyd med sluttresultatet. Dette skyldes nemlig Åge Danielsens påståelighet. Og han hadde styret i ryggen helt frem til på slutten. Dette har vært forelagt styret flere ganger, og han hadde styret på sin side når det gjaldt å bruke hodet og sunn fornuft. Og det var ingen grunn til at det skulle gå over de offentlige budsjetter. Dagens løsning har jo gått ut over de offentlige budsjetter, stikk motsatt av det Rune Skjælaaen nettopp sa, ved at det har vært gitt en tilleggsbevilgning, en pengesum, som kunne ha vært benyttet til noe annet, hvis man hadde sagt ja til et av de tilbudene som ikke behøvde å koste fem øre.

Det er ikke slik som Svein Roald Hansen sa i sitt innlegg, at driftsbudsjettet før eller senere, eller uansett, ville bli berørt. Det ville det vel aldeles ikke! Hvis det på den tomten ble bygget et Rica-hotell, som fullt ut ble drevet som et helt ordinært hotell, kunne sykehuset kjøpe sykehussenger – noe det allerede gjorde langt, langt unna, i Bærum, med drosjereise frem og tilbake for pasientene. Sykehusets driftsbudsjett ville jo spart drosjeregningene! Og overnattingsprisen i Bærum ville det vært greit å drive hotellet på toppen for. Det ville ikke kostet fem øre!

Når man får beskjed om at det er et skrikende behov for hotellkapasitet ved Radiumhospitalet, og så kommer det noen merkverdige instruksjoner om at man ikke skal gjøre det som er sunn fornuft, nemlig å tillate noen private å gjøre det, når det ikke koster ens eget budsjett fem flate øre, da blir det slik at man rister på hodet over uklokskapen. Den er bekreftet i dag av et samlet storting som sier at man er veldig godt fornøyd med at det blir et sykehotell, til og med med en tilleggsbevilgning fra staten, som egentlig hadde vært unødvendig hvis man hadde latt et privat, kommersielt foretak drive det. Man tar altså ge-

vinsten for at Åge Danielsen ikke fulgte retningslinjene 100 pst.

Jeg er klar over at det er formelt feil, og jeg er med på en enstemmig komitémerknad i innstillingen, hvor det står:

«Rapporten konkluderer med at søknadsprosessen om investeringsmidler til et sykehotell ikke ble gjennomført i samsvar med vedtatte prosedyrer.»

Jeg tar det til etterretning.

Et samlet storting sier altså at man er veldig glad for sluttresultatet, at sykehotellet kommer. Jeg er sikker på at den sittende helseminister gleder seg til å foreta en formell åpning. Jeg går ut fra at statsministeren har vett nok til å avstå fra å komme der og klippe en snor, for hadde hans vilje fått gjennomslag, ville det aldri vært noe sykehotell der. Men Bjarne Håkon Hanssen har kommet inn i sin nye stol etter at dette har skjedd, og er selvsagt velkommen til å klippe snoren når hotellet åpnes. Men han bør være klar over at man da egentlig skylder Åge Danielsen og Arthur Buchardt en liten takksigelse.

Det var galt det som ble gjort av styret på slutten, og av Danielsen, men jeg vil si at det er en meget sterkt formildende omstendighet. Han kan i hvert fall se frem til, takket være hans innsats, at sykehotellet kommer til å stå der. Det er ikke takket være den sittende regjeringen, som gjorde hva den kunne for å hindre det, inntil den ble overkjørt av velgerne, som var veldig klare i sin tale.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [10:58:27]: Tror Hagen at det å bygge et sykehotell, enten det er private eller det offentlige som bygger det, ikke vil koste penger? Selv om Rikshospitalet har hotellutgifter for pasienter på andre hoteller i byen, må han ikke fortelle meg at dette ikke vil koste framover.

Et sykehotell, slik det skal drives nå, har også noen tilleggs kvaliteter som andre hotell ikke har.

Men poenget mitt er at det å gå for en beslutning om å investere i noe som ikke har førsteprioritet, en prioritet som en har blitt enig om, er svært usolidarisk også overfor de andre prosjektene som er i Helse Sør-Øst. Det er mitt poeng. Hvis man hele tiden ikke bryr seg om hva som er bestemt, men foretar egne vurderinger og tenker at det er klokt, kommer man helt skjævt ut. Og det mener jeg faktisk denne saken viser – man kom helt ut å kjøre, nettopp fordi man brøt reglement og regler, slik styret i Rikshospitalet gjorde.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:00:11]: Jeg synes det har vært interessant å sitte og høre på kontroll- og konstitusjonskomiteens debatt her i dag. Jeg har bare behov for å knytte noen få merknader til dette, sett fra mitt ståsted.

For det første vil jeg si at vi skal være klar over at det er et utall av varianter av samarbeid mellom våre statlige sykehus og private. Det finnes modeller der vi leier bygningsmasse. Innenfor utstyrsområdet har vi også leiesystemer, leasingsystemer. Vi har varianter av offentlige utbyggere og private driftere. Vi har varianter av private utbyggere og offentlige driftere. Vi har varianter av «kjøp

nå – betal senere», «gratis nå» både investering og drift, men kostnaden påløper etter hvert. Det finnes altså et utall av denne typen varianter i systemet.

Jeg er enig i at vi bør ha en noenlunde pragmatisk tilnærming til dette, og ikke avvise alle slike varianter på et ideologisk grunnlag. Det er i hvert fall ikke mitt ståsted. Men det må fattes beslutninger på rett nivå. Det kan ikke være slik at enhver i systemet kan ta seg til rette i forhold til dette, fordi veldig ofte er det større og mer helhetlige vurderinger som må foretas for å se hvorvidt leieavtalen, leasingen eller privat drifter har betydning for øvrige deler av virksomheten.

Så det aller viktigste i denne saken er jo at komiteen er enig i at man ikke bare kan ta seg til rette i det systemet. Man kan ikke si at nå har jeg et samarbeid med en privat, så dermed kan jeg bare styre unna enhver beslutningsprosess. Det må fattes beslutninger, slik at man får vurdert om investeringen må ses i sammenheng med noe annet, om det er slik at den faktisk er så gratis som den framstilles, om det er klokt å se på om det finnes alternativ anvendelse til f.eks. en tomt. Det kan være viktig. Denne beslutningen må tas av de organer som har det beslutningsansvaret. Det er jeg veldig glad for at det er oppslutning om, og at det er så klar støtte til at departementet i så måte har forstått og håndtert saken riktig.

Så noen kommentarer til det Carl I. Hagen bl.a. sier om at vi alle gleder oss over at sykehotellet kommer på plass. Ja, når vi var der vi var, er det ingen tvil om at det var fornuftig at vi til slutt fikk bygd det sykehotellet. Da var investeringene i gang, da var stillasene oppe, da var vesentlige deler av det som nå blir bygningskroppen, bestilt, og det ville uomtvistelig ha påført det offentlige store kostnader dersom man på det tidspunktet hadde avbrutt byggingen. Derfor er vi alle sammen glad for at vi nå får et sykehotell, istedenfor kostnaden ved ikke å få et sykehotell.

Men det er jo ikke dermed det samme som å si overfor den tidligere direktøren: Vel, vel, hensikten helliger middelet. Vi har jo aldri fått foretatt vurderingen av hvorvidt denne anvendelsen av denne tomten, som er taket på et annet bygg, faktisk er det riktige å prioritere i forhold til et sykehotell. Vi kan aldri få svar på om dette påfører det offentlige helsevesenet kostnader, ved at vi eventuelt må bygge andre steder med andre ting som vi trenger på Radiumhospitalet. Den vurderingen er aldri tatt, for det spørsmålet ble ikke forelagt de myndighetene som hadde ansvaret for å foreta en helhetsvurdering. En helhetsvurdering handler om mer enn hvorvidt det er mulig å drifte et hotell og bygge et hotell i økonomisk balanse. Det handler om å rykke inn i et trangt sykehusområde med et stort bygg. Det kan være at det er viktigere å prioritere den tomten til sykehotell, men den vurderingen er aldri tatt av de myndighetene som har ansvar for det. Så med det utgangspunktet og med den presiseringen deler vi felles glede.

Ellers registrerer jeg selvfølgelig at talsmannen for det største opposisjonspartiet gjør seg til talsmann for en regel som omtrent høres ut som følger: Hvis du først bryter reglene, må du i hvert fall sørge for at du har et fornuftig formål som utgangspunkt for regelbruddet. Da er det meste tillatt.

Vel, jeg tror i hvert fall ikke at det kan være en leveregel som Regjeringen og statsråden kan adoptere, og derfor er jeg glad for at komiteen har landet som den har gjort i denne saken.

Svein Roald Hansen (A) [11:05:56]: Bare for å fortsette der statsråden slapp: Det kan vel hende at Hagen hadde sett fram til at Regjeringen hadde fulgt den oppskriften, for kontrollkomiteen ville fått ganske mye å henge fingrene i hvis Regjeringen hadde forholdt seg til regelverket på samme måte som ledelsen ved Rikshospitalet gjorde i denne saken.

Bare to merknader. – Den ene er at representanten Hagen har en noe underlig definisjon av begrepet «gratis». Han sier at i dag kjøper sykehuset hotellenger i Bærum. Ja, så skal de altså nå kjøpe det på egen tomt – det er ikke gratis. Det kan godt hende at summen av det er rimeligere fordi man sparer transport, men gratis er det ikke. Det må understrekes.

Det andre er at jeg vil reservere meg mot Hagens resonnement. Jeg er glad for at han sa seg enig i det kritikkverdige som skjedde da man brøt regelverket og ikke fulgte – nær sagt – oppskriften. Men så legger han til at det er en formildende omstendighet. Jeg vil reservere meg sterkt mot at det fra Stortingets talerstol deles ut slike formildende omstendigheter, for det er en invitasjon til at man skal kunne true seg fram i køen ved å gjøre tingene på en uryddig måte og ikke ha respekt for det som overordnede organer i et ganske komplekst styringssystem skal ha ansvaret for.

Øystein Djupedal (SV) [11:07:42]: Utover det som er kommentert fra andre her, har jeg bare én kommentar til representanten Hagens innlegg. Jeg er veldig glad for at han allerede nå fastslår at vi kommer til å vinne valget, når han fastslår at det er statsråd Hanssen som skal åpne bygget primo 2010. Jeg er også veldig glad for at han fastslår at vi fremdeles har en statsminister som heter Jens Stoltenberg, som da åpenbart ikke skal inviteres til det samme bygget i 2010. Jeg er glad for at Hagen går inn i valgkampen med det utgangspunktet, og håper at han får rett!

Inge Lønning (H) [11:08:18]: Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité er ingen domstol, og det tror jeg vi skal være glad for. Stortinget i plenum er heller ikke en domstol som skal fordele skyld. Det er vel også grunn til å minne om at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité heller ikke er et prognoseinstitutt for fremtidige valgresultater.

Jeg har behov for å føye noen få bemerkninger til det statsråden sa, som jeg i alt vesentlig er enig i når det gjelder det prinsipielle. Men det er grunn til å minne om at den situasjonen man stod i, som statsråden meget riktig påpekte, ikke hadde karakter av en åpen situasjon hvor alle opsjoner så å si var tilgjengelig på bordet, og hvor man fritt kunne bestemme seg for A, B, C, D, E eller andre alternativer. Det hadde i en viss forstand karakter av en tvangssituasjon. Så kan man diskutere skylddelingen når det gjelder hvorfor tvangssituasjonen ble slik som den ble. Men under enhver omstendighet tror jeg det er viktig å minne om at på

det tidspunktet da saken ble en sak for Stortinget gjennom det representantforslaget som ble fremmet 30. april 2008, samme dag som Stortinget hadde både muntlig spørretime og ordinær spørretime, hvor saken var et gjennomgangstema, visste jo alle at heisekranene stod der, og alle visste at det var investert titalls millioner. Alle visste at konsekvensen av det standpunktet Helse Sør-Øst da stod på, og som statsministeren og helseministeren la hele sin autoritet bak, nettopp innebar at man skulle rigge ned for prinsippets skyld, og man må vel underforstå for å statuere et eksempel og for å bevare systemene, som statsministeren la stor vekt på.

Av det må man i hvert fall kunne trekke den lærdom at det sjelden er klokt å gå så høyt på banen når det gjelder å forsvare systemtvang for systemets egen skyld. Som jeg sa i mitt innlegg i sted, tror jeg statsministeren tok ganske alvorlig feil da han sa at det å revidere et åpenbart uhen-siktsmessig standpunkt bidrar til å undergrave et helt system. Jeg tror det er tvert imot. At man er i stand til å vise «common sense» i gitte vanskelige valg-situasjoner, bidrar til å bevare systemet, ikke til å undergrave det. Det er den rigide form for regelutvikling som setter systemet foran de praktiske løsningene, som bidrar til å undergrave respekten for systemene.

Så er det er vel også viktig å minne om at etter hele gjennomgangen og med kontrollkomiteens innstilling nå, er det fremdeles en del spørsmål som vi aldri kommer til å få svar på, kanskje med unntak av den mulighet at noen i fremtiden skriver sine memoarer, men det kan jo være lenge til den tid kommer. Vi vet til dags dato ikke hvorfor styrelederen ved Rikshospitalet- Radiumhospitalet fant det nødvendig å nedlegge sitt verv. Vi vet fortsatt ikke hvilke alternativer man hadde hatt å velge mellom dersom Regjeringen og statsråden hadde tatt seg litt bedre tid da det begynte å brenne under føttene deres. Det kommer vi ikke til å få vite, ganske enkelt av den grunn at man valgte å hoppe direkte på en annen konklusjon uten at man visste hva innholdet i den konklusjonen egentlig var. Det kan man tolke på mange måter. Men jeg synes nok fremdeles, etter kontrollkomiteens gjennomgang, at den mest nærliggende tolkning av den måten statsråden opptrådte på, var at man simpelthen ikke ønsket at det skulle komme mulige alternativer på bordet, slik man selv hadde invitert til, og derfor hoppet man på avtalen med Kreftforeningen, som på det tidspunkt fremdeles var en helt innholdstom avtale.

Jeg vil fastholde at det helse- og omsorgskomiteen sa om dette i sin innstilling, Innst. S. nr. 265 for 2007–2008, fremdeles står seg ganske godt, at slik bør ingen fremtidig regjering handle, heller ikke i panikksituasjoner.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 1690)

Sak nr. 3 [11:13:45]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Ombudsmannens undersøkelse av saksbehandlingstid og

saksbehandlingsrutiner i Norsk Pasientskadeerstatning (Innst. S. nr. 75 (2008–2009), jf. Dokument nr. 4:1 (2008–2009))

Rune J. Skjælaaen (Sp) [11:14:10] (ordfører for saken): Feilbehandling er noe enhver pasient skulle slippe å oppleve. Men feil blir begått – det vil vi aldri komme bort fra i helsevesenet heller. Derfor har vi Norsk pasientskadeerstatning som til en viss grad skal kompensere for tap. Ordningen er nå også utvidet til å gjelde feilbehandling i den private helsesektoren.

Det er for alle krevende å måtte søke om erstatning. Ombudsmannen har, etter mange henvendelser fra pasienter som mener seg feilbehandlet, og som har søkt Norsk pasientskadeerstatning om erstatning, gjort undersøkelse av hvordan Norsk pasientskadeerstatning fungerer i forhold til ventetid mv.

En samlet komité deler ombudsmannens vurdering at det er tilgjengelig saksbehandlingskapasitet som er den store utfordringen. Norsk pasientskadeerstatning har innført en køordning, der søkere blir plassert før de får tildelt en saksbehandler. Bakgrunnen for dette er at hver saksbehandler ikke skal ha for mange saker samtidig, altså for stor saksportefølje og dermed ikke kunne gjøre en grundig nok jobb med den enkelte sak.

En samlet komité mener videre at denne køordningen har klare svakheter. Komiteen er klar og tydelig på at søkere må få skriftlig tilbakemelding om at den informasjon som de fortløpende sender inn, blir gjennomgått også før de får tildelt saksbehandler.

En samlet komité ber Helse- og omsorgsdepartementet følge utviklingen i Norsk pasientskadeerstatning nøye. Dette mener vi faktisk er viktig. Det er viktig at en kan ha en forsvarlig behandling av søknadene både når det gjelder ventetider, hvor lang tid det tar å få behandlet søknaden, og ved at søknaden blir godt faglig vurdert. Det er viktig å minne om at svært mange av dem som søker om pasientskadeerstatning, har en forhistorie som har vært vanskelig på grunn av feilbehandling. Derfor er det også viktig at når de først søker og går gjennom en slik krevende prosess, blir de behandlet på en forsvarlig god måte.

Svein Roald Hansen (A) [11:17:18]: Jeg har ikke noe å tilføye til realitetene i saken, som saksordføreren har redegjort for. Jeg har bare lyst til å reise en liten problemstilling knyttet til denne rapporten fra Sivilombudsmannen.

Det er helt forståelig at Sivilombudsmannen, når han får flere klager på samme område, velger å gå utover det og tar en og en sak og ser på om systemet er godt nok. Det er helt forståelig. Det har skjedd før, og det kommer sikkert til å skje igjen.

Men det kan være komplekse ting som gjør at vi er i en gråsoner mot Riksrevisjonens forvaltningsrevisjoner. Jeg vil bare reise den problemstillingen fordi de gjennomføres etter bestemte metoder. De kan være metodisk krevende å gjennomføre. Jeg vil bare legge igjen den tanken at Sivilombudsmannen kanskje i framtidige saker bør vurdere om man skal ha en form for samarbeid med Riksre-

visjonen i den typen gjennomganger, slik at man her kan bruke samme metodikk og trekke veksler på hverandres erfaringer.

Dette er – jeg understreker det – ikke ment som noen kritikk av at Sivilombudsmannen har valgt denne formen på meldingen i denne saken. Jeg vil bare reise problemstillingen, slik at vi ikke får to instanser som driver med noe som kan ligge i nærheten av hverandre, uten at metodegrunnlaget i hvert fall er noenlunde tilsvarende.

Laila Dāvøy (KrF) [11:19:10]: Sivilombudsmannen er helt klar i konklusjonen om at saksbehandlingstiden er uakseptabelt lang. Når vi ser at det til sammen innebærer 777 dager, altså over to år, fra en sak kommer inn, til den berørte pasient får erstatning, er det selvfølgelig altfor mye. Også at saksbehandlingstiden fra 2005 til 2007 har økt med 86 dager, er for mye.

Nå er det slik at det i de senere årene har vært satt i verk en rekke tiltak for å bedre situasjonen. Det kan tenkes at situasjonen og saksbehandlingstiden ville vært enda verre dersom dette ikke hadde vært gjort.

Utviklingen viser at det er helt nødvendig likevel å gjøre mer. Jeg håper at statsråden nå griper aktivt fatt i utfordringene, og sørger for at det settes inn tiltak og foreslås tilstrekkelige bevilgninger, slik at saksbehandlingstiden blir redusert. Selvsagt må heller ikke det gå ut over kvaliteten. Det kan virke som om det her er behov for ekstraordinære tiltak i en periode, slik at køene kan ryddes unna. I så fall må det lages en plan for det.

Til slutt: Vi må aldri glemme at det bak hver eneste sak som behandles, er et enkeltmenneske. Det er uholdbart at de mennesker som søker erstatning bl.a. på grunn av feilbehandling og dårlig behandling i helsevesenet, skal måtte vente så lenge på en avklaring av sin sak. For mange legger dette en ekstra bølge på skuldre som allerede bærer tungt. Erstatningen kunne bedret en vanskelig livssituasjon tidligere.

Køordningen som er innført, er en sak i seg selv. Jeg forutsetter at de forhold som Sivilombudsmannen har tatt opp rundt denne, blir tatt hensyn til, og at køordningen, slik jeg ser det, dessuten bør avvikles så snart det lar seg praktisk gjøre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 1690)

Sak nr. 4 [11:21:16]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. S. nr. 122 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 13 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Dag Ole Teigen (A) [11:22:23] (ordfører for saken): Jeg har inntrykk av at det ikke blir veldig stor debatt om denne saken, og det er i og for seg bra. Det er jo en øvelse vi gjør hver høst. Først vedtar vi budsjettet for året etter før vi endrer det budsjettet vi vedtok året før.

Jeg vil nevne en viktig sak som Regjeringen omtaler i proposisjonen, nemlig forebygging av kjønnslemlestelse. Det er bestemt at det ikke blir innført obligatoriske underlivsundersøkelser av alle jenter, men at det skal gis tilbud av skolehelsetjenesten om frivillige kliniske underlivsundersøkelser til jenter og kvinner med bakgrunn fra områder der det er høy forekomst av kjønnslemlestelse.

Uten å gå nærmere inn på den debatten nå vil jeg si at det også er satt i gang andre tiltak gjennom handlingsplanen mot kjønnslemlestelse og økte bevilgninger, og det er håp i komiteen om at de tiltakene som settes i verk, samlet sett gir virkning, og jeg håper man arbeider systematisk med dette og ser på hvilken effekt disse tiltakene får.

Den viktigste endringen som blir foreslått i budsjettet, er en tilleggsbevilgning til sykehusene på 500 mill. kr. Flere pasienter får behandling i norske sykehus, heldigvis. Selv om samlet underskudd fra helseforetakene kan bli mindre i år enn de har vært de siste årene, er det fortsatt et betydelig underskudd som tærer på likviditet og skaper behov for omstillinger som ofte kan være svært krevende.

Komiteen støtter Regjeringen i å styrke basisbevilgningene med 500 mill. kr til sykehusene for 2008, og flertallet mener dette vil styrke likviditeten og lette omstillinger. I budsjettet som Stortinget har vedtatt for 2009, ligger det inne en bevilgning på 500 mill. kr til å lette omstillinger neste år. Når vi i dag vedtar en tilleggsbevilgning for 2008, ligger det dermed inne midler som letter omstillinger både for 2008 og for 2009.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har en mindretallsmerknad der de tar opp at det i 2009 blir budsjettet med en vekst i pasientbehandlingen på 1,5 pst. Slik jeg leser merknaden, blir det stilt spørsmål ved om hva 1,5 pst. regnes i forhold til, i og med at veksten for 2008 er høyere enn budsjettet. Til det vil jeg si at i 2009-budsjettet er det lagt inn 300 mill. kr som skal dekke økt aktivitetsvekst i 2008 knyttet til innsatsstyrt finansiering og poliklinisk behandling. Det tallet er beregnet som en prognose ut fra aktivitetstall for de fire første månedene i 2008. Veksten på 1,5 pst., som blir finansiert for 2009, kommer i tillegg til dette.

Når det gjelder poliklinisk virksomhet ved sykehus, viser komiteen til at aktiviteten på offentlige poliklinikker innen psykisk helsevern/rusbehandling, laboratorier og radiologi har vært høyere enn budsjettet, og at dette betyr at flere får behandling. Komiteen støtter Regjeringens forslag om å øke bevilgningen med 95 mill. kr.

Til slutt vil jeg nevne at det er et mindretallsforslag som angår pensjonsutgifter for 2007. Det antar jeg at neste taler vil redegjøre for.

Vigdis Giltun (FrP) [11:26:01]: Fremskrittspartiet slutter seg til de foreslåtte bevilgningene, men vil i tillegg nevne noen andre områder.

Den medisinsk-tekniske utstyrsparken ved norske sykehus har et enormt etterslep. Fremskrittspartiet fremmer derfor forslag om 1 milliard kr i salderingen for 2008, slik at man kan få på plass en investeringspakke for å fornye og utbedre utstyret ved norske sykehus. Bevilgningen gjøres overførbart til 2009, men man kan allerede nå begynne å inngå nødvendige kontrakter og bestillinger.

Fremskrittspartiet mener også at gjeldssituasjonen som sykehusene er i i forhold til staten, er et stort problem knyttet til likviditet og økonomisk handlingsrom, og vi ønsker derfor å ettergi 2 milliarder kr av denne gjelden. Det er viktig for Fremskrittspartiet at dette gjøres på en slik måte at de flinkeste sykehusene også får del i denne ettergivelsen, og at fordelingen derfor blir på en slik måte at man ikke straffer dem som har holdt orden i eget bo.

Når det gjelder pensjonskostnadene, har de private sykehusene heller ikke nå fått fullstendig kompensasjon for de store, økte utgiftene. Vi vet at mange private og ideelle helseleverandører har store problemer med likviditeten og den økonomiske situasjonen. Dette fikk også komiteen grundig informasjon om da vi for et par måneder siden besøkte Haraldsplass i Bergen. I en tid da stadig flere har behov for behandling, men står oppført på ventelister i helsevesenet, er ikke løsningen å ødelegge eller redusere driftsmulighetene for de private aktørene. De utfører en viktig del av den offentlige helsetjenesten og har samme behov for å få dekket de økte pensjonskostnadene som de offentlige aktørene. Derfor må man sørge for at også disse får dekket sine økte pensjonskostnader. Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener at det er viktig å sørge for at 150 mill. kr i pensjonskostnader for private ideelle blir dekket inn nå.

Avslutningsvis vil jeg ta opp mindretallsforslaget, som Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er sammen om.

Presidenten: Representanten Vigdis Giltun har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Inge Lønning (H) [11:28:29]: Først en merknad til det som saksordføreren var innom, om den løsningen som Regjeringen har valgt å anbefale overfor Stortinget når det gjelder kjønnslemlestelse og eventuell obligatorisk underlivsundersøkelse. Fra Høyres side er vi enig i den løsningen som er valgt, og tror at det er klokt, fordi det hadde vært et helt iøynefallende misforhold mellom formålet og det apparat man hadde vært nødt til å mobilisere, dersom man skulle ha gått inn for en fullstendig og obligatorisk ordning.

Så en kort merknad til dette med pensjonskostnadene. Høyre er også helt klart av den oppfatning at der bør finnes en løsning på dette problemet. Per i dag har man løst halvdel av problemet, dvs. for det ene året, men man

har ikke løst den andre halvdel som fremdeles belaster egenkapitalsituasjonen og dermed driften for en del av de private ideelle sykehusene. Når vi ikke støtter forslaget om en økt bevilgning, er det fordi vi mener at dette kan og bør finne sin løsning innenfor den rammen som man har når årets budsjett er saldert.

Så til den merknaden fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre som saksordføreren viste til, og hadde en kommentar til. Grunnen til at vi har funnet det riktig å peke på problemet med de prosentvise anslagene for aktivitetsøkning i de årlige proposisjonene, er at det svært ofte er vanskelig for leseren å gjennomskue hva disse tallene relaterer seg til, altså hvilke størrelser det er man sammenligner når man gir disse anslagene.

Det andre forholdet som det er grunn til å peke på, er at det viser seg år etter år at disse anslagene har liten styringsverdi. Det viser seg gang etter gang etter gang at den faktiske utvikling avviker ikke ubetydelig fra det man har lagt til grunn i budsjettet. Derfor mener vi at det kan være grunn for statsråden til å gå litt nærmere inn i og vurdere om det er en hensiktsmessig måte å kommunisere med Stortinget på at man legger inn anslag som er så usikre som disse anslagene har vist seg å være. Gitt at man mener at det har en verdi som styringsverktøy å legge inn slike forutsetninger i det budsjettet Stortinget vedtar, må man eventuelt også spørre på hvilke måter man da kan sørge for at dette blir fulgt, og at det faktiske resultat ved årets slutt i hvert fall er i nærheten av det man la til grunn da man vedtok budsjettet.

Vi har også sagt i den felles merknaden fra de tre partiene at hovedutfordringen i helseforetakene ikke egentlig er knyttet til nivået på bevilgningene, 500 mill. kr høyere eller lavere, som vi tar stilling til i forbindelse med salderingsproposisjonen. Det er nødvendig å understreke at utfordringen er svært mye større enn det, og at utfordringen, som statsråden også har sagt flere ganger er hans intensjon, er å styre den totale ressursfordelingen på en bedre måte og styre større deler av ressursveksten i helsetjenesten mot primærhelsetjenesten, hvilket som konsekvens selvfølgelig vil ha at man må dempe den ganske dramatiske ressursøkningen vi har sett i spesialisthelsetjenesten de siste årene.

Resultatet av årets virksomhet vil vi først få et godt stykke inn på nyåret, og det er jo da først at man også kan vurdere hvordan den totale situasjonen ser ut for helseforetakene. Når vi kjenner størrelsen på underskuddene for inneværende år, vil vi også vite hvor stor andel av det som dekkes opp gjennom tilleggsbevilgningen på 500 mill. kr.

Laila Dāvøy (KrF) [11:33:51]: Det er beklagelig at de private ideelle sykehusene ikke har fått dekket de økte pensjonskostnadene som de fikk i 2007. Det har faktisk store konsekvenser for de sykehusene det gjelder. Kristelig Folkeparti foreslår i dag sammen med Fremskrittspartiet, som vi også gjorde i fjor, at Stortinget bevilger 150 mill. kr for å dekke disse sykehusenes økte pensjonsutgifter for 2007.

Bergen Diakonissehjem, Haraldsplass, er et av de sy-

kehusene det dreier seg om. Også dette sykehuset, Bergen Diakonissehjem, fikk forleden melding om at det for en flott barnevernsinstitusjon, Garnes Ungdomssenter, skal halveres. De vet ikke om de kan drive denne institusjonen videre pr. dags dato. Og jeg må få lov til å markere her at Regjeringens håndtering av ideelle institusjoner for tiden er oppsiktsvekkende.

Over til et annet punkt: I avregningen for 2007 for innsatsstyrt finansiering i sykehusene er det utbetalt 82,9 mill. kr for mye. Som i 2006 handler det hovedsakelig om feilkoding av dagrehabilitering. Avregningsutvalget skriver i sin årsrapport følgende:

«Avregningsutvalget måtte derfor konkludere med å underkjenne ISF-underlaget for dagrehabilitering også i 2007, med få unntak. Dette er like alvorlig som for 2006, kanskje spesielt ut fra at utvalget ikke klarte å finne tegn til korreksjoner for tredje tertial i 2007. Størrelsen på avkortingen kan påkalle politisk oppmerksomhet.»

Det har det faktisk gjort her i dag.

Tallene så langt i 2008 viser at det har skjedd endring i koding av dagrehabilitering, men Avregningsutvalget mener på bakgrunn av saker de har sett på i 2008, at helseforetakene må styrke sin opplæring og egenkontroll i forhold til kodepraksis og overholdelse av regler for innsatsstyrt finansiering. Det kan være interessant å høre statsrådens forklaring på dette, og hvilke tiltak som nå vil bli iverksatt for å styrke sykehusenes praksis på dette området. Dette må bli enda viktigere framover, slik jeg ser det, når nå innsatsstyrt finansiering skal brukes på poliklinisk aktivitet, og også utenfor sykehusene, slik statsråden har varslet.

Rammen rundt årets debatt om endringene på statsbudsjettet for Helse- og omsorgsdepartementet inneværende år er av en helt annen karakter enn fjorårets debatt. I fjor var avisene fulle, husker vi, av oppslag om kutt og nedskjæringer og om fare for liv og helse. I fjor sa daværende statsråd at det er

«klart at alle må forholde seg til Stortingets vedtak. Det er grunnleggende udemokratisk å gjøre noe annet».

I høst har det så langt vært stille, og det har da også til alle de fire regionale helseforetakene kommet forslag fra Regjeringen om å bevilge ytterligere 500 mill. kr «for å styrke likviditeten og lette omstillingsutfordringer». Dette vil også redusere det samlede underskuddet i sykehusene fra 900 mill. kr til 400 mill. kr. Derfor er det et godt håndslag til sykehusene.

Samtidig som dette bevilgningsforslaget ble lagt fram av Regjeringen den 14. november i år, uttaler statsråden i Dagens Medisin 20. november:

«I dag bruker vi mye penger feil i Helse-Norge.

Svaret på problemene er ikke å bruke enda mer på feil måte - men å bruke riktig de pengene man har.»

Og han fortsetter med å erklære at videre satsing bør komme fort og konkret i primærhelsetjenesten.

Kristelig Folkeparti støtter en slik tankegang og har også lenge etterlyst fokus på samhandling i helsetjenestene. Samtidig er det viktig å presisere at en ny runde med kuttforslag og press mot sykehusene hadde vært uhel-

dig. Kristelig Folkeparti støtter derfor forslaget om økt bevilgning til sykehusene.

Til sist viser jeg bare til forslaget fra Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, som representanten Giltun allerede har tatt opp.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:38:45]: Noen få kommentarer fra meg også i denne debatten.

La meg først få si at de viktige spørsmålene som Dāvøy tar opp om bruken av DRG/ISF, må jeg få lov til å komme tilbake til. Jeg greier rett og slett ikke å svare på dem direkte.

Så noen tanker om dette at vi nå velger å fremme et forslag om en tilleggsbevilgning. Til det er det for meg viktig å si at det ikke opphever uttalelsen om at vi må behandle sykehusbudsjettet én gang i året. Det tror jeg hele det politiske Norge vil være tjent med, enten man er i posisjon eller i opposisjon. I den uttalelsen ligger det også en smule selvkritikk.

Vi opplevde utover høsten at vi var i en situasjon der likviditeten i særlig to av foretakene – Helse Midt-Norge og Helse Sør-Øst – var svært anstrengt. Vi har vært i en situasjon der vi faktisk har måttet vurdere veldig grundig om det var likvide midler nok til å foreta lønnsutbetalinger i desember. Vi har kommet fram til at det er det, men i utgangspunktet ville det forutsette forskyvning av en del andre regninger på en uheldig måte. Derfor var vi egentlig i en situasjon der valget var enten en bevilgning eller en utvidelse av kassakredittgrunnlaget, særlig for de to foretakene. I den situasjonen mener jeg og Regjeringen at det var riktigst å foreta denne tilleggsbevilgningen. Det er mange grunner til det, som jeg nå ikke skal gå inn på, men det er altså bakgrunnen for at man også i omgrupperingsproposisjonen kommer med en sykehusbevilgning.

Ellers vil jeg si at min erfaring så langt er at det beste styringsgrunnlaget overfor sykehusene på mange måter er å styre ut fra likviditet. Der er det veldig viktig å ha oversikt og kontroll, for det er uomtvistelig sånn at når det rent faktisk holder på å bli tomt på kontoen, må det skje endringer som man ikke bare kan unngå ved å fortsette å låneoppta. Derfor er hele dette nye kredittregimet som er lagt på plass i forbindelse med det økonomiske opplegget for 2009, etter min mening veldig viktig.

Så er jeg selvfølgelig enig med både Lønning og Dāvøy i at det ikke er noen nytenkning i det som skjer her. Representanten Lønning og jeg har også hatt en dialog via Stortingets talerstol om budsjettet for neste år og graden av nytenkning i det. Jeg har ingen problemer med å ta inn over meg det poenget at man i det vi gjør her, og i budsjettet for 2009 finner lite av den endringen jeg mener må skje i Helse-Norge.

Det er selvfølgelig opposisjonens rett å påpeke at det arbeidet som statsråden holder på med i samhandlingsreformen, går for sakte, vi burde gjort det før, osv. Jeg kan i hvert fall forsikre om at vi nå jobber under høytrykk. Vi startet reformarbeidet i august og skal være ferdige i april 2009. Jeg tror neppe det finnes mange eksempler på et utredningsarbeid med så store tema som har gått i så høyt

tempo. Jeg skjønner opposisjonen, og jeg ville selvfølgelig gjort akkurat det samme hvis jeg hadde vært i opposisjon – sagt at det går allikevel for sakte. Men i den grad man faktisk er opptatt av om det holdes tempo eller ikke, så gjøres det det.

Så bare litt om dette med pensjon. Jeg er klar over at vi har et problem knyttet til de private institusjonene i 2007 som ikke er løst. Så får vi se om vi på noe tidspunkt greier det. Det viktigste for meg er tross alt at vi ikke, som representanten Lønning sa i sitt innlegg, har et problem i ett år og en løsning i ett år. Vi har ikke bare en løsning i ett år, vi har en løsning i år og i årene som kommer, ved at vi har lagt på plass et system. Men det gjenstår fortsatt en utfordring knyttet til 2007.

Det siste jeg vil si, er at jeg – selv om jeg er enig i at en sånn type vekstanslag alltid er vanskelig – føler meg veldig trygg på at den veksten som er prognosert for budsjettet i 2008, vil vi nå. Og det er reelt budsjettet med en vekst på 1,5 pst., oppå den veksten på om lag 2 pst. som kommer i år, i budsjettet for 2009. Så budsjettene er reelle for det vekstgrunnlaget.

Eirin Faldet hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vigdis Giltun (FrP) [11:44:06]: Hele komiteen, den forrige statsråden og også dagens statsråd er veldig klar over hvordan de private ideelle sliter på grunn av at de ikke har fått full dekning for økte pensjonsutgifter i 2007. Det er ikke noe nytt. De ventet jo faktisk også å få det dekket fullt ut.

Jeg lurer på: Hva er årsaken til at statsråden har valgt bare å dekke deler av det? Er det slik at man tror at de private ideelle sitter med masse reserver og har god anledning til å dekke opp dette selv på en bedre måte enn det offentlige? Eller er det rett og slett en måte å strupe på og gjøre det vanskelig for de private, og kanskje ikke vise nok forståelse for de utfordringene de står overfor, når de ikke får dekket så store økonomiske kostnader? Det kan umulig dreie seg om penger, for 150 mill. kr er ikke mye for Regjeringen, men det er veldig mye for dem som nå selv må ta denne belastningen innenfor driften.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:45:18]: Det er jo enkelte anledninger under et slikt replikkordskifte at man nesten skulle ha ønsket seg at en del av representantene fra Fremskrittspartiet hadde fått prøvd seg i regjeringskontorene. Da tror jeg at det i hvert fall ville ha vært én uttalelse representanten ville ha spist i seg: at 150 mill. kr ikke er mye for Regjeringen. Jeg tror representanten ville ha opplevd at de 150 mill. kr ville man ha vært villig til å gjøre svært mye for å få tak i. 150 mill. kr er forferdelig mye penger, og når jeg er i en vanskelig prioriteringssituasjon og skal velge mellom å bruke det på de utfordringene jeg ser i Helse-Norge i dag, og å bruke det på å betale tilbake kostnader i 2007, har prioriteringen min vært, innenfor rammer, å bruke de 150 mill. kr

slik jeg her foreslår, og ikke slik representanten kunne ha ønsket seg.

Inge Lønning (H) [11:46:28]: Jeg la merke til at statsråden sa at det gjenstår et problem når det gjelder 2007, og jeg hører det slik at statsråden med det erkjenner at det problemet må finne en løsning. Da innebærer det, og det er det jeg gjerne vil ha statsrådets bekræftelse på, at RHF-ene har en forpliktelse overfor de private ideelle på samme måte som de har overfor sine egne foretak, og til syvende og sist betyr jo det at det er statsråden som eier som erkjenner at denne forpliktelsen er der, og at den må innfris. Er det en riktig forståelse?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:47:18]: Det som ligger i det jeg sa, er at jeg er klar over at denne pensjonsforpliktelsen belaster egenkapitalen i de private institusjonene, og jeg er klar over at det gir dem utfordringer. Jeg vil ikke lukke øynene for det, men å skissere hva som kan være løsningen på den utfordringen, vil jeg ikke gjøre nå. Den løsningen kan godt være at man bare må konstatere: Vel, den belastningen på egenkapitalen må man leve med. Jeg kan ikke se at det er noe poeng heller for representanten Lønning at jeg på død og liv må konkludere skarpt på det nå. La meg nå få lov til å leve med denne utfordringen i en tid til.

Laila Dāvøy (KrF) [11:48:17]: Jeg velger å ta det positivt at statsråden iallfall ikke bastant sier at det kommer ikke på tale i det hele tatt å se på det lenger. Det er faktisk prekært for noen av disse institusjonene, det er egenkapitalsituasjonen som blir så vanskelig, og spesielt kjenner jeg Bergen Diakonissehjem. Jeg vet ikke hvordan egenkapitalsituasjonen er overalt, men det er klart at skal man løse det, må man løse det for alle sykehusene. Men det er faktisk så prekært at de står i fare for å bruke så å si hele egenkapitalen sin, og det er en fryktelig vanskelig situasjon å komme i.

Det ble jo funnet 500 mill. kr til de offentlige sykehusene i salderingen. Jeg er enig med statsråden i at 150 mill. kr er mye, mye penger, men jeg skulle ønske at man kanskje hadde funnet litt til disse institusjonene også oppe i det hele.

Jeg velger å ta det positivt at statsråden er veldig klar over at det er en belastning, og håper at han kanskje kan komme tilbake og bidra til å finne en løsning, gjerne innenfor rammen av de regionale helseforetakene, som disse få sykehusene sorterer under. Det er jo ikke så veldig mange det dreier seg om.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:49:34]: Jeg har i og for seg ikke noe mer å si enn bare å forklare at det som har vært det aller viktigste for meg, og som har hatt toppprioritet hos meg så langt, har vært å løse disse utfordringene for systemet, altså i forhold til det som skjer i 2009, 2010 osv. Jeg mener at det opplegget som vi har fått til for 2009, etablerer en forståelse av hvordan pensjonskostnader, pensjonspremier og eventuelt sprik mellom dem skal håndteres i en økonomisk sammenheng, og det inklude-

rer de private. Derfor er jeg glad for å ha greid det, og så synes jeg det er veldig bra at jeg får anledning til å jobbe litt videre med den andre problemstillingen.

Gunvald Ludvigsen (V) [11:50:29]: Det positive med denne proposisjonen og innstillinga er at vi i dag får lagt på bordet 500 mill. kr til sjukehusa – det treng dei jo. Det betyr at underskotet blir redusert: 900 mill. kr minus 500 mill. kr blir 400 mill. kr. Men eg har nettopp lese i avisene at eit av dei store sjukehusa våre opplyser at dei berre i november får 100 mill. kr i auka underskot, og også andre sjukehusforetak melder om det same. Så spørsmålet mitt no i dag er, i og med at nye tal florerer, iallfall i media: Har statsråden fått, eg heldt på å seie, nye opplysningar som kan fortelje om nye underskotsprognoser i forhold til det som står i denne proposisjonen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:51:26]: Nei, vi har ingen andre prognoser enn det som er meddelt Stortinget i denne proposisjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H) [11:52:08]: Jeg aksepterer fullt ut statsrådets svar, at han vil ha dette til videre observasjon og se hva han kan gjøre når det gjelder å hjelpe til med en løsning på problemet for de private ideelle. Denne regjering skal jo legge frem et budsjettforslag til, og i den sammenheng vil jeg jo håpe at man vil kunne spore noe som har karakter av en løsning på dette.

Når jeg bad om ordet, var det bare for å føre den lille samtalen med statsråden et lite skritt videre når det gjelder dette med kursendring. Problemet, etter mitt skjønn, er jo at hvis man med svært store bokstaver proklamerer en kursendring og gjentar det budskapet ganske mange ganger, samtidig som det konkrete styringsredskapet man har til rådighet, nemlig statsbudsjettet, ikke bærer særlig tydelige spor av at det er et samsvar mellom de erklærte intensjonene og det man i praksis foretar seg, så skaper man et troverdighetsproblem.

Det er selvfølgelig en risikosport å spenne forventningene svært høyt, og jeg har følelsen av at statsråden er flink til akkurat det å spenne forventningene svært høyt, når han omtaler sin reform som skal komme til våren. Da er det selvfølgelig også en betydelig risiko for at man blir skuffet med hensyn til noen av de forventningene.

Jeg skal ikke ta opp igjen diskusjonen om tidsperspektivet på dette, bare minne om at hvis den nåværende regjering hadde tatt ballen der hvor den lå da Regjeringen overtok, nemlig etter en gjennomført høringsrunde etter Wisløff-utvalgets utredning om samhandling, og ført den videre derfra, hadde Stortinget antagelig i god tid i inneværende periode kunnet få seg forelagt den reformen som statsråden nå er nødt til å definere som en hastesak. Det hadde vært en fordel så vel for Regjeringen som for Stortinget. For det som nå er problemet, er jo at om statsrå-

den kommer i mål i april med det utredningsarbeidet han leder, vil Stortinget ikke kunne forholde seg til det i inneværende periode. Det vil gå et ganske langt stykke inn i neste periode før man vil ha noe å forholde seg til i det hele tatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, se side 1690)

Sak nr. 5 [11:55:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om disponering av betongunderstellet til MCP-01 (Innst. S. nr. 103 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 9 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1692)

Sak nr. 6 [11:55:30]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m. under Olje- og energidepartementet (Innst. S. nr. 106 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 26 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1692)

Sak nr. 7 [11:55:52]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Miljøverndepartementet (Innst. S. nr. 105 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 15 (2008–2009))

Tord Lien (FrP) [11:56:12]: Jeg skal ikke åpne for noen større debatt. Jeg har bare lyst til å si at i budsjettframlegget er en av de tingene som blir finansiert, vern av Skardsfjella-Hyllingsdalen. Det stemmer vi i dag for, til tross for at det er en betydelig utvidelse av det vernet som ble vedtatt i 1992 av Stortinget.

Jeg synes det er riktig av meg å forklare hvorfor Fremskrittspartiet stemmer for. Det er fordi vi i brev fra Solheim i anledning saken har fått en garanti for at den verneutvidelsen vi ønsket, hadde kostet akkurat det samme, og da er det avklart. Det er altså ikke en støtte til den økte verneutvidelsen.

Det skulle da være klargjort.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

(Votering, se side 1694)

Sak nr. 8 [11:57:31]

Forslag fra stortingsrepresentant Lars Sponheim på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 2. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 1):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme lovfor-
slag om 20 prosent fradrag i skatt for personlige, varige
investeringer i selskap inntil 500 000 kroner.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1695)

Sak nr. 9 [11:57:48]

*Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie
Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra
Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 28):*

«Stortinget ber Regjeringen foreta en ny vurdering av
om et system med høyere og behovsprøvd barnetillegg i til-
knytning til arbeidsavklaringspenger er mer egnet enn et
standardisert barnetillegg til å motvirke barnefattigdom,
og fremme en egen sak om dette til Stortinget.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1695)

Sak nr. 10 [11:58:00]

*Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne
av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets
møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):*

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag
om å etablere en ny forvaltningsstruktur med bare to
folkevalgte nivåer, stat og kommune.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1695)

Sak nr. 11 [11:58:18]

*Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne
av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte
15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):*

«Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens ramme-
finansieringsystem og erstatte dette med et nytt system
for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende
velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videre-
gående utdanning samt sosiale tjenester.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1695)

Sak nr. 12 [11:58:31]

*Forslag fra stortingsrepresentant Bent Høie på vegne
av Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstin-
gets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):*

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak
med avklaring av finansieringsordningen for all godkjent
fagskoleutdanning.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1696)

Sak nr. 13 [11:58:48]

*Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på
vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra
Odelstingets møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):*

«Stortinget ber Regjeringen åpne for forsøk med opp-
gaveoverføring fra stat til fylkeskommuner, og til fylkes-
kommuner i samarbeid.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1696)

Sak nr. 14 [11:59:03]

*Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på
vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets
møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):*

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortin-
get på egnet måte når de regionale forskningsfondene skal
lokaliseres.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1696)

Sak nr. 15 [11:59:15]

*Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på
vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets
møte 15. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 31):*

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å komme tilbake
i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 med et forslag om at
voldsoffererstatningens begrensning gjelder pr. offer/på-
rørende.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1696)

Sak nr. 16 [11:59:29]

Innstilling fra finanskomiteen om statlige lån til Eksportfinans ASA (Innst. S. nr. 123 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 32 (2008–2009))

Rolf Terje Klungland (A) [12:00:05] (ordfører for saken): Eksportfinans er eiet av 26 forretnings- og sparebanker og staten.

Staten ved Nærings- og handelsdepartementet ble eier av 15 pst. av aksjene i 2001. Eksportfinans har som formål å drive finansieringsvirksomhet for eksportnæringene, og gjennom datterselskapet Kommunekreditt Norge AS å gi lån til kommuner og fylkeskommuner.

Selskapet forvalter også eksportkredittordninger på oppdrag fra staten. Eksportfinans benytter sin gode kredittverdighet – fram til nå – til å hente gunstige innlån i de internasjonale kapitalmarkedene. Dette gjør det mulig å tilby konkurransedyktig finansiering til norsk eksportnæring og deres kunder samt til kommuner, fylkeskommuner og annen offentlig virksomhet.

Eksportfinans forvalter også den OECD-regulerte avtalen for offentlig støttet eksportfinansiering på vegne av Nærings- og handelsdepartementet. Dette ble vedtatt og er regulert allerede i St.prp. nr. 108 for 1977–78.

Garanti-Instituttet for Eksportkreditt, GIEK, garanterer for en stor andel av eksportkredittene som Eksportfinans yter. GIEK tilbyr garantier for langsiktige eksportkreditter og samarbeider med, i tillegg til Eksportfinans, flere nasjonale og internasjonale banker. Eksportfinans er GIEKs største enkeltkunde for langsiktige garantier for eksportkreditter.

Eksportfinans er en sentral tilbyder av konkurranse-dyktig finansiering til norsk eksportindustri. Fram til sommeren 2008 gjorde selskapets høye kredittverdighet det mulig å få lån til gunstige betingelser i internasjonale kapitalmarkeder. Utviklingen i kapitalmarkedene høsten 2008 har gjort det vanskeligere å få langsiktige lån.

Virksomheten til Eksportfinans forutsetter at selskapet har tilgang til innlån med lang løpetid. Som følge av situasjonen i kapitalmarkedene har kundene innen eksportfinansiering siden slutten av september 2008 blitt gitt lånetilsagn med forbehold om tilgang til langsiktig finansiering. Manglende tilgang til lange lån i det internasjonale markedet gjorde at styret i Eksportfinans forberedte at kundene måtte bli varslet om at det ville bli innført utlånsstopp innen kort tid.

Ettersom det i dag er svært vanskelig å få eksportfinansiering fra andre kilder enn Eksportfinans, er selskapets betydning som tilbyder av eksportfinansiering viktigere enn noen sinne. For å sikre at norske bedrifter fortsatt skal få tilbud om finansiering av eksportkontrakter som kvalifiserer for statlig støttede lån fra Eksportfinans, fremmet Regjeringen forslag om at staten skal tilby Eksportfinans lån på bestemte vilkår.

Igjen har Regjeringen lagt fram en tiltakspakke. Igjen har Stortinget enstemmig fulgt opp Regjeringens forslag. Igjen viser regjeringspartiene at vi har verktøy i verktøykassen.

Selv om vi er i en alvorlig situasjon, og utfordringene framover er store, drister jeg meg til å si god jul.

Ulf Leirstein (FrP) [12:04:18]: Og igjen viser Regjeringen at den hele tiden kommer på etterskudd. Det glemte representanten Klungland å si i sin opplisting av alt om fortrefeligheten til Regjeringen og egen politikk.

Denne pakken er vi enige om; dette tiltaket er en samlet komité enig om. Men vi konstaterer at representanter for opposisjonen begynte å ta opp problemstillingene knyttet til Eksportfinans allerede i slutten av oktober, og da var tonen fra Regjeringen at den bankpakken man hadde lagt fram, var det som var løsningen, også for Eksportfinans. Så har det tydeligvis gått opp for Regjeringen i ettertid at det alene ikke ville være nok. Man har da kommet med denne pakken for å løse utfordringene for Eksportfinans.

Jeg bare konstaterer at igjen er Regjeringen på etterskudd i en situasjon hvor vi er i en finanskriser, og hvor man faktisk trenger å handle raskt for å løse en del av de utfordringene norsk næringsliv står overfor.

Jeg har bare lyst til å rette oppmerksomheten mot noen av de merknadene som Fremskrittspartiet har lagt inn i denne innstillingen fra finanskomiteen, og da spesielt rettet mot norsk fiskerinæring. Vi konstaterer at også norsk fiskerinæring har store utfordringer i de kommende årene på grunn av den globale finanskrisen. Vi har også der på et tidligere tidspunkt tatt opp de samme problemstillingene, lagt til fiskeriministeren, og har igjen fått svar om at det er denne bankpakken som kom 12. oktober, som skulle løse utfordringene, mens man nå tydeligvis innser også der at det kanskje må gjøres andre ting, og at det må komme i hvert fall noe på plass i den pakken som er bebudet i januar/februar.

Fremskrittspartiet mener at Regjeringen i høyeste grad burde kunne være mye mer koordinert og samlet i de tiltak de kommer med. Her virker det som om man i ettertid hele veien prøver å løse noen utfordringer, framfor at man setter seg ned og får løst en del problemer samlet. Det er vår kritikk. Vi føler at Regjeringen på mange måter ikke er lydhør overfor det som kommer fra både næringsliv og økonomer, og ikke minst overfor det som næringslivet ber om når det gjelder rammebetingelser.

Men på den annen side er vi selvfølgelig glad for at vi kan få en løsning på dette nå, rett før jul. Jeg er dog noe i tvil om dette vil være nok også i forhold til Eksportfinans, men det vil jo tiden vise.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:07:04]: Jeg tar ordet etter å ha hørt Fremskrittspartiets innlegg. Vi kjenner Eksportfinans som et selskap som har private eiere, med unntak av et beskjedent offentlig deleierskap som var sentralt for å sikre selskapet en bedre rating. Det selskapet sendte den 18. januar 2008 ut en børsmelding hvor det heter:

«Eksportfinans henter inn 1,2 milliarder kroner i ny aksjekapital fra sine eiere. Bakgrunnen for emisjonen er at selskapet har urealiserte kurstap i sin likviditetssportefølje. I tillegg har selskapet opplevd rekordstor utlånsvekst i 2007.»

Det har i det offentlige ordsiftet vært lite fokus på Eks-

portfinans, i motsetning til Terra Securities. Men så langt jeg har oversikt over, var Eksportfinans det selskapet som først møtte virkeligheten i form av et behov for å innhente 1,2 milliarder kr i ny kapital. Når jeg da hører Fremskrittspartiets innlegg, synes jeg at en hadde stått seg på å ha en litt mer ydmyk holding til myndighetenes atferd, i og med at vi står overfor et i all hovedsak privateid selskap som har vært ute på en ferd som heldigvis har ført til at både styreleder og administrerende direktør er skiftet ut. Dermed har selskapet gjort betydelig for å ta sjølkritikk for den situasjonen de er oppe i. Det er sentralt. Men da synes jeg altså at en skal ha en noe mer beskjeden holdning til myndighetenes opptreden. Myndighetene har gjennom det som her diskuteres, og er framlagt av Regjeringa, egentlig tatt mer enn ansvar for å rette opp situasjonen.

Jeg hadde nesten forventet at Fremskrittspartiet kunne sagt det, at vi her – i motsetning til tidligere, med Fremskrittspartiets politikk – står overfor en aktiv stat som er villig til å delta i oppryddingsaksjoner i selskaper som har gjort en slett jobb tidligere.

Statsråd Sylvia Brustad [12:10:13]: La meg først takke for et veldig godt samarbeid med finanskomiteen og Stortinget i denne saken, som er blitt behandlet i løpet av veldig kort tid. Det er et godt eksempel på hvordan regjering og storting kan spille sammen når tida krever det.

Litt til debatten vi har hatt så langt: Ut fra mitt ståsted mener jeg at staten veldig godt har fulgt opp det ansvaret vi har som en deleier i Eksportfinans. Jeg viser ikke minst til Stortingets vedtak tidligere i år om å delta i en egenkapitalutvidelse og også om å delta i den porteføljegarantien på inntil 5 milliarder kr som eierne har stilt overfor Eksportfinans. Det er tiltak som har vært med på å sikre selskapets soliditet, og som har vært løst av eierfelleskapet.

Den debatten vi har i dag, og det vedtaket som det ser ut til at Stortinget kommer til å gjøre – og det er jeg glad for – dreier seg om selskapets tilgang til lån for å kunne sikre eksportkreditter til norske bedrifter, knyttet til hvordan finansmarkedet fungerer i dagens situasjon. Jeg er veldig glad for at en enstemmig finanskomité går inn for Regjeringas forslag om å yte statlig lån til Eksportfinans ASA. Det er av stor næringspolitisk betydning å opprettholde en velfungerende såkalt 108-ordning i den situasjonen vi nå er i. Det er sjølsagt kjempeviktig når tilgangen til de markedsmessige alternativene er liten for eksportnæringa.

Det er ingen tvil om at den avtalen som Regjeringa gjorde med Eksportfinans, og som Stortinget skal ta stilling til i dag, sørger for at norske eksportbedrifter får nødvendig eksportfinansiering. Det bidrar uten tvil til å sikre arbeidsplasser og aktivitet i mange deler av landet.

Jeg merker meg at deler av opposisjonen – her unntar jeg Venstre, som jeg ser ikke er med på det – særlig Fremskrittspartiet, som jeg hørte i innlegget her, men også Høyre i de merknadene jeg har lest, anklager Regjeringa for manglende evne til raskt å oppfatte situasjonens alvor. Jeg må si at jeg av og til undrer meg over hva som ligger bak de utsagn som kommer, særlig fra Høyre og Fremskrittspartiet, i denne saken og en del andre saker som

dreier seg om mange pakker som Regjeringa har lagt fram for å håndtere den krevende situasjonen vi er i. Det jeg imidlertid synes er mer interessant, er å høre hva de dette gjelder, sjøl mener, hva næringslivet mener om f.eks. det forslaget Regjeringa har, og som det ser ut til å bli bred oppslutning om, om Eksportfinans. La meg sitere f.eks. direktør Knut S. Sunde i Norsk Industri, som ikke minst representerer mange av dem som er direkte berørt av det som her ligger på bordet. Han sa da vi presenterte løsninga, etter å ha jobbet dag og natt med Eksportfinans, at

«regjeringen har forstått våre prioriteringer, og de har levert varene. Derfor er jeg fornøyd med regjeringens innsats den siste uken».

Jeg vil understreke at situasjonen for norske eksportører av kapitalvarer var kritisk. Som følge av uroen i finansmarkedene og mangel på tilgang til lange lån, var Eksportfinans i en situasjon der de så seg nødt til å varsle utlånsstopp dersom situasjonen ikke bedret seg. Uten tilgang på eksportfinansiering ville det være svært vanskelig for mange bedrifter, bl.a. innenfor olje og gass og maritim næring, å vinne nye kontrakter.

I en situasjon der finansmarkedene ikke fungerer som normalt, er det ekstra viktig at staten bidrar med det den kan for å stabilisere rammebetingelsene for norsk næringsliv. Derfor mener jeg at Regjeringa gjennom denne høsten har handlet både raskt og målrettet for å bistå bedriftene i en vanskelig situasjon. Noe av det viktigste vi har gjort, er å sørge for at bedriftene får tilgang til finansiering. Det er avgjørende for at de skal kunne foreta nyinvesteringer og finansiere sin eksport.

Bankpakka, som Stortinget har sluttet seg til, utvidelsen av egenkapitalen i Kommunalbanken slik at det der kan lånes mer, utvidelsen av den alminnelige garantiordninga i GIEK med inntil 50 milliarder kr til 110 milliarder kr, at Norges Bank, som alle kjenner til, nå har satt ned styringsrenta mange ganger, og mange andre ting, er i høyeste grad tiltak som i sum vil bidra til å dempe de negative effektene av uroen i finansmarkedene.

Eksportfinans har som kjent gjennom mange år forvaltet den norske ordninga for statsstøttede eksportkreditter, 108-ordninga, og har en sterk kompetanse innenfor dette fagområdet. Ved at Eksportfinans fortsatt vil forvalte de statsstøttede kredittene, sikrer vi stabilitet i en ellers urolig tid for norske eksportører av kapitalvarer.

Så har det vært viktig i forhandlingene med Eksportfinans å markere at denne avtalen har kommet i stand som følge av helt spesielle omstendigheter. Derfor er det i avtaleperioden gitt særskilte utbytterettigheter, og det er lagt begrensninger på lønninger og øvrige ytelser til ledelsen i Eksportfinans. Regjeringa vil sjølsagt også notifisere avtalen mellom staten og Eksportfinans til EFTAs overvåkningsorgan for å sikre at det er i samsvar med det statsstøtteregelverket som gjelder.

Som en følge av avtalen vil det også bli utstedt en preferanseaksje til staten som bl.a. vil gi rett til utbytte på 22,5 pst. av utbyttegrunnlag, som er nærmere definert i avtalen. I tillegg må staten også godkjenne forslag om utbytte på de ordinære aksjene så lenge dette låneforholdet eksisterer. Denne ordninga, med direkte innlån fra stats-

kassa, er et ekstraordinært tiltak som det er ønskelig å avvikle så fort markedet fungerer normalt. De vilkår som er knyttet til denne preferanseaksjen, vil bidra til det.

Jeg vil på nytt takke Stortinget for svært rask behandling og godt samarbeid både i denne saken og i andre viktige saker som vi har hatt gjennom denne høsten.

Jan Tore Sanner (H) [12:17:22]: Bare ganske kort. Jeg mener at statsråden ville stått seg på å takke Stortinget for rask og effektiv behandling og godt samarbeid – og stoppet der, og ikke innledet en polemikk i forhold til det hun kaller for «deler av opposisjonen». Det er ingen uenighet når det gjelder konklusjonen som Regjeringen trakk, og her deler jeg de synspunkter som er kommet frem, også fra næringslivet selv. Det diskusjonen har dreid seg om, er Regjeringens evne til å handle når det trengs.

La meg da minne statsråden om at hun allerede 12. august ble varslet om den kritiske situasjonen i Eksportfinans. Eksportfinans måtte i oktober purre på en tilbakemelding på dette fra departementet. Og 6. november skriver Eksportfinans i et brev til statsråden:

«Vi informerte i møte med NHD v/statsråden den 12. august om at situasjonen for Eksportfinans var bekymringsfull, og at selskapet ville ha behov for økt statlig støtte for å kunne fylle den rollen selskapet har som støttespiller for norsk industri og kommunal sektor. Situasjonen har gjennom oktober blitt vesentlig forverret.»

Det tok statsråden nesten fire måneder å konkludere i forhold til hvordan man skulle styrke og støtte Eksportfinans i den kritiske situasjonen som har vært. Det er det vi har kritisert statsråden og Regjeringen for, at man her nærmest har slept bena etter seg før man trakk den endelige konklusjonen.

Jeg vil understreke at konklusjonen er god, den har Høyres fulle støtte, men jeg synes det blir litt vel drøyt når statsråden slår seg på brystet og skryter av at man her har handlet raskt og effektivt – det har man ikke. Det har derimot Stortinget gjort. Vi behandlet saken på mindre enn 24 timer.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:19:47]: Jeg synes faktisk statsråd Brustad burde vise litt større ydmykhet og litt mindre arroganse i den tiden vi er inne i. Opposisjonen har vært veldig konstruktiv i alle pakke-ene som Regjeringen har lagt frem. Jeg sier som representanten Sanner: Det er tidspunktet, når de har kommet, og hvor lite koordinerte de har vært, som vi har kritisert. Det er faktisk vår oppgave som opposisjon å kritisere Regjeringen når vi ser at det er noe å kritisere, og vi har støttet de tiltakene som har kommet.

Når det gjelder bankpakken på 350 milliarder kr, ble den endret etter høring i finanskomiteen med de berørte parter, slik at den gjaldt en større del av bankene – nå har den kanskje ikke virket etter hensikten, selv etter det. Men det var det opposisjonen som fikk til, ikke Regjeringen. Så det er faktisk behov for opposisjonen.

Statsråd Halvorsen sa i går at Fremskrittspartiet og Høyre ikke har kommet med noen konstruktive tiltak i for-

bindelse med finanskrisen. Jeg forventer at statsråden viser litt større ydmykhet når hun kommer på talerstolen senere i dag, og at hun ikke setter i gang den samme prosessen som vi har sett i mediene i stadig større grad, hvor selvtilfredsheten er meget høy. Opposisjonen har faktisk vært veldig konstruktiv i alle tiltakene som har vært foreslått. Så jeg forventer det fra statsråden.

Så er det bare å minne om at med hensyn til denne tiltakspakken som Regjeringen skal komme med i januar/februar, er mange av de tiltakene som diskuteres der, lagt fram i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Så hvis man snakker om konstruktive forslag til løsning, for å dempe finanskrisen og å få arbeidsledigheten ned igjen, ligger mange av forslagene i vårt alternative statsbudsjett, som også mange økonomer har sagt treffer best i tiden vi er inne i, av de budsjettene som er fremlagt. Så jeg forventer litt mer ydmykhet og litt mindre arroganse av statsråd Halvorsen på talerstolen her i dag.

Statsråd Sylvia Brustad [12:21:56]: Jeg gjentar gjerne det jeg sa i mitt hovedinnlegg, at jeg på vegne av Regjeringa setter stor pris på samarbeidet med Stortinget og på at finanskomiteen har behandlet denne saken i ekspresstempo. For det er det som er situasjonen, og det takker jeg Stortinget for.

Så vil jeg bare si, på bakgrunn av særlig det siste innlegget, at ingen av oss har satt spørsmålsteget ved hvor viktig opposisjonen er. Sjølsagt er den viktig. Vi er også opptatt av – når det er naturlig, som f.eks. i denne saken – å kunne samarbeide, og vi er glad for at det er så bred tilslutning til et så viktig tiltak.

Det jeg imidlertid forsøkte i mitt innlegg, var å svare på det som jeg oppfatter representanter for både Høyre og Fremskrittspartiet har sagt fra denne talerstolen i dag om hvor raskt vi har svart på de utfordringer som har vært. Da er det det å si til representanten Sanner at når det gjelder møtet med Eksportfinans 12. august, handlet det om andre ting enn det som aktualiserte seg utover høsten og vinteren, etter at finanskrisa hadde slått inn med full tyngde også hos oss.

Jeg vil f.eks. minne om at Eksportfinans i årets tre første kvartal hadde en høy vekst og klarte å hente inn flere penger fra det internasjonale markedet enn i samme periode i fjor. Så det var ingen akutt fare for eksportkredittene da vi møttes i august. Etter at vi fikk greie på hvor kritisk dette var, har vi handlet meget raskt. Jeg er veldig glad for at også Stortinget har gjort det, og at denne saken blir løst, slik at vi i fellesskap kan sikre arbeidsplasser rundt omkring i store deler av landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16. (Votering, se side 1696)

Sak nr. 17 [12:23:52]

Innstilling frå finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet 2008 (Innst. S. nr. 104 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 30 (2008–2009))

Reidar Sandal (A) [12:24:46] (leiar i komiteen og ordførar for saka): I forslaget frå Regjeringa om nysalderinga for 2008 blir det strukturelle, oljekorrigerede underskotet i år sett til 72,7 milliardar kr. Det er ein reduksjon på 4,1 milliardar kr samanlikna med anslaget i Nasjonalbudsjettet 2008. Samtidig er det oljekorrigerede underskotet redusert med 28 milliardar kr, til 8,4 milliardar kr.

Det er kome til ny informasjon om skatte- og avgiftsinngangen i 2008 etter at Nasjonalbudsjettet 2009 blei ferdigstilt. Han fortel oss at statens inntekter frå skattar og avgifter kan oppjusterast med 3,7 milliardar kr, noko som stort sett har si årsak i auke i etterskotskatten frå næringslivet. Mykje av forklaringa finn ein i gode konjunkturar.

Nedjusteringa av det strukturelle, oljekorrigerede underskotet i 2008 inneber at budsjettet for inneverande år blir noko mindre ekspansivt enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2009. Lågare bruk av petroleumsinntekter i år fører samtidig til at neste års budsjett er tilsvarende meir ekspansivt. Meir oppdaterte tal for det strukturelle, oljekorrigerede underskotet i 2008 vil bli lagde fram i statsrekneskapen for inneverande år.

Sidan Stortinget vedtok budsjettet i fjor haust, er altså det oljekorrigerede underskotet på statsbudsjettet redusert med 28 milliardar kr. I stor grad kjem denne nedgangen av auka skatteinntekter frå fastlandsøkonomien på 33 milliardar kr. Ein vesentleg del av dette beløpet kan førast tilbake til gode konjunkturar.

Det er udelt gledeleg at netto kontantstraum frå oljeverksemda i 2008 er oppjustert med 111,1 milliardar kr. Det endelege beløpet er no stipulert til 412,9 milliardar kr. Ei hovudforklaring på oppjusteringa er dei høge petroleumsprisane i år, langt høgare enn lagt til grunn i det salderte budsjettet.

Etter at det oljekorrigerede underskotet i statsbudsjettet er dekt ved overføring frå Statens pensjonsfond – Utland, blir det sett av netto 404,5 milliardar kr i fondet i år. Renteinntektene og utbyttet i Statens pensjonsfond blir stipulert til 84,2 milliardar kr. Det samla overskotet på statsbudsjettet og Statens pensjonsfond blir dermed rekna til 488,7 milliardar kr.

Stortinget har sidan siste budsjettbehandling vedteke å auke utgiftene på 2008-budsjettet med 1,3 milliardar kr. Då er renter, dagpengar, petroleumsverksemd og lånetransaksjonar haldne utanfor. Dei tre største utgiftspostane er kompensasjon for meirverdiavgift til kommunar og frivillige organisasjonar, tilskott til regionale helseføretak og tilleggsøyving som følgje av auke i talet på asylsøkjjarar.

Samtidig er det fremma forslag om reduserte utgifter på ei rekkje område. Dei største innsparingane finn ein ved at løyvinga til kjøp av klimavotar er redusert, tilskottet til Statens Pensjonskasse er sett ned, og løyvinga til utbygging og drift av barnehagar er redusert.

Det blir poengtert i forslaget frå Regjeringa at det nysalderte budsjettet vil kunne avvike frå den endelege rekneskapen. Det må ein sjå i samanheng med at det er usikkert kor stort forbruket blir på dei regelstyrte ut-

giftsordningane, skatte- og avgiftsinntektene og nivået på overførte løyvingar frå 2008 til 2009.

Regjeringa foreslår at det blir gitt fullmakt til å utvide garantiramma under Garanti-instituttet for eksportkreditt, GIEK, med 50 milliardar kr, til 110 milliardar kr. Denne endringa er nødvendig for at bedrifter skal kunne skaffe finansiering frå bankar og andre finansieringsinstitusjonar. Ordninga kjem ikkje minst verftsindustrien til gode. Statlege verkemiddel innanfor eksportfinansiering er spesielt viktige i tider med finansiell ustabilitet. Uroa i finansmarknadene i verda har gjort det dyrare og vanskelegare å få lån og garantiar i den private marknaden. I ein slik situasjon vil GIEK spele ei nøkkelrolle, og selskapet må ha nødvendig økonomisk ramme til å møte etterspurnaden.

Innovasjon Noreg har ei ordning med lågrisikolån. Ordninga blir i hovudsak brukt av små og mellomstore industribedrifter, til finansiering innanfor fiskeflåten og innanfor landbruket. Det er særleg næringsaktørar på Vestlandet og i Nord-Noreg som gjer bruk av dei nemnde låna.

Utlånsramma har i fleire år vore 1,5 milliard kr. I midten av november i år var ramma brukt opp. Regjeringa har derfor foreslått at det blir gitt fullmakt til å auke låneramma med 1 milliard kr til 2,5 milliardar kr. Ei ytterlegare utviding vil komme på nyåret.

Styrkinga både av GIEK og av Innovasjon Norge er viktige tiltak for å betre konkurransevna for næringslivet. Midlane kan brukast klart målretta. Representantar for arbeids- og næringslivet har vore udelt positive til forslaga.

I innstillinga hevdar representantane frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre at nysalderinga ikkje skal vere ein arena for budsjettomkamp. Det er eg sjølvsagt einig i. Likevel blir det frå dei same partia fremma forslag om ekstra midlar på nokre område: forsert planleggingsarbeid for investeringar i veg og jernbane og ein auke i rentekompensasjonsordninga for skulebygg og kyrkjebygg. Dessutan er Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre med på eit skatteforslag der ein ber Regjeringa auke avskrivingsraten for maskinar og utstyr. Det er vanskeleg å tenkje seg at desse tiltaka ville kunne bli gjennomførte i løpet av dei 13 dagane som er igjen av dette året.

I budsjettinnstillinga er det fleirtal for forslaget frå Regjeringa på alle punkt. I langt dei fleste sakene er fleirtalet klart solid.

Framstegspartiet styrer etter tradisjonell kurs. Partiet har i årevis markert seg med svært ekspansive forslag *også* – eg strekar under det – under behandlinga av nysalderinga. Slik er det sanneleg også for 2008. Partiet summerer meirutgiftene på budsjettforslaget sitt til ca. 21,2 milliardar kr utover forslaget frå Regjeringa. Dei største postane gjeld sletting av gjeld for bompengeselskap og helseføretak, vedlikehald av kommunale bygg og vegar, investeringar i helseføretaka og ekstra midlar til minstepensjonistane til jul.

Forslaget frå Framstegspartiet er svært omfattande, og det går langt utover den tilpassinga av løyvingane som nysalderinga skal omfatte. Det er lite realistisk at Regjeringa vil kunne greie å bruke midlane til sine føremål før nyttår. Den framgangsmåten som Framstegspartiet har valt, går langt utover løyvingsreglementet som gjeld i Stortinget.

get. Der heiter det m.a. at løyvingane skal vere «basert på realistiske anslag over utgiftene og inntektene». Dersom midlane ikkje blir brukte i budsjettåret, fell dei normalt bort. Restmidlane går tilbake til statskassa.

På tampen av budsjettbehandlinga for inneverande år vil eg gjerne knyte nokre kommentarar til dei spesielle utfordringane som vi no står overfor. Stortinget har vedteke eit ekspansivt budsjett for 2009. Regjeringa har varsla at det blir lagt fram ein finanspolitisk tiltakspakke i månadsskiftet januar/februar for å møte ei svakare økonomisk utvikling som følgje av finanskrisa. Det er ikkje rett tidspunkt no til å diskutere innretning på og omfanget av tiltakspakken. Det får vi rikeleg høve til å kome tilbake til på nyåret. Eg vil likevel understreke at den varsla tiltakspakken må sjåast i samanheng med ei rekkje andre tiltak som allereie er varsla, vedtekne eller sette i verk. Finanskrisa er i sin natur både samansett og omfattande, og ho treffer økonomien på mange måtar. Derfor er det nødvendig å møte krisa med eit breitt spekter av verkemiddel. Då er det viktig å forsikre seg om at dei ulike tiltaka understøttar kvarandre.

Regjeringspartia meiner at det aller viktigaste i haust har vore å få finansmarknadene til å fungere og å få ned lånerenta. Ei likviditetskrise som inneber at bedrifter og forbrukarar ikkje får lån, vil føre til at den økonomiske aktiviteten stansar. Derfor er det sett i verk ei rekkje tiltak for å forhindre dette. Omfattande byteordning for banksektoren, sterkt auka garantiramme for GIEK, styrking av Eksportfinans, utvida låneramme for Innovasjon Norge og større utlån frå Kommunalbanken er eksempel på svært målretta tiltak.

Noregs Bank har i haust sett ned styringsrenta tre gonger. Pengemarknadsrenta har falle sterkt den siste tida. Det er svært positivt. Likevel er det ikkje grunnlag for å skrive ut noka friskmelding for finans- og kredittsystema. Dette er eit område der ein må følgje utviklinga nøye og kome med nye tiltak når det er nødvendig.

Eg er klart tilfreds med at finanskomiteen i innstillinga til ny saldering av statsbudsjettet for 2008 seier:

«Komiteen vil poengtere at Regjeringa om nødvendig bør agere raskt og treffe korrigerande og utfyllande tiltak i ordninga undervegs, slik at den kan gi best mogleg resultat for flest mogleg av bankane, og dermed kundane deira.»

Medlemmene i finanskomiteen frå Framstegspartiet seier i innstillinga at dei

«registrerer at Regjeringa motvillig har kommet med såkalte krisepakker, til bl.a. finansnæringa og eksportindustrien.»

Det er ein kommentar som definitivt ikkje er treffsikker. Det er mi oppfatning at Regjeringa og finansministeren har vist både vilje og handlekraft i ei svært krevjande tid. Finanskomiteen og Stortinget har gjennom si handtering sytt for ei svært rask og effektiv behandling. Det er det all grunn til å uttrykkje ros for.

Ulf Leirstein (FrP) [12:38:30]: Igjen har vi en proposisjon vedrørende nysalderingen som viser betydelig mindre oljepengebruk enn det som man opprinnelig vedtok

og som flertallet mente var forsvarlig bare for få måneder siden. Konsekvensene av dette er at man da kunne ha bevilget noe mer til tiltak knyttet til investeringer og senket skatter og avgifter – uten at dette hadde gått utover handlingsregelen som flertallet verner om. Dette betydelige mindreforbruket av oljepenger innebærer at Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2008 også lå innenfor handlingsregelen. All kritikk som vi ble møtt med i budsjettdebatten for ca. ett år siden, er dermed falt på stengrunn.

Med bakgrunn i de nye prognosene og tallene som nysalderingen viser, har dermed Stortinget nå en gylden mulighet til å gjøre viktige prioriteringer som flertallet ikke fant rom for da budsjettet ble vedtatt.

I forbindelse med nysalderingen for 2008 mener vi det er rom for noen store grep:

Fremskrittspartiet er bekymret over den gjeldsbelastning de regionale helseforetakene har opparbeidet seg. Når helseforetakene har et stort akkumulert underskudd ved utgangen av 2008 og skylder store beløp i lån til staten, blir de regionale helseforetakenes økonomiske handlingsrom svært begrenset. Det akkumulerte underskuddet gjør at likviditeten blir presset. Gjeldssletting er helt nødvendig for at de regionale helseforetakene både skal kunne klare å få kontroll på gjeld og samtidig ha en tilfredsstillende likviditet. Fremskrittspartiet foreslår derfor gjennom nysalderingen at den samlede gjelden til staten reduseres med 2 milliarder kr. Vi foreslår også en tilleggsbevilgning på 1 milliard kr for investeringer i helseforetakene.

Det er på høy tid at man tar bemanningskrisen i politiet mer på alvor og setter i verk nyansettelser umiddelbart. Det er ingen tvil om at situasjonen i politiet hadde vært langt bedre hvis man bevilget mer økonomiske midler. Det er også av stor betydning å ta tak i det enorme etterslepet i investeringer i utstyr og kjøretøyer til etaten. Nettopp derfor foreslår Fremskrittspartiet å styrke politietaten med over 100 mill. kr.

Regjeringen prater om å hjelpe dem som har lite. Men å prate hjelper ingenting. Mange mennesker med lav inntekt har det tøft i juletiden fordi pengene ikke strekker til. I disse tider da finanskrisen får all oppmerksomhet, må vi ikke glemme dem som ikke får endene til å møtes, og som har opplevd denne situasjonen lenge før finanskrisen inntraff. Statsbudsjettet for 2008 ligger an til å gå med et overskudd på 489 milliarder kr. Dette gir rom for tiltak mot fattigdom i julen 2008. Derfor foreslår Fremskrittspartiet at vanskeligstilte mennesker med stram økonomi får 2 000 kr ekstra før jul. Ytelsen rettes mot de grupper som i dag mottar minimumsytelser i form av sosialhjelp, uføretrygd, minstepensjon, rehabiliteringspenger og attføringspenger.

I denne innstillingen fremmer vi dessuten forslag om 20 mill. kr til frivillige organisasjoner for å styrke arbeidet disse gjør for de fattigste. Fattigdomsproblematikken har vært debattert heftig de siste årene, og alle partiene i Stortinget har vært opptatt av dette. Jeg registrerer at til tross for dette engasjementet og intensjonene i den rød-grønne regjeringens erklæring fra Soria Moria, er ikke forholdene for de fattigste i Norge blitt bedre.

Jeg vil peke på det gode arbeidet som utføres av mange

frivillige organisasjoner, kanskje særlig i advents- og julesesongen. Fattighuset, Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen er eksempler på dette. Det vil være mulig å skape en hyggeligere jul for svært mange gjennom en ekstrabevilgning til slike organisasjoner for å sette dem i stand til å arrangere juletilstelninger for dem som ikke selv ser seg i stand til det. Fremskrittspartiet vil derfor bevilge 20 mill. kr til fordeling mellom de frivillige organisasjoner som holder tilstelninger for vanskeligstilte i julen, sørger for utdeling av gaver m.m., og ber Regjeringen sørge for å fordele disse pengene mellom organisasjonene.

Det er et sterkt økende antall veiprojekter i Norge som er finansiert gjennom at bompengeselskaper har lånt penger i markedet for deretter å gjennomføre utbygging av veiprojekter. I tillegg til ovennevnte er det flere bompengeprojekter som er ferdig prosjektert og klare til oppstart. Disse lånene blir betjent ved at bilistene betaler bompenger for å bruke den ferdigbygde veien, eller der veien er planlagt bygget. De fleste prosjektene er ferdigstilte, mens andre er under utbygging. I tillegg er det også vedtatt å gjennomføre en del av disse prosjektene. Felles for alle er at disse pengene allerede er brukt eller bundet til prosjektet. Med bakgrunn i misforholdet mellom de totalt innbetalte avgiftene fra bilistene og bruken av midler til veiformål, mener vi at det er grunnlag for ettergivelse av gjelden til bompengeselskapene og ekstraordinære bevilgninger til de prosjekter som allerede er bestemt finansiert gjennom bompengeskjeving.

Så til en annen viktig side ved de forslagene Fremskrittspartiets fremmer gjennom nysalderingen: Det er nasjonal og internasjonal økonomisk uro. Finanskrisen har også rammet Norge, og må antas å ramme hardere neste år enn de fleste kunne forutse for bare få måneder siden. Norge har finansielle muskler andre land bare kan misunne oss. La oss derfor bruke de mulighetene vi har til å bekjempe høy ledighet, samtidig som vi får på plass nødvendige investeringer. Når vi ser av tallene i nysalderingen at statsøkonomien bruker færre midler enn forutsatt i vedtatt budsjett for 2008, er tiden inne for at Stortinget i nysalderingen også bevilger midler til tiltak for å møte nedgangskonjunkturen. Fremskrittspartiet foreslår derfor 5 milliarder kr til konkrete tiltak, som fordeler seg som følger:

Vi foreslår 3 milliarder kr i vedlikeholdsmidler til kommunene, slik at kommunene kan pusse opp og sette i stand kommunal bygningsmasse. Dette er tiltak som kan settes fort i gang og få stor positiv innvirkning på etterspørselen i byggemarkedet.

Videre foreslår vi 2 milliarder kr til riksveier og til fylkesveiene. Disse midlene ønsker vi som en ekstraordinær bevilgning til viktige løft innenfor samferdselssektoren. På denne måten forhindres at etterslepet i vedlikehold av riksveier øker også i 2009, og det gis samtidig et viktig bidrag til anleggsbransjen der bedriftene mangler oppdrag som kan sikre lønnsom drift med tilhørende arbeidsplasser.

Det er ingen grunn til at Stortinget skal sitte passivt og vente på Regjeringens bebudede tiltaksplan i månedsskiftet januar/februar. Stortinget har en gylden mulighet gjennom dagens behandling til å bevilge midler

som kan settes inn i økonomien allerede før jul og i januar.

Sentralbanken satte i går ned styringsrenten med 1,75 pst. Det viser at Norges Bank tar ansvar i en vanskelig tid for norsk økonomi. Norges Bank tar et ansvar som Regjeringen så langt ikke har tatt. Regjeringen venter som kjent med å komme med høyst nødvendige tiltak spesielt rettet inn mot bygg- og anleggsbransjen.

Selv med disse foreslåtte påplussinger og gjeldslettingsforslag som jeg har redegjort for, vil Fremskrittspartiet likevel bruke tilnærmet det Regjeringen og stortingsflertallet mente var forsvarlig i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag som er inntatt i innstillingen fra finanskomiteen.

Presidenten: Representanten Ulf Leirstein har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [12:46:09]: Jeg har registrert i media at Fremskrittspartiet i alle sammenhenger i det siste har sagt at Gjedrem må handle fordi Regjeringen sitter med hendene i fanget. Det kan jo ikke forstås på annen måte enn at Gjedrem etter Fremskrittspartiets mening ville satt renten mindre ned dersom Regjeringen hadde fulgt Fremskrittspartiets ønske om krisetiltak tidligere i høst.

Fremskrittspartiet har først og fremst bedt om skatteleppe. Det må altså bety at Fremskrittspartiet mener at tiltak fra Regjeringen etter Fremskrittspartiets oppskrift ville redusert rommet for rentenedsettelse, og at de dermed indirekte sier at de prioriterer finanspolitiske tiltak foran rentenedsettelse.

Da er mitt spørsmål til Fremskrittspartiet og Ulf Leirstein: Er det slik å forstå at Fremskrittspartiet ikke prioriterer det som har skjedd i og med Gjedrems nedsettelse av renten? Betyr ikke det mer enn tidlige krisetiltak på andre områder?

Ulf Leirstein (FrP) [12:47:21]: Hvis representanten Alf E. Jakobsen hadde lest hva som var begrunnelsen for rentenedsettelsen i Norges Bank i går, ville han sett at Regjeringens framlagte og vedtatte statsbudsjett for neste år ikke er blitt viet veldig mange ord. Det er den internasjonale finansuroen og utsiktene for norsk økonomi neste år som er de store utfordringene, og som gjør at Norges Bank faktisk velger å sette renten kraftig ned, og muligens også velger å sette renten ytterligere ned utpå nyåret. Det betyr at med Regjeringens politikk ville renten gått ned uansett, og det er jeg glad for. Det som har vært min kritikk, er at jeg synes man i Norges Bank faktisk burde tatt høyde for et ekstraordinært rentemøte og kommet med dette tiltaket for et par uker siden. Men jeg er glad for at det har kommet på plass nå.

Hvis de tiltakene Fremskrittspartiets har foreslått, hadde blitt vedtatt her i dag, hadde færre blitt arbeidsledige. Og vi hadde ikke gått inn i en juletid da veldig mange er bekymret for arbeidsplassen sin, hvis vi hadde bevilget nødvendige midler til bygg- og anleggsbransjen.

Innenfor anleggsbransjen har vi sett at ledigheten er gått opp 98 pst. den siste tiden. Det forteller at alarmklokkene burde begynne å ringe hos flere enn Fremskrittspartiet.

Magnar Lund Bergo (SV) [12:48:41]: Vi ser at Fremskrittspartiet fremmer meget omfattende forslag som går langt utover den tilpassingen av bevilgningene som nysalderingen i utgangspunktet er tenkt å ta hensyn til. Det er til å leve med. Men det er noen av forslagene som Fremskrittspartiet fremmer, jeg har problemer med å ta seriøst.

Hvordan ser representanten Leirstein for seg at det på en fornuftig måte skal kunne brukes 1,1 milliarder kr til drift og vedlikehold av riksveier fra i dag og fram til nyttår? Ser representanten Leirstein for seg et alternativt juleevangelium der en hærskare av veiarbeidere skal dale ned fra himmelen for å asfaltere norske veier i julehelgen?

Ulf Leirstein (FrP) [12:49:22]: Det var et interessant spørsmål. La meg prøve å svare helt konkret på det man faktisk er ute etter.

Hvis man leser forslagene våre, ser man at disse midlene gjøres overførbare for neste år. Poenget er at hvis vi hadde bevilget penger til bygg- og anleggsbransjen nå, framfor å sitte og vente til månedsskiftet januar/februar, hadde Statens vegvesen og andre fått klarsignal til å sette i gang med prosjektering, gjerne også i dagene før juleferien setter inn, og man ville ha kommet i gang allerede i januar med videre prosjektering. Nå må man sitte og vente til månedsskiftet januar/februar for å se hvilke penger som kommer, og så skal man altså begynne å planlegge. Ikke minst skal også Stortinget behandle denne tiltakspakken – og det er ikke gjort på 24 timer. Så dette drøyer ut i tid. Nå har vi mulighet gjennom nysalderingen til faktisk å vedta en del ekstrabevilgninger, som Regjeringen mest sannsynlig uansett kommer med i januar/februar.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:50:31]: Det er ikke noe nytt fra Fremskrittspartiet; det er den samme oppskriften. Hvis Stortinget hadde fulgt oppskriften, hadde det falt i norsk økonomi som vi nå opplever, blitt enda større. Utryggheten for de mange ville blitt enda større, vi hadde fått det enda vanskeligere. I en tid som krever at vi bør få trygghet og fellesskap med solidarisk inntekts- og lønnspolitikk, skatt etter evne og offentlige investeringer som korrigerer markedet, er det ikke noe nytt fra Fremskrittspartiet.

Er ikke snart alvoret slik at også Fremskrittspartiet bør nyorientere sin politikk? Er det ikke slik at en bør si at en tok feil da en trodde på de sjølregulerende markeder? Er det ikke slik at en må prioritere mellom hva som er viktigst: bevilgninger over statsbudsjettet eller skattelettelser?

Ulf Leirstein (FrP) [12:51:39]: Med all respekt for representanten Lundteigen hadde jeg håpet at han faktisk hadde sett hva Fremskrittspartiet har foreslått gjennom flere måneder nå. Lundteigen påstår at med vår politikk ville flere opplevd utrygghet, og problemene hadde vært enda større.

Hvis Fremskrittspartiets politikk hadde blitt vedtatt, ville en gjennomsnittlig nordmann hatt mellom 5 000 og 10 000 kr i skattelettelser neste år – 5 000–10 000 kr mer å bruke i sin egen privatøkonomi, noe som også hadde vært med på å sikre omsetning i detaljhandelen. Hvis Fremskrittspartiets politikk hadde blitt gjennomført i Stortinget, hadde man bevilget betydelige milliarder til bygg- og anleggsbransjen for neste år, slik at veldig mange av dem som nå dessverre opplever ledighet innenfor bygg- og anleggsbransjen, og som til neste år vil bli permittert og oppsagt, kunne sluppet det. Det er jo nettopp med Fremskrittspartiets politikk man kunne fått trygghet for norske arbeidsplasser og sørget for at nedgangen i norsk næringsliv hadde blitt betydelig mindre enn med det løpet som Regjeringen legger opp til, og som representanten Lundteigen støtter.

Torgeir Micaelsen (A) [12:52:49]: Først vil jeg si at representanten Lundteigen har helt rett i at opposisjonen, og spesielt Fremskrittspartiet, burde slutte å fly rundt og omtale regjeringspartiene som arrogante, når man selv ikke er villig til å innrømme feil som er så åpenbare – når man har trodd på det selvregulerende markedet og de liberale kreftene i verden, som denne høsten til de grader har vist seg ikke å være løsningen på verdens utfordringer.

Jeg vil helt kort spørre representanten Leirstein, siden det nå er jul og vi snart går inn i et valgår: Deler av opposisjonen har jo på mange måter strukket ut en hånd til Fremskrittspartiet i denne nysalderingsdebatten. For første gang er man med på å øke bevilgningene sent opp mot jul, fordi man mener det er ekstraordinære tider. På tross av det har Fremskrittspartiet valgt å legge seg på en helt egen linje i den økonomiske politikken, med noen budsjettekniske løsninger som er litt spesielle. Burde ikke Fremskrittspartiet nå brukt anledningen til å komme de andre borgerlige partiene i møte, når de også foreslår økte bevilgninger i nysalderingen? Eller har Fremskrittspartiet rett og slett innsett at livet som ensom ulv på borgerlig side også vil fortsette etter valget i 2009?

Ulf Leirstein (FrP) [12:54:05]: Jeg setter jo veldig pris på den rørende omsorgen representanten Micaelsen har for det borgerlige samarbeidet, og regner med at han vil gi full tilslutning til at det kan bli et regjeringsskifte neste høst, hvor man virkelig kan sette dette samarbeidet ut i praksis.

Det er faktisk slik at vi i Fremskrittspartiet fremmer de forslag vi mener er riktige i den situasjonen vi er i nå. Jeg er veldig glad for at også de øvrige opposisjonspartiene benytter nysalderingen til å fremme en del nye forslag som er meget kjærkomne i den vanskelige økonomiske situasjonen vi er inne i nå. Det betyr at vi er enige om retningen, og så er vi noe uenige om hvor store skritt det er nødvendig å ta. Jeg er veldig glad for at de borgerlige partiene – opposisjonen – både gjennom budsjettdebatten, gjennom nysalderingsdebatten og gjennom de pakene som har kommet, har trukket i samme retning. Det er jeg veldig glad for, og det er et godt signal til velgerne, med tanke på at vi kan få et nytt og styringsdyktig regjeringsalternativ neste høst.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:55:16]: Hvis representanten Leirstein hadde hørt etter hva jeg sa, ville han hørt at mitt poeng var at fallet i norsk økonomi hadde blitt større dersom Fremskrittspartiet hadde nådd fram i Stortinget, enn det det nå er. Årsaken er jo innlysende: Fremskrittspartiet har hele tida sagt at en skulle ha større skattelette og dermed større privat konsum, en skulle ha større offentlige investeringer – en skulle altså ha enda flere i arbeid enn det vi har hatt, en skulle tøyd grensene ytterligere. Når så den internasjonale finanskrisen kommer inn, er det ganske logisk at fallet hadde blitt større, utryggheten hadde blitt større. Det er godt vi har ført en mer nøktern økonomisk politikk enn det Fremskrittspartiet hele tida har lagt opp til, og som de fortsatt ikke er villig til å ta en centimeter sjølkritikk på.

Ulf Leirstein (FrP) [12:56:21]: Jeg skulle gjerne likt å se dokumentasjonen på det representanten Lundteigen påstår, at fallet angivelig skulle ha blitt mye større i norsk økonomi kommende år hvis Fremskrittspartiet hadde fått gjennomført sine skattelettelse. Fremskrittspartiet har faktisk tro på at skattelettelse vil virke stikk motsatt – folk får bedre økonomi, en mer robust evne til å betjene sine lån og sine innkjøp. Det ville bidra til å opprettholde en viss grad av konsum, slik at bl.a. detaljhandelen, hvor vi har veldig mange tusen mennesker ansatt i Norge, ikke ville gå en like utrygg framtid i møte. Fremskrittspartiet har tro på den resepten.

Og så til markedene, som både representanten Lundteigen og representanten Micaelsen er veldig opptatt av. Jeg har hatt gleden av å sitte på Stortinget i tre år. Alle saker vi har hatt i finanskomiteen som går på regulering av markedet i Norge, innenfor finansnæringen osv., har vært enstemmige og blitt enstemmig vedtatt i Stortinget. Måten vi har innrettet markedet og reguleringene på i Norge, er det enstemmighet om, så å prøve å oppkonstruere en uenighet på dette området faller på stengrunn.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Svein Flåtten (H) [12:57:39]: Det kunne vært fristende å ta opp tråden med hvilke forferdelige ting de selvregulerende markeder rundt omkring i verden har bidratt til i vår hjemlige økonomi, men jeg skal i all beskjedenhet nøye meg med å kommentere litt av det som vi kanskje kan gjøre her hjemme når det gjelder de problemene vi faktisk står overfor.

Salderingsdebatten og nysalderingen har aldri vært noen arena for de store omkamper og nye budsjetter, og det står Høyre fortsatt ved, også i denne innstillingen.

Vi fremmet i vårt alternative budsjett forslag om tiltak som kunne økt aktiviteten i bygg- og anleggssektoren, og ikke minst fått vekke de skatteskjerpelsene man har pålagt norsk næringsliv i en svært vanskelig tid. At skatteskjerpelser i milliardklassen er riktig medisin nå, er jeg overrasket over at noen i det hele tatt mener.

Men det kunne kanskje vært behov for nye budsjetter. Høyre har, og det har også andre, etterlyst raskere tiltak og mer resolutt opptreden fra Regjeringen i den krisen som

nå er i realøkonomien. Vi vil være åpne for å diskutere alle gode løsninger som kan bidra til å avhjelpe den situasjonen som vi nå har. Vi er klare til å gjøre det raskt, det har vi vist i komiteen, og vi mener at det må gjøres raskt. Men det er først og fremst Regjeringen som har ansvaret for at forslagene kommer. Mer enn noen gang er det Regjeringen som har ansvaret for å regjere. Nå tar det for lang tid å få frem beslutningene.

Vi legger frem tre konkrete forslag i forbindelse med salderingen. Vi foreslår en økning når det gjelder planleggingsmidler på 200 mill. kr, for planlegging er nå noe av det mest sentrale. Som et eksempel på dette viser jeg til at Arkitektbedriftene nå sier at ledigheten der har steget med 6 pst. siden april. De beskriver nokså presist hvordan situasjonen er i sin siste utgave av Teknisk Ukeblad, og sier at «utbyggere som vil bygge, får ikke lån, og private utbyggere har ikke råd». Den eneste måten å komme ut av dette på er at det kommer en krisepakke umiddelbart, og at januar/februar er altfor sent. Da vil ingeniørene og arkitektene være i arbeid i mars/april, og byggerne og entreprenørene vil ikke komme til å jobbe før etter sommerferien.

Det samme gjelder dette med lånerammen og gunstige lån til kommunene for å pusse opp skolebygg og andre kommunale bygninger, en ramme som vi øker med 3 milliarder kr, og økte avskrivningssatser for maskiner – altså en skattelettelse.

Ett forhold til i denne innstillingen: Bank- og lånemarkedet fungerer fortsatt ikke godt nok. Etter Høyres initiativ har hele komiteen samlet seg om en merknad hvor problemene i bankmarkedet i relasjon til Stortingets behandling av tiltakspakken tidligere i høst kommenteres. I denne merknaden er komiteen enig om at det stadig vil være behov for justeringer. Vi understreker det som blir sagt i Innst. S. nr. 12, at behovet må «vurderes fortløpende». Det understrekes også nå at Regjeringen må agere raskt og treffe korrigerende tiltak, slik at bankmarkedet fungerer bedre, ikke minst for kundene, som er de som skal opprettholde alle arbeidsplassene.

Det er ingen tvil om at dette markedet ikke fungerer. Derfor mener jeg at denne merknaden er en viktig nyanseering fra komiteen. Det kommer daglige rapporter om utlånstørke og utlånsvegtring fra bankene, og det vitner om handlekraft for å prøve å bøte på problemene. Derfor ble jeg litt bekymret i går, og for så vidt også i dag, når jeg hører at posisjonspartiene refser bankene for ikke å låne ut penger. Komitélederen refset bankene i går. LO – uten at det har noen relasjon til vårt arbeid – gjør det samme i dag. Man mener altså at det er enkeltbankenes skyld at banksektoren nå ikke fungerer. Jeg tror man skal være varsom med å presse de private norske bankene – og det er for så vidt alle – til å gjøre økonomiske disposisjoner i sin bankdrift som ikke er vel fundert. Vi har i vår samfunnsmodell stort sett private banker, og de har et ansvar for å drive ansvarlig og lønnsomt. Da kan de ikke tvinges til utlån, slik jeg oppfatter at man nå sier fra posisjonens side. Vi har jo selv i denne sal bestemt hvordan man skal håndtere de selskapene man eier og styrer. Det skal være ansvarlighet overfor et styre. Man kan ikke gjøre dispo-

sisjoner som setter både samfunnets interesser og eiernes interesser på spill. Dette er det en meget streng lovgivning for. Jeg mener at bankene følger dette opp. Jeg tror ikke at man løser problematikken på bankmarkedet ved å lete etter syndebukker. Men jeg ser at det er vanskelig å finne tiltak. Men ballen og pasningen for dette er uten tvil fra en samlet komité lagt til Regjeringen.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over pressidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Micaelsen (A) [13:03:52]: Jeg tillater meg bare å ta en liten historieoppsummering når det gjelder høsten og Høyres kritikk av Regjeringen, som i hovedsak har gått ut på å antyde at Regjeringen sleper beina etter seg, for lite, for seint – og hele den pakka.

La meg da minne om Høyres historikk etter at denne type finanskriser slo inn i Norge. Før statsbudsjettet ble lagt fram, etterlyste Høyre et nøytralt budsjett. Regjeringspartiene fulgte situasjonen og la fram et ekspansivt budsjett. Etter en stund endret Høyre strategien og mente at vi skulle ha et ekspansivt budsjett. I det alternative budsjettet Høyre la fram tidligere i høst, la man seg imidlertid på Arbeiderpartiets, SVs og Senterpartiets linje i budsjettpolitikken, på det samme nivået. Og nå i nysalderingsdebatten er tiden kommet for å si at man trenger 300 mill. kr ekstra, slik at planleggingskapasiteten kan opprettholdes i romjulen i de ulike etatene.

Man må altså være medlem av Høyre eller Fremskrittspartiet for å tro at folk i kommunene, i Statens Vegvesen og i Jernbaneverket nå sitter og trommer med fingrene og ikke har noe å drive med. Selvfølgelig er signalene sendt ut.

Hva er representanten Flåtten sin vurdering av egen troverdighet når han kritiserer Regjeringen i disse spørsmålene?

Svein Flåtten (H) [13:05:14]: Høyres troverdighet i økonomiske spørsmål er som alltid god. Det tror jeg velgerne vet.

For det første er disse midlene som vi foreslår, gjort overførbare – så det er nå den diskusjonen. For det andre: Ja, vi har endret strategi flere ganger denne høsten – ikke minst det vi la inn i vårt ordinære alternative budsjett, for å si det slik. Det er representanten Micaelsen og hans parti og samarbeidspartiene som har et problem ved at de ikke raskt nok tilpasser seg de endringene som kommer. Det skulle bare mangle at man ikke endret synspunkter på den økonomiske politikken og på pengepolitikken fra august måned til desember – i det som er et jordskjelv i internasjonal og norsk økonomi.

Heikki Holmås (SV) [13:06:19]: Uttalelsene fra Høyre i går etter rentenedsettelsen har gjort meg litt usikker på hva det er som er Høyres politikk. Er det slik at Høyres politikk ville ha ført til en lavere rentenedsettelse enn det sentralbanksjefen gjorde i går? Og er det slik at Høyre

ønsker en lavere rentenedsettelse enn det sentralbanksjefen gjorde i går?

Presidenten: Presidenten vil be Svein Flåtten ta opp forslaga under replikksvaret sitt.

Svein Flåtten (H) [13:06:56]: La meg først få ta opp forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Når det gjelder renten, er det helt opplagt at ingen hadde forutsett hvordan denne situasjonen skulle bli. Norges Bank sa jo i går at man nå tar høyde for ytterligere vekst i de offentlige utgifter, ved at den pakken som er advisert, og som skal komme, ligger inne i bankens betraktninger.

Jeg tror at spørsmålet fra representanten Holmås om hvorvidt vårt budsjett skulle tilsi en lavere eller høyere rente, er av svært teoretisk interesse. Tingene skifter svært raskt her, og forholdet mellom finanspolitikken og pengepolitikken må fungere godt. Det har egentlig ikke fungert godt nok, slik jeg ser det.

Presidenten: Representanten Svein Flåtten har tatt opp det forslaget han refererte til.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:08:28]: Jeg syns representanten Flåtten sa det på en grei og real måte: Høyre har denne høsten endret strategi flere ganger. Det er ikke bare Høyre som har måttet se annerledes på dette, også i regjeringspartiene har en sjølsagt måttet se annerledes på det.

Flåtten sier at problemet er at en ikke har reagert raskt nok. Det kan sikkert være ulike vurderinger med hensyn til i hvilken grad en har reagert raskt nok. Men det reageres, og det reageres i en retning som – med det Flåtten nå sier – er byggende i forhold til det vi står overfor.

Det jeg også har lyst til å si noe om, er det som skjer i bankvesenet når det gjelder å ta opp den akselererende nedgangskonjunkturen. Det er ganske sentralt at egenkapital og inntjening blir mer viktig, og at bankene må prøve å kombinere sin egen situasjon med det samfunnsansvaret de har. Jeg vil høre om Flåtten ikke er enig i det.

Svein Flåtten (H) [13:09:45]: Når bankene driver sin forretning etter de prinsipper, lover og regler som gjelder, innebærer det å ta samfunnsansvar, og det mener jeg at bankene gjør.

Når representanten Lundteigen snakker om at vi har skiftet strategi, så vil jeg si at vi har kommet med forslag både i vårt ordinære, alternative budsjett og ellers. Regjeringen og regjeringspartiene skryter av at de har presentert en rekke kredittpolitiske tiltak, men det har vært enighet i komiteen og i Stortinget om det. Men hvilke budsjettpolitiske tiltak har man kommet med? Der skal det komme noe i februar måned, og vi har kritisert det, det er for sent. Det støtter svært mange i norsk næringsliv, som venter på løsninger.

Eirin Kristin Sund (A) [13:10:55]: Høyre viser i en merknad i innstillingen til forslag om skattelette i sitt al-

ternative budsjett. Høyre har altså hele veien, etter at finanskrisen inntraff, etterlyst skattelette for å redusere ledigheten. At Høyre er for skattelette, er gammelt nytt, men nå foreslår de de samme tiltakene som de fremmet i fjor, som ekstraordinære tiltak. Det sa de fra Høyre.

Men i alle fall er det bred enighet om at skattelette har mye dårligere effekt for sysselsettingen enn f.eks. utgiftsøkning. Nå har Statistisk sentralbyrå beregnet at 19 milliarder kr i skattelette vil gi 2 500 flere arbeidsplasser, mens hvis en bruker 19 milliarder kr til offentlig utgiftsøkning, vil det kunne gi 40 000 nye arbeidsplasser.

Hvorfor krever da Høyre skattelette som krisetiltak, når det åpenbart har større effekt for sysselsettingen å øke offentlige utgifter? Betyr det at dere i Høyre egentlig ikke er så opptatt av sysselsettingen og arbeidstakerne?

Svein Flåtten (H) [13:12:07]: Skattelettelse eller å ta tilbake skjerpelsene er et utmerket tiltak for både å stimulere til arbeid og stimulere til eierskap og etablering av bedrifter.

Men akkurat i den situasjonen vi er i nå, er det å ta vekk skatteskjerpelsene på eierskap noe av det aller viktigste man kan gjøre, for det tar vare på norske bedrifter. Det bidrar kanskje også til at det finnes noen norske bedrifter som ikke går konkurs – alle gjør jo ikke det, men noen vil kunne gå konkurs. Hvis belastningen på eierne er lavere, vil skattelettelse kunne bidra svært positivt.

Man sier at Høyre alltid mener at skattelettelse er løsningen. Ja, egentlig! I veldig mange sammenhenger er det løsningen på en god del problemer i næringslivet. Jeg er forundret over at et parti som Arbeiderpartiet, som vil ta vare på arbeidsplassene, ikke ser det i denne situasjonen.

Heikki Holmås (SV) [13:13:21]: Jeg vil gjerne følge opp svaret på min forrige replikk. Da ble det klart at Høyre ikke aner om deres politikk ville ført til en annen rentesettelse, og det er jo all right for folk å få vite!

Det andre, som Flåtten ikke svarte på, var om han egentlig ønsket at den rentenedsettelsen som kom i går, ikke skulle vært så stor. Mener han at den ikke burde vært så stor? Ønsker han helst at den ikke skulle vært så stor?

Svein Flåtten (H) [13:13:52]: Jeg forstår egentlig ikke spørsmålet fra Holmås. Det er helt opplagt at hvordan vårt alternative budsjett influerer på rentesettingen ved juletider, kan det være vanskelig å si noe om. På samme måte er det enda vanskeligere å si noe om hvordan det opprinnelige budsjettet til Regjeringen vil slå ut.

Jeg tror at våre ønsker med hensyn til renten kanskje ikke er så interessante i denne sammenheng. Vi ønsker at sentralbanksjefen skal følge norsk økonomi godt, og sette renten så mye ned som han mener han bør. I går mente sentralbanksjefen at det var nødvendig å redusere renten kraftig. Vi tar til etterretning at han da føler at Regjeringen i finanspolitikken ikke har gjort sin jobb, og derfor må han gjøre jobben.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Heikki Holmås (SV) [13:15:12]: Det er helt utrolig at Høyre, som altså har kritisert Regjeringen for Regjeringens egen politikk hver eneste gang renten har gått opp siden vi overtok, plutselig ikke har en formening om hvor det er renten bør være, om det er bra eller ikke at den går ned. Og når man i forbindelse med rentemøtet i går anklaget Regjeringen for å være tafatt, og sa at sentralbanksjefen handler når Regjeringen ikke gjør det, men så kommer i stortingsalen dagen etter og ikke er villig til å forsvare et slikt standpunkt i det hele tatt – det gjelder Svein Flåtten – da blir jeg litt overrasket.

For vi har vært veldig klare fra vår side i forbindelse med budsjettdiskusjonene og budsjettdebattene etter hvert som finanskrisen og konsekvensene av den viste seg. Først viste konsekvensene seg for norsk bankvesen, som vi håndterte gjennom den bankpakken som vi kom opp med, og senere gjennom pakker knyttet opp mot forskjellige bankinstitusjoner og andre garantifond, senest i den saken som vi behandlet tidligere dag. Vi gjorde først det, og deretter la vi fram et ekspansivt budsjett. Det gjorde vi to dager før Høyre først var ute og ønsket seg et nøytralt budsjett, som ville ført til en enorm innstramming i forhold til det budsjettet vi la fram. Deretter var man usikker, og nå senere kommer partiet med forslag som er mer ekspansive. Høyre har med andre ord hatt en glideflukt i politikken sin i løpet av hele den perioden som man har anklaget oss. Men vi har hele tiden sagt at vi først ville legge fram det ekspansive budsjettet, deretter ville vi at renten skulle gå ned, for det var det næringslivet og partene i arbeidslivet var veldig klare på i forkant av dette, at renten måtte ned, og så har vi varslet at vi ønsker å få til en pakke over jul som nettopp analyserer situasjonen, viser helheten og gir oss overblikket når det gjelder arbeidsmarkedet. Da vil vi sette i verk de tiltakene som både er best egnet til å løse finansproblemene og, sett fra vår side, også er egnet til å løse klimakrisen og klimaproblemene. Vi er nemlig i en situasjon der vi har flere kriser, noen av kortsiktig karakter og noen av mer langsiktig karakter, som krever mer langsiktige grep. Men det er sysselsettingen som står i sentrum for oss, og det er det som kommer til å være det aller viktigste når det gjelder pakken. Men først ville vi ha renten ned. Det var det som var det viktigste for oss.

Salderingen av budsjettet er for alle andre partier enn Fremskrittspartiet først og fremst et sted der vi omprioriterer. Vi tar konsekvensen av de endringene som vi har sett har vært nødvendige å gjøre i løpet av året, og foretar de endringene. Vi er veldig fornøyd spesielt med at vi gjorde endringer og kom med ekstrabevilgninger innenfor universitets- og høyskolesektoren – jeg tror det var helt nødvendig at det kom på plass i salderingen – men vi er også fornøyd med de andre. Og der er de fleste partiene enige.

Høyre har fremmet noen helt konkrete forslag her som man mener at det er veldig viktig å få i gang akkurat nå, ikke fordi man tror at folk kommer til å bruke opp de pengene mellom i dag, som er 18. desember, og 31. desember, som er årets siste dag, men fordi man ønsker å la dette ha virkning for neste år. Det er greit nok. Vi har sagt at de forslagene som Høyre har spilt inn i denne sammen-

hengen, er forslag som vi tidligere har gitt beskjed om at vi kommer til å vurdere fram mot januar/februar, og jeg tror ikke at tidspunktet når det gjelder dette, kommer til å være avgjørende. Det oppfatter jeg heller ikke at Høyre synes, men de ønsker å få dette på plass nå. Det er i og for seg greit nok, men vi ønsker å ta dette som en del av en helhetlig pakke.

Så har det kommet kritikk fra opposisjonen – og den er ny – om at vi er ukoordinerte. Det er jeg litt overrasket over. For jeg mener at vi har vært veldig klare fra regjeringspartienes side, både når det gjelder rekkefølgen på disse tingene, og når det gjelder de tiltakspakkene som vi har kommet med. Først skulle vi komme med noe som hadde med bankvesenet å gjøre, deretter skulle vi se på situasjoner når de oppstod, så skulle vi få renten ned, og så skulle vi skaffe oss overblikket over arbeidsmarkedet og komme med tiltak på dette området i januar/februar. Og så langt kan jeg ikke si noe annet enn at vi følger det mønsteret. De tiltakene som vi har kommet med, følger det mønsteret vi har lagt opp, de følger den planen vi har lagt opp. Hvorfor man da kommer med kritikk om at dette er ukoordinert, synes jeg er veldig rart. Men det er mulig at andre opposisjonspartier kan bruke mer tid enn de tidligere på å forklare hvordan de mener at vi er ukoordinerte. Tvert imot er vi så samkjørte at når vi kommer med disse forslagene til Stortinget, går de stort sett enstemmig gjennom i Stortinget også.

Så har jeg lyst til å bruke litt tid på Fremskrittspartiet, for jeg synes det er et tema som man er nødt til å ta opp på en litt ordentlig måte. Det går en annonsekampanje nå i avisene, med Fagforbundet og de fattiges organisasjoner, som peker på hvordan situasjonen er nå for en god del folk som har dårlig råd, som lever med lite penger, og som har finanskriser hver dag, som de sier. Det er jeg helt enig i. Derfor har vi i de budsjettene vi har lagt fram, særlig tatt grep i forbindelse med trygdeoppkjøret. Vi har løftet de laveste trygdene, vi har løftet sosialhjelpen en del – og det er ingen tvil om at vi har et ønske om å komme enda høyere på det området fra SVs side – og vi har i tillegg sørget for å utvide bostøtteordningen slik at det kommer inn 50 000 nye mennesker under den, fordi vi mener det er målrettede og gode grep for å løfte folk som har dårligst råd. Men i tillegg er det ingen tvil om at når vi kommer til den krisepakken, må den tiltakspakken være innrettet slik at det nettopp er de folkene som er mest utsatt når det gjelder arbeidslivet, de folkene som har dårligst råd, som står i fokus.

Men til Fremskrittspartiet: Jeg husker at da jeg var liten, advarte min mor og min far meg mot lokkemenn. De sa at de tilbød gjerne snop, og så ville det skje grusomme ting med meg hvis jeg fulgte etter dem. Når vi ser på budsjettarbeidet til Fremskrittspartiet og budsjettforslaget til Fremskrittspartiet, er det Fremskrittspartiet som er vår tids lokkemenn. Når de i budsjettet foreslår 20 mill. kr til fattiges organisasjoner og 2 000 kr til jul for sosialhjelpsmottakere og minstepensjonister, er det isolert sett sympatiske forslag. Men det står ikke i sammenheng med alt det andre som Fremskrittspartiet gjør i sine vanlige budsjetter. Hvis vi går gjennom budsjettet og ser på hva

deres politikk ville føre til, vil i se at de kutter slik at det ville vært 16 000 færre mennesker som ville fått uføretrygd. De kutter ut hele kvalifiseringsprogrammet, som er vår regjerings viktigste grep for å løfte folk som er langtids sosialhjelpsmottakere, ut av den dårlige økonomiske situasjonen og inn i arbeidslivet i stedet. Det kutter bare Fremskrittspartiet ut. I den ordningen som sikrer at folk som har bodd kort tid her i landet, ikke skal være nødt til å gå på sosialkontoret hver eneste måned og belaste Nav – som allerede i utgangspunktet har en utfordring – kutter Fremskrittspartiet flere titalls millioner og i noen tilfeller hundre millioner kroner på saksbehandlersiden, slik at de ville ha færre mennesker til å ta imot flere mennesker som kommer til sosialkontoret. Det har ført til mer usikkerhet for de menneskene som har bodd kort tid i Norge, og som dermed ville bli nødt til å bli sosialhjelpsmottakere.

Fremskrittspartiet kutter og kutter. Og hva skriver de i sitt eget budsjett, i arbeids- og sosialbudsjettet: De mener at Regjeringens arbeid mot sosial dumping har ført til at lønnskampen i Norge er blitt hemmet. Hva betyr det? De mener at de lavtlønnede menneskene som jobber her i Norge, skal ha lave lønninger. Det er det som er hele problemet. Problemet her er at de har for høye lønninger. Arbeidet mot sosial dumping har sikret gode lønninger til folk, og det er Fremskrittspartiet imot.

Fremskrittspartiet bruker altså budsjett etter budsjett på å kutte for folk som har det dårlig, de kutter for folk som er uføretrygdede, de kutter for langtids sosialhjelpsmottakere, og de vil ha en deregulert markedsøkonomi, som etter vår oppfatning helt klart ville ført til at finanskrisen hadde rammet mye hardere i Norge – som den har gjort andre steder.

Så kommer Christian Tybring-Gjedde. Jeg må innrømme at vi var mange mennesker kl. 22.46.37 den 27. november som hadde lyst til å ta ordet etter at Christian Tybring-Gjedde hadde holdt sitt innlegg om hvor fantastisk han mente USA var og hvor fantastiske alle systemene i USA var, når vi nettopp kritiserte hvordan mangelen på reguleringer i USA hadde skapt den finanskrisen som nå rammer oss alle på en knalltøff måte. Han sier: Hva er det med denne velferdsstaten som er så bra? Hva er det som gjør at vi har så mye å skryte av her i Norge? spør han. Har vi så mye å skryte av når det gjelder helse, utdanning og kunnskapsnivået, og når det gjelder integrering? Har vi så mye å skryte av i forhold til amerikanerne? Jeg tror faktisk ikke det. Hva med vår justispolitikk, eller vår forsvarsevne?

Nå kommer jeg akkurat fra USA. Da jeg snakket med folk der, opplevde jeg f.eks. at drosjesjåføren som kjørte der, på grunn av nedgangstidene hadde mindre i innkjøring og måtte kutte ut helseforsikringen sin. Jeg opplevde at folk jeg kjente der borte, hadde mistet jobben, og de kom til å miste helseforsikringen ved juletid. Der har de et system – et system som åpenbart flere framtrædende representanter i Fremskrittspartiet ønsker seg i retning av – som for et titalls millioner mennesker, i dag er det allerede 55 millioner, betyr mindre trygghet, mindre velferd, mindre solidaritet, og der mer er overlatt til markedsøkonomien.

Jeg var i en radiodebatt med Christian Tybring-Gjedde om boligmarkedet. Han var veldig klar. Han mente at hvis folk som bodde i byen, nå opplevde at de ble rammet av den enorme husleieøkningen, burde folk heller flytte ut av byen. Ja vel, flytte ut av byen. Det er Fremskrittspartiets politikk for trygghet. Det er ikke noen trygghet for folk som har dårlig råd. Det er supert for dem som har god råd. Fremskrittspartiet er vår tids lokkemenn. Jeg synes at det er det nødvendig å gripe fatt i og ta opp når det altså fremmes et forslag der Fremskrittspartiet later som om de står på deres side som har dårlig råd, i motsetning til det de ellers står for dag ut og dag inn i den virkelige politikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:27:02]: Det var mye jeg kunne tatt tak i her, men det har jeg tenkt å gjøre i et innlegg senere.

Jeg tenkte jeg skulle spørre om renten, siden Heikki Holmås mener at det er Regjeringen som har æren for at renten går ned, fordi de la frem et svakt ekspansivt budsjett i utgangspunktet, og at dette er noe Gjedrem forstår nå, og så setter han renten ned.

Men så har jo Stoltenberg samtidig varslet at han vil sette i gang en milliardatsing i januar/februar. Vi snakker altså om 2009. Så dette budsjettet som er svakt ekspansivt, skal virke bare i 30 dager, og så skal det i de resterende elleve månedene komme milliarder mer. Da må logikken være at Gjedrem setter renten opp når alle disse milliardene kommer. Og fordi budsjettet var svakt ekspansivt, blir det mer ekspansivt, og da må Gjedrem sette renten opp. Det er helt åpenbart hvis man tar æren for at renten går ned.

Så er jo renten null i USA, og så er renten lavere enn 3 pst. i alle våre naboland. Mener representanten Holmås at Regjeringen kan ta æren for at Norges Bank har satt ned renten? Vil han også ta kritikk da for de 15–16 gangene som sentralbanken satte opp renten i de tre foregående årene?

Heikki Holmås (SV) [13:28:05]: Det er ingen tvil om at den lavrentepolitikken som har vært ført over store deler av den vestlige verden, som også Alan Greenspan har kommentert, har bidratt til den finanskrisen som vi er oppe i, for den har bl.a. bidratt til en boligboble, eiendomsboble og en verdipapirboble som nå rammer oss knallhardt.

Jeg er klar for å være med på å si at det er Regjeringens politikk som har bidratt til høy sysselsetting og den laveste arbeidsløsheten på 20 år, og det er helt klart en av de viktigste årsakene til at rentene har gått opp i løpet av den perioden vi har styrt.

Samtidig er det ikke riktig som Christian Tybring-Gjedde sier, at fordi vi legger fram en pakke på nyåret, vil rentene komme til å gå opp da. Tvert imot har både Statistisk sentralbyrå i sine beregninger når de ser på de økonomiske utsiktene for neste år, og sentralbanksjefen i sin begrunnelse lagt til grunn at man forventer en ekspansiv pakke fra Regjeringen som kommer til å bidra til økning. Så rentene vil ikke gå opp igjen til neste år.

Jan Tore Sanner (H) [13:29:19]: Jeg tror den selvtilfredse holdningen som Holmås og regjeringspartiene legger seg på i dag, imponerer svært få utenfor denne salen, og definitivt ikke dem som er i ferd med å miste jobben.

Jeg vil imidlertid be Holmås slutte å spre usannheter om hva jeg har sagt og om hva Høyre står for. Det er ikke slik at Høyre har tatt til orde for at man skulle ha et nøytralt budsjett, men vi tok til orde for at man måtte legge frem et budsjett som bidrog til at renten gikk ned. Når det er sagt, er det selvsagt slik at vi alle har sagt ting i september/oktober før verden ble snudd på hodet, som ikke står seg i dag. La meg da bare minne om at statsministeren i en artikkel gikk ut i Stavanger Aftenblad 1. oktober og sa: Derfor blir det ikke krise i Norge.

Denne diskusjonen er totalt meningsløs, og den imponerer ingen.

Så til renten. Det er faktisk slik at sentralbanksjefen i går sa at man hadde tatt høyde for de finanspolitiske tiltakene når man nå har fastsatt renten. Så det er ikke riktig når Holmås sier at man først måtte få rentenedsettelse før man kunne iverksette de finanspolitiske tiltakene.

Heikki Holmås (SV) [13:30:33]: Jeg vil ikke på noen som helst måte bidra til å gi det inntrykk at jeg er selvtilfreds. Jeg sier at vi er i en kjempekrevede situasjon. Det som slår mange andre der ute, er at Høyre virker veldig selvtilfreds i måten de håndterer dette på. Det er vanskelig for meg å bidra til at Høyres selvtilfredshet går ned, men jeg skal i hvert fall bidra til at vi fra vår side ikke framstår sånn.

For jeg tror vi står i en veldig alvorlig situasjon. Men jeg mener virkelig at Jens Stoltenberg hadde rett i at den bankkrisen som vi så i USA, ikke ville slå inn over oss og ramme oss på samme måte som i USA. Jeg tror også at vi nå ser at den måten vi er blitt rammet av bankkrisen på, er annerledes. Men vi har hele tiden vært veldig klare på at nedgangstider i resten av verden betyr nedgangstider også for Norge. Når de slutter å produsere biler i USA, betyr det at de også slutter å bestille aluminiumsdeler fra Norge. Dette har vi vært klar over hele tiden.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:31:37]: Etter at Heikki Holmås har vært på en signingsreise i USA skjønner jeg at vi kan vente oss mer fra den kanten når det gjelder å si hvilke preferanser man har for de økonomiske systemer her i verden. Nå har vel ikke SV alltid hatt preferanser som har vist seg å være like vellykkede gjennom partiets historie heller – det bør vel kanskje også være med i dette bildet.

Det var interessant å høre rentepolitikkbekrivelsen fra representanten Holmås. Det var omtrent som om han hadde planlagt da statsbudsjettet ble lagt fram, at Norges Bank i slutten av desember skulle sette ned renten med 1,75 pst. Jeg vil si at det mer er et uttrykk for at vi er i et økonomisk uføre som ikke denne regjeringen på noen måte hadde forutsett da Regjeringen la fram sitt budsjett. Så mitt spørsmål er rett og slett: Hva er etter representanten Holmås' mening årsaken til at renten nå settes så kraftig ned?

Heikki Holmås (SV) [13:32:45]: Årsaken til at renten settes ned er utsiktene til betydelig nedgang i økonomien i hele verden.

Vi la fram et ekspansivt budsjett fordi vi mente at det kom til å bli nedgangstider i år. Etter hvert som tingene utviklet seg, er alle enige om at nedgangstidene – på grunn av finanskrisen, på grunn av at Lehman Brothers gikk over ende – har blitt mye mer alvorlig enn det alle forestilte seg. Men spørsmålet er: Når vi først står i den situasjonen, hvordan håndterer vi det derfra? Det er da vi er veldig klare på at vi først nå – fordi det var et samlet arbeids- og næringsliv som ønsket det i sine innspill til finansministeren og statsministeren – gav klar beskjed om: La først renten gå ned, for det er det aller viktigste for å få motoren i gang, få lånene opp, få boligmarkedet til å fungere slik at folk kan få lån for å mellomfinansiere – og deretter kan vi komme med en krisepakke som er tilpasset det at arbeidsløsheten stiger. Og den pakken kommer i januar/februar.

Ulf Leirstein (FrP) [13:34:02]: Det er ganske spesielt å registrere at representanten Holmås kommer med et angrep på Fremskrittspartiet og påstår at de fattige i Norge ville fått det mye verre med Fremskrittspartiets politikk – dette kommer altså fra en representant for et parti som sa at man kunne fjerne fattigdommen i Norge med et pennestrøk, noe som finansministeren gikk til valg på: Jeg tror det var ganske mange fattige i Norge som fikk store forhåpninger da de rød-grønne inntok regjeringskontorene. Men ingen av disse menneskene kan i dag si at de har fått en mye bedre hverdag – fattigdommen er altså ikke avskaffet.

Men la nå den debatten ligge. La meg konsentrere meg om ett forslag som går på dette, nemlig de 20 mill. kr Fremskrittspartiet foreslår til frivillige organisasjoner som yter hjelp til fattige – fattige som Regjeringen selv ikke har klart å hjelpe. Hvis dette forslaget er så sympatisk som representanten Holmås uttrykker det, hvorfor i alle dager kan man ikke stemme for det – et forslag på 20 mill. kr – når statsøkonomien går med et overskudd på 489 milliarder kr i inneværende år?

Heikki Holmås (SV) [13:35:02]: Vi hadde jo en diskusjon om budsjettet for 2008. Det er litt spesielt. Jeg antar Leirstein heller ikke hadde tenkt at disse 20 mill. kr skulle brukes opp fra 18. desember og fram til nyttår – med andre ord er det en diskusjon som hører hjemme på budsjettet for neste år. Derfor la vi fram en økning til de organisasjonene som jobber med fattige, fordi vi mener det er riktig.

Vi har konsekvent styrket de fattiges organisasjoner i løpet av den perioden vi har sittet, i motsetning til det Fremskrittspartiet gjorde i forrige periode da de inngikk budsjettforlik med høyrepartiene. Det var aldri noen styrking av de fattiges organisasjoner da – virkelig aldri – mens da vi kom til makten, sa vi at vi er avhengig av å ha organisasjoner som krever av oss hele tiden, som holder oss ansvarlig for alt det arbeidet vi gjør for å avskaffe fattigdom. Derfor har vi gitt dem flere penger til å drive

på en bedre måte. Hvis en legger merke til hva organisasjonene sier, er de fornøyd med at de har fått en styrket situasjon. De er glad for at de har fått mer penger til å drive sine innspill og til å drive sin konstruktive kritikk av Regjeringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:36:26]: Det har vært interessant å høre representanten Holmås' beskrivelse av den planøkonomien som Regjeringen har lagt til rette for gjennom denne høsten. Det slår meg da at man har hatt for øye en rentenedsettelse som det eneste viktige først, før man kunne komme med budsjettpolitiske tiltak utover det som lå i statsbudsjettet for 2009, framlagt i begynnelsen av oktober. I ettertid tror jeg ikke det skal så mye fantasi til for å se at rekkefølgen for så vidt burde vært den samme, men intervallene av en helt annen karakter. Og det var faktisk også noen partier som i sine alternative budsjetter foreslo en litt annen innretning ut fra den situasjonen vi så, og som endret seg dramatisk på ganske kort tid.

Det er også slik at de fleste andre land har gjennomført betydelige tiltak, også budsjettpolitiske, lenge før denne regjeringen har til hensikt å gjøre det. Så er vi glad for at det i hvert fall varsles at man vil komme tilbake i januar/februar med budsjettpolitiske tiltak, selv om man har avvist ethvert forslag inntil nå, også inkludert mulige vedtak som kunne vært tatt i Stortinget i dag i forbindelse med salderingen av inneværende års budsjett.

Det er riktig, som komiteens leder sa i sitt innlegg, at dette er ikke tid og sted for å fremme de mest omfattende endringer av et budsjett som har en løpetid på rundt 14 dager fra nå. Men det er allikevel mulig å gi noen få signaler som kan bidra til at det er noe som kan skje uten opphold fram til vi får en krisepakke i januar/februar, som faktisk skal behandles her på huset – men effekten av den vil ikke komme før lenge etter det. Det gjelder, som nevnt før, noen få områder: rentekompensasjon for skoleanlegg og kirkebygg, som økes – et forslag vi hadde også innenfor vårt alternative budsjett for neste år – og planleggingsmidler innenfor vei og jernbane. I tillegg har vi et verbalforslag knyttet til avskrivningssatser, et forslag som flere av partiene i denne regjeringen allerede da valgkampen var på sitt heteste for tre år siden og vel så det, syntes var et godt forslag. Det stemmes altså ned i dag. – Før jeg glemmer det, tar jeg opp våre forslag, slik de ligger i innstillingen.

Ut fra salderingen, altså selve proposisjonen, er det vel kanskje bare ett forslag som indikerer at vi er på vei over i en ny tid. Samlet sett vil regnskapet for 2008 se rosenrødt ut på alle fronter. Alle tall vil vise at det har vært et jubelår, bortsett fra ett tall, som Regjeringen foreslår økt. Det gjelder lønnskrav i forbindelse med konkurs, som økes med 100 mill. kr. Det er kanskje det første signalet, den første effekten, vi nå ser av begynnende oppsigelser og økende konkurser i næringslivet.

Jeg vil si at de rentekuttene vi har hatt fra Norges Bank, selvfølgelig underbygger alvoret i den internasjonale finansielle krisen som vi står inne i, og som nå slår

inn i realøkonomien. Samtidig må jeg si at dette fra posisjonen side i litt for stor grad, synes jeg, brukes som en begrunnelse for at man ikke tidligere har gjort noe knyttet til tiltak rettet mot realøkonomien, som det er Stortinget og Regjeringen som har ansvaret for å gjøre noe med. Den argumentasjonen begynner nå å bli forlatt, heldigvis, for hvis den skulle fortsette, ville den hindret at man tok sitt ansvar fullt og helt.

I den situasjonen vi nå er i, vil jeg gjerne utfordre finansministeren på hvordan kredittmarkedet skal fungere bedre. Én ting er at vi nå mister arbeidsplasser – det er ille nok – fordi etterspørselen faller, ikke minst fra et internasjonalt næringsliv som ikke etterspør våre varer i samme grad som før, en annen ting er hvis arbeidsplasser bortfaller rett og slett fordi bedrifter og næringsliv ikke får nødvendig kreditt til sunne investeringer. Det er tragisk dersom det skjer, og det er dessverre i mange tilfeller uopprettelig. Om kreditttilgangen kommer om tre måneder, hjelper det lite for en bedrift som i morgen må stenge dørene – ikke på grunn av at man egentlig er i en usunn økonomisk situasjon som sådan, men fordi man ikke får nødvendig tilgang på kreditt, som man i alminnelige tider ville fått. Jeg vil gjerne høre hvordan finansministeren vurderer den situasjonen, og hvordan Regjeringen vil følge opp framover.

Til slutt vil jeg bare komme med noen bemerkninger til proposisjonen. Innenfor høyere utdanning foreslår man en økning på 160 mill. kr. Man sier i proposisjonen at man skal styrke høyere utdanning og basisbevilgningene til den. Det gjør man samtidig som man vet at denne sektoren på grunn av økte lønnskostnader og økte pensjonskrav vil gå i minus neste år. Det er for meg ufattelig at en rød-grønn regjering, etter den hvileskjærsdebatten vi hadde for ett til to år siden, nok en gang tør å sørge for et så svakt budsjett for denne sektoren i 2009. Hvis det er slik at man har tenkt å komme med noe i krisepakken eller i revidert nasjonalbudsjett, er selvfølgelig det bra, men det er ingen – overhodet ingen – kontinuitet i budsjettpolitikken overfor en så viktig sektor, hvor man kommer med noe som skal rette opp det man gjorde feil i fjor. Slik skal man forsøke å sørge for at denne sektoren har noenlunde forutsigbare rammevilkår. Det er rett og slett ufattelig at man har villet sitte stille å se på en slik behandling av en så viktig sektor over så mange år.

Så har jeg lyst til å ta opp og kommentere det forslaget vi har i innstillingen, hvor det heter:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag for Stortinget som sikrer at institusjoner innen rusbehandling og barnevern, drevet av ideelle aktører, får langsiktige driftsavtaler som gjør at de kan opprettholde et godt kvalitativt tilbud til sine brukere, og drive under langsiktige og forutsigbare rammer.»

Den umiddelbare bakgrunnen for dette forslaget er at de ideelle barnevernsinstitusjoner på Vestlandet nå må stenge på grunn av den anbudspolitikken som denne rød-grønne regjeringen har stilt seg i spissen for. Vi merker at vi ikke er alene om denne kritikken. Bystyregruppene i Bergen, fra Arbeiderpartiet og SV, har sendt brev til regjeringspartiene:

«Vi har ingen sans for at barnevernsungdom skal vera handelsvare, og vi kan ikkje skjøna at anbod i barnevernet er i tråd med raud-grøn politikk.»

Før valget i 2005 var det bestemor som ikke skulle ut på anbud – barnevernsbarn og rusmisbrukere må gjerne komme på anbud i henhold til denne rød-grønne regjeringen. Når det gjelder rusmisbrukere, betyr det at de ideelle organisasjonene ikke lenger har avtaler. Vi får et mindre differensiert tilbud til noen av de svakeste gruppene i samfunnet, og det skjer med denne regjeringens velsignelse. Man har overhodet ikke villet gripe inn, og det brer seg også nå rundt omkring i barnevernet. Det er ufattelig for meg å se at den rød-grønne regjeringen som snakket om politisk vilje til forandring før forrige stortingsvalg, sitter stille og ser på dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Kristin Sund (A) [13:46:23]: Denne regjeringen har kommet med riktige virkemiddel i rett tid, så uansett om representanten Syversen og andre gientar om igjen og om igjen at den ikke har gjort det, blir det ikke mer sant for det.

Representanten Syversen viste til andre lands innsats i forhold til finanskrisen. Men Norge har altså innført flere tiltak enn det de fleste andre land har gjort i denne krisetiden – og det til tross for at vi er rammet i mindre grad enn det andre land er. Men det var ikke spørsmålet mitt, dette var bare til opplysning for representanten Syversen.

I innstillingen foreslår Kristelig Folkeparti å bruke 200 mill. kr til vei og kollektivtiltak. Dette er 200 mill. kr som står på 2008-budsjettet – og det er altså 13 dager igjen til 2008 er slutt. Spørsmålet mitt er da: Hvilke tiltak er det Kristelig Folkeparti mener de kan gjennomføre de neste 13 dagene?

Hans Olav Syversen (KrF) [13:47:23]: For det første sier Eirin Sund at denne regjeringen kom med de riktige tiltak i rett tid. Det er en fullkommen beskrivelse av egen fullkommenhet, som nå også representanten Sund demonstrerer gjennom denne replikken.

Jeg vil si at hvis ikke de rød-grønne i ettertid ser at man budsjettpolitisk kunne ha kommet på banen tidligere, er jeg storlig overrasket. Norge er, som få andre land, i den situasjon at vi har virkemidler som vi kan sette i verk, og som kan bidra til at den krisen vi ser, blir så liten som overhodet mulig innenfor vårt lands grenser.

Ja, det har vært tiltak overfor kredittmarkedet, Eksportfinans, GIEK etc., men budsjettpolitiske tiltak har det vært svært lite av. Man har avvist ethvert godt forslag i så måte.

Når det gjelder planleggingsmidler som vi har lagt til rette for, kan de overføres, slik at det i hvert fall ikke skal være noe vakuum inntil Regjeringen finner det for godt å fremme sin krisepakke.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:49:04]: Dagens nysaldering viser at budsjett og regnskap er to vidt forskjellige

ge størrelser i år som i fjor. I fjor var differansen mellom det salderte, oljekorrigerede budsjettet og nysalderingen på 51 milliarder kr. I år er det på om lag 27 milliarder kr. Vi er altså i en situasjon, som følge av bl.a. økte skatteinntekter, hvor staten Norge har kommet langt gunstigere ut enn det som var budsjettet.

Jeg tror ikke jeg er noen stor spåmann når jeg sier at også for 2009 vil det bli en stor forskjell mellom hva som er saldert budsjett, som vi har vært gjennom tidligere i høst, og den nysalderingen som man da vil ha et år senere.

Det er grunn til å tro at den nedgangskonjunkturen som vi kommer inn i, antakelig blir like dramatisk forskjellig i forhold til budsjett som den oppgangskonjunkturen som vi nå har opplevd, med de store forskjellene som gjaldt for 2007 og 2008.

Det som er virkelig utfordrende i dag, er at kraften i nedgangskonjunkturene er akselererende. Få tør i dag si noe om når og hvor det blir fast grunn under føttene for en rekke utsatte næringsgreiner. Alle banker vurderer risiko i sin låneportefølje, og når kapitaldekningen er så liten og det er små avsetninger i forhold til kommende tap, vil bankene heller redusere enn øke balansen sin. Dette slår tungt inn i realøkonomien, og jeg tror få har oversikt over konsekvensen av det faktum.

Vi har myndighetsbestemte egenkapitalkrav i bankene, og det er nå å håpe at de skal vise seg å stå både i gode og i dårlige tider. Nå kommer testen. Det vil være krevende å være bankleder. Myndighetene legger rammene. Vi har ansvaret der. Regjeringa har fulgt godt opp, så er det banksjefene som skal praktisere.

En appell jeg har lyst til å komme med til banksjefene, er at en står overfor en regjering som først og fremst har trygghet og samfunnskontrakt, og det vil da si at i forhold til andre land, er det i Norge større muligheter for å gi trygghet for bolig og arbeid, og dermed kan en som norsk banksjef ta noen andre vurderinger enn det en ellers ville gjort. Det vil også innebære at de avkastningskrav som bankene tidligere har stilt til sin egen kapital, må justeres ned, og at de også tar sin del av det hele. Noe annet vil ikke bli forstått.

De utfordringer vi står overfor, er etter Senterpartiets syn at vi må få en klarere virkelighetsforståelse av hvorfor vi er kommet i en så djup internasjonal finanskrise. At det er ulik virkelighetsforståelse, er realt, men la oss se på virkelighetsforståelsen av hvorfor vi er der vi er. Etter Senterpartiets syn er vesentlige årsaker til situasjonen at det internasjonalt har vært satset på sjølregulerende markedsøkonomi og friest mulig kapitaldekning der det ikke skulle være skott i økonomien, noe som en kan se hen til innenfor praktiske næringer som f.eks. skipsfarten. En bygger ikke båter uten skott. En bygger inn fysiske begrensninger for å sikre stabilitet i virkelighetens verden. Tilsvarende er det i økonomien. En er nødt til å ha beskrankninger for å sikre den nødvendige stabilitet når det er uvær i økonomien.

Jeg sa tidligere i denne uka at historieskrivningen vil karakterisere årsakene til finanskrisen med ordene eksperimenter som måtte gi ustabilitet og store fluktuasjoner, fordi de var drevet av grådighet. Ansvaret hos de utførende

ble pulverisert. Lederskapet hadde sluttpakker som kunne stimulere utgangsstrategier.

Det er sentrale elementer i Senterpartiets virkelighetsforståelse av hvor vi nå er.

Hvis vi ser på hva vi skal gjøre i Norge, må vi også se hen til hva som er de internasjonale utfordringene. De internasjonale utfordringene er nå knyttet til tre områder. I tillegg til finanskrisen har vi en dramatisk klimakrise, og vi har en matvarekrise som utvikler seg hver måned. Alle de tre krisene har kraft i seg sjøl til å skape betydelige problemer rundt i en rekke land som er svakere økonomisk stilt enn Norge. I vår opptreden må vi ha disse internasjonale perspektivene med oss. Det vi gjør, må ha klar fokusering på hvordan det kan medvirke positivt til klimakrisen og matvarekrisen.

Når en så skal rette opp situasjonen, har Norge, som nevnt, større evne til å ta flere langsiktige hensyn enn andre land med mindre økonomisk handlefrihet. Vi har overskudd på statsbudsjettet. Vi har overskudd på handelsbalansen.

Det må brukes et sett av tiltak, for alle virkemidler har sin begrensning og sine svake sider. Det er krevende å forstå samfunnets virkemåte i den internasjonale krisetid som vi nå står overfor. Derfor bør Stortinget bruke mer tid på å forstå virkemåten, for derigjennom å få en overhøyde og for å kunne kraftsamle på tiltak. Det har vært ansatser til en felles – hva skal en si – aktivitet fra Stortinget i flere saker. Jeg håper det kan fortsette, slik at det ikke blir et billig partipolitisk spill i forhold til det vi nå står overfor. Men det er opplagt at en er nødt til å ha en mer aktiv stat framover.

Det var gledelig med den rentenedsettelsen som vi nå har opplevd. Samtidig vil jeg på vegne av Senterpartiet si at det er nødvendig å ta en pause i rentenedsettelsene for å se hvordan de andre tiltakene vil virke. En lavrentepolitikk i betydningen av at det skal lønne seg å låne penger har sine klare svake sider og kan ikke settes inn uten at det er et alvor som er enda større enn det vi nå opplever. Jeg syns at myndighetene bør kommunisere klart at når den amerikanske økonomien har en rente på nærmere 0 – ja, endog referert til å være minus – er det et så klart tegn på et land og en økonomi i krise at få har vel sett det tydeligere før. Det kan ikke være noe mål i denne salen at vi skal ha en lavest mulig rente. Det er en økonomisk situasjon som jeg håper at vi ikke får oppleve, i betydningen av at vi skal ned på det nivået som amerikanerne har.

Når det så gjelder skatte- og avgiftspolitikken, er det enkelte som gjør seg til talspersoner for lavere skatt for privatpersoner. Jeg syns en da bør tenke gjennom hva som blir konsekvensene av det, og hvilke muligheter en har til å øke fellesskapets finansiering på et seinere tidspunkt, når vi er i en situasjon der det er fellesskapet en må satse på – og fellesskapet må ha sin finansiering gjennom skatt etter evne fra hver enkelt av oss.

Regjeringa har sagt at den vil gå gjennom skatte- og avgiftspolitikken i forbindelse med næringslivet. Det er noe vi er svært glad for. Her er det nødvendig å se og bruke en skatte- og avgiftspolitik slik at en kan ta hensyn til de utfordringer som vi nå står oppi. Men jeg vil ammo-

de finansministeren om å holde fast ved prinsippet om at det skal være sammenheng mellom de skattemessige avskrivningssatsene og det næringsmessige verdifallet. Det skal mye til for å gå vekk fra det. Det er mange endringer som kan gjøres innenfor det prinsippet som Regjeringa har anlagt, nemlig bedre samsvar mellom de skattemessige avskrivninger og det faktiske verdifallet som er ute og går.

Når det gjelder statsbudsjettets utgiftsside, er det nå en rørende enighet om at en skal ha en mer ekspansiv finanspolitikk. Det er vi glad for. Spørsmålet er da hva vi prioriterer. Vi i Senterpartiet er glad for at en skal prioritere opprusting og vedlikehold innenfor kommunesektoren, opprusting, vedlikehold og forbedring innenfor kommunikasjoner, enten det er farleier, kaier, bane, vei eller telekommunikasjon – helt sentrale investeringsobjekter.

Jeg vil også fra vår side påpeke behovet for å ta energikrisen internasjonalt på alvor og derigjennom satse på energiforsyningen, fornybarenergien. Sjølsagt må ei ansvarlig regjering også fokusere klart på arbeidsmarkeds-tiltak for dem som nå daglig får beskjed om en vanskelig situasjon.

Vi må også fokusere på den nødvendige omstillingen av næringslivet, som bl.a. vil kreve at vi går gjennom rammebetingelsene for småbedriftene, slik at flere småbedrifter kan komme opp og overta rollen til bedrifter som nå kommer i en situasjon der de vanskelig kan drive videre. Og vi er nødt til å ha en omstilling vekk fra den avhengigheten som vi nå har av olje og gass, over til et mer allsidig næringsliv. Det må lønne seg med lange verdikjeder når det gjelder energi.

Mye oppmerksomhet har vært omkring bankene og bankenes egenkapital. Det må være et pragmatisk syn på det, samtidig som vi i Senterpartiet er veldig tydelige på at dersom staten på ulike måter må gå inn i forhold til egenkapitalen i bankene, må også staten stille seg slik at en kan være med på oppsida i bankenes situasjon når vi har overvunnet krisen.

Til slutt: Den offentlige eierskapspolitikken er sentral. Det er sterkt å erfare at offentlig eide energiselskap i dag setter så store krav til egenkapitalavkastning at en ikke setter i marsj helt opplagte investeringsprosjekter i utbygging av elvekraftverk, eksempelvis, som jeg har i mitt fylke, Buskerud. Det er et ansvar for dem som sitter i styrene i de offentlige selskapene, nå å tone ned sine krav til avkastning, vise samfunnsansvar og investere, ikke minst innenfor det som gjelder energi, som må være et opplagt fornøytlig tiltak. Det forventes at alle bidrar med sine muligheter. Noe annet ville være svært lite klokt i den situasjonen vi nå står oppe i.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [14:01:32]: La meg starte med å si at jeg er enig med Lundteigen på ett punkt, og det gjelder frykten for et for sterkt lånefinansiert forbruk. Det er noe Høyre har advart mot lenge, og det er grunnen til at vi også har vært opptatt av sparestimulerende tiltak.

Derimot er jeg litt forundret over at Lundteigen argu-

menterer så sterkt imot skattelettelser, særlig dem Høyre har foreslått for lave og vanlige lønnsinntekter. Et vanlig argument mot lavere skatt er jo at det bidrar til å øke sparingen. Sånn sett burde jo det være et tiltak som Lundteigen ville kunne støtte.

Dernest vil jeg utfordre Lundteigen i forbindelse med hans innlegg i finansdebatten, hvor han viste en viss forståelse for de borgerlige partienes frykt for at økt skatt på formue og arv ville tappe bedriftene for egenkapital. Lundteigen pekte på noen måter man kunne dempe virkningene av Regjeringens skatteøkninger på. Er det en holdning som fortsatt ligger fast hos Senterpartiet, og vil man fortsatt jobbe for å dempe virkningene av de skadelige skatteøkningene Regjeringen har fått vedtatt?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:02:39]: Jeg er glad for spørsmålet om personbeskatningen. Det er ganske opplagt at en rekke mennesker vil få lavere inntekter, og for dem er det mye som kan tale for at skattene bør settes ned. Samtidig har kanskje de som ikke rammes av finanskrisen, og som har høye, sikre inntekter, lavere bensinpriser og lavere renter, derigjennom større evne til å betale den skatteletten som Jan Tore Sanner her inviterer til. Jeg følger resonneret til representanten Sanner – han må ta konsekvensen.

Når det så gjelder formuesskatt og arveavgift, står vi i Senterpartiet ved det vi sa i finansdebatten. Det vet jeg er et arbeid som finansministeren følger opp, og det skal sendes ut en forskrift om hvordan dette skal gjennomføres i praksis. Som jeg var inne på da: Ett av grepene er hvilken kapitaliseringsfaktor som skal brukes.

Situasjonen er annerledes. Det bør brukes en høyere rente enn det som er antydnet tidligere.

Eirin Faldet hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Lars Sponheim (V) [14:04:18]: Det er på mange måter en veldig paradoks situasjon Stortinget er i i dag, når vi behandler nysalderingen. På den ene siden har vi et slags stortingsmesterskap i hvem som forstod omfanget av krisen tidligst og kom med gode forslag. På den annen side behandler vi en nysaldering som forteller om et så fantastisk år for Norge at det aldri har vært mulig å se maken. I forhold til det budsjettet vi vedtok for inneværende år, bruker vi omtrent ikke oljepenger i statsbudsjettet, fordi Fastlands-Norge går så fantastisk.

Den myten vi lever med, at vi lever av olje og gass i dette landet, er på en måte slått temmelig i stykker av denne nysalderingen, som forteller om en fastlandsøkonomi som klarer å opprettholde hele vårt enorme velferdsnivå så å si alene. Så det er en gladhistorie, det er et eventyr om en fantastisk økonomi i 2008, samtidig som vi sitter her og diskuterer en krise som vi ser komme inn over oss, og som det blir en litt rar debatt om hvem som egentlig forstod størrelsen på først. Jeg tror kanskje at vi nå er mer tjent med en litt annen tilnærming til dette, i retning av at

det er en omfattende krise. Det er ingen av oss som har forstått dette omfanget så veldig raskt – nær sagt heldigvis – en kunne jo blitt svært depressiv hvis en ikke skulle få litt tid til å forstå omfanget av denne krisen.

Landet opplever nå at det trengs en dugnad, og politikere som samarbeider, heller enn å ha en sånn type debatt, tror jeg. Jeg vil gjerne prøve å bidra til det. Jeg vil ikke påberope meg at jeg har vært noen verdensmester i å spå omfanget av dette, men jeg har likevel lyst til å minne om at da jeg stod på denne talerstolen den dagen finansministeren la fram statsbudsjettet, startet jeg med å si at så stor som usikkerheten er i norsk økonomi nå, tror jeg ingen av oss bør være for skråsikre på hva det er rett å gjøre, men være søkende til å finne gode løsninger, for her skjer det mye vi ikke helt klarer å fatte omfanget av. Jeg tror tiden etterpå har vist at det var et rimelig godt grunnlag for å si at usikkerheten var stor, og at ingen burde være veldig skråsikre på hva det var rett å gjøre.

Jeg tror ingen har vært skråsikre hele tiden, heller. Ikke minst må jeg si at jeg tror Regjeringen selvsagt har vært usikker på omfanget av dette og blitt revet med av krisemeldinger og økt tempoet i håndteringen. Det er i og for seg forståelig. På samme måte har opposisjonen på mange måter gjort akkurat det samme. En får nye nyheter og endrer posisjoner, fordi dette har et omfang og går i en fart som nesten var umulig helt å forstå.

Jeg vil kort gi uttrykk for det som gjennom denne høsten har vært mitt og Venstres syn. Utgangspunktet var, og det sa jeg allerede den dagen statsbudsjettet ble lagt fram, at vi er enig i stramheten i budsjettet. I hvert fall hadde vi ikke under så usikre omstendigheter noe grunnlag for å si at noe annet var rett. Jeg har hele tiden vært enig i at jobb nr. 1 – jeg tror jeg har sagt jobbene nr. 1, 2 og 3 her fra talerstolen noen ganger – er å ha så mye is i magen at vi er sikre på at renten går langt nok ned før en begynner å gjøre andre ting. Det har også Regjeringen gjort, og jeg har gitt støtte til Regjeringen på det hele veien. Jeg har ikke på noe tidspunkt gitt uttrykk for at det er behov for å begynne å øse utgifter inn på statsbudsjettets utgiftsside før vi er sikre på at vi har funnet et rentenivå som stimulerer etterspørselen i økonomien på en god måte.

Jeg har vært kritisk til Regjeringen gjennom hele høsten på ett punkt. Jeg mener at etter hvert som man begynte å få oversikt over omfanget av denne krisen, hadde det vært rett å ha løpende meldinger til Stortinget om nye prognoser og tall for arbeidsledighet og økonomisk vekst osv. Jeg forstår veldig godt at usikkerheten var stor, og at en åpenbart ville komme med feil tall, tall som ikke ville være riktige da heller, men jeg synes tross alt at en hadde kommet nærmere sannheten ved f.eks. å øke prognosene for arbeidsledighet og redusere prognosene for vekst, i den retning alle så at det var i ferd med å gå. Det hadde kanskje også gitt en noe mer realistisk ramme rundt selve budsjettbehandlingen.

Siden Stortinget har invitert oss til å bruke veldig god tid i dag, har jeg lyst til å bruke anledningen til å komme med noen refleksjoner jeg har gjort meg når jeg har fulgt med i debatten om alt rundt krisehåndtering og økonomisk politikk. Det som har slått meg – jeg vil ikke bli misforstått

når jeg reflekterer rundt dette – er at det nesten uavhengig av politisk plassering er en veldig styringsoptimisme og tro på den økonomiske politikken evne til så å si å løse alle problemer. Det er nå engang slik, jeg tror de fleste av oss har den erfaringen, at gode tider blir etterfulgt av dårlige tider, og så, heldigvis, gode tider igjen. Det er noe med at etter dag kommer natt, og, heldigvis, etter natt kommer dag igjen. Men det er mange som i dette løpet har vært opptatt av at bare vi gjør de rette tingene i den økonomiske politikken, kan vi utligne slike ting som det. Det er litt skremmende, for jeg tror det kan skape en slags forventninger om hva en kan utrette gjennom den økonomiske politikken, som jeg tror kan være farlig. Og da gir jeg ikke uttrykk for at en ikke skal gjøre mye, og hva en kan, for mye kan en gjøre, men en kan ikke gjøre alt. Det kommer til å bli betydelig økende arbeidsledighet i Norge, og det finnes ikke virkemidler til å gjøre noe med det. Det ligger utenfor politikken rekkevidde, og det må vi erkjenne og snakke sant om. Det er først når den realiteten ligger på bordet, at vi kan enes om å gjøre mye fornuftig, som vil kunne bidra til å utjamne og redusere.

Jeg mener at enhver som mister jobben sin, er i en fortvilet situasjon og krever samfunnets oppmerksomhet, og det er nødvendig at vi gjør hva vi kan for å unngå at folk kommer i den situasjonen. Men vi må snakke sant om at vi i denne situasjonen ikke klarer å hindre at mange kommer til å miste jobben sin. Det har ikke minst med eksportindustrien å gjøre, som har markeder langt utenfor rekkevidden av noe vi kan finne på i norsk politikk, og det er en realitet. Mye kan vi gjøre, alt kan vi ikke gjøre. Derfor har jeg lyst til å gi uttrykk for at jeg synes at mye av debatten er preget av en veldig styringsoptimisme rundt økonomifaget og den økonomiske politikken mulighet til å løse alle problemer i en slik situasjon.

Så har jeg lyst til å komme med noen få refleksjoner om hva som nå bør skje framover, mer enn kanskje å videreføre denne debatten om hva man burde ha gjort de siste dagene og ukene etter hvert som en har tatt inn over seg alle nyhetene. For det jeg tror er et poeng å komme i gang med, er å se om vi har de rette instrumentene til å håndtere f.eks. finansnæringen i skiftende tider. Det er jo helt åpenbart at bankene har vært veldig ivrige etter å låne ut, og har veldig lyst til å låne ut veldig mye i gode tider – kanskje altfor mye, og så overreagerer de, motsatt vei, i dårlige tider. Det er grunn til å finne ut om vi har et regelverk og innebygde stabilisatorer i regelverket som er gode nok til å håndtere dette. Jeg vil ikke påberope meg at jeg klarer å følge så veldig mye med i hva som skjer i andre land, men jeg har med interesse stoppet litt opp og sett på det som skjer i Spania. Dit skal for øvrig finanskomiteen på en interessant reise om få uker, bl.a. for å se på disse forholdene. Spania er i en situasjon hvor de åpenbart har et mer turbulent eiendomsmarked, fall i boligpriser og den type problemer, enn kanskje noe annet land i Europa. Samtidig ser det ut til at Spania har et bankvesen som er veldig solid og står seg godt i møte med denne veldig turbulensen. Spanske banker har, etter hva jeg forstår, et litt annet regelverk og har innebygd noen stabilisatorer som gjør at når det gjelder egenkapitalkrav, krav til avsetninger,

krav til å håndtere vanskelige tider, er en noe mer fleksibel, og som kanskje også gjør at en i motsatt fall, i veldig gode tider, da kan bremse ned for å unngå å gå for langt. Det skal bli interessant å se nærmere på hvordan det fungerer, men sett fra Norge nå ser det ut som om bl.a. Spania har et regelverk som ser ut til å fungere veldig godt med hensyn til å håndtere bankene i en vanskelig tid, og det er verdt å studere nærmere. Jeg tror for øvrig at en har behov for å se også på andre sider av hvordan den økonomiske politikken styres, se på om det er andre instrumenter som trengs for å kunne sikre enda flere stabilisatorer på andre sider enn finansnæringen også i økonomien. Det er tid for å lære mer i stedet for å være skråsikker.

Så skal jeg ikke si så veldig mye om forventninger til denne såkalte krisepakken, som i mitt hode kanskje like mye er den første revidering av budsjettet. Det sier jo noe om at vi står foran et spesielt år, hvor budsjettet allerede samme måneden som budsjettet begynner å virke, skal revideres. For det er jo det det er snakk om i den såkalte krisepakken. Det er jo snakk om å endre budsjettet i retning av å lage et mer ekspansivt budsjett enn det en har vedtatt de siste dagene her i Stortinget. Jeg håper også at finansministeren sørger for at vi, så langt som Finansdepartementet er i stand til, får oppdaterte prognoser for forventninger når vi får et nytt dokument til Stortinget. For det er jo et paradoks at vi fortsatt står med nasjonalbudsjettets tall for forventninger om arbeidsledighet og vekst, som er de offisielle tallene til Stortinget, og alle vet at de er langt fra den virkeligheten vi går imot.

Det er mye debatt om innholdet i en slik krisepakke. Jeg tror at for den økonomiske politikken del er nok størrelsen på en slik pakke, graden av økt ekspansivitet, det mest interessante. Jeg tror kanskje at i tillegg til en økonomisk krise vil nå også mange rundt omkring i Norge kunne komme til å oppleve en aldri så liten forventningskrise. For Regjeringen har lagt ut på et ganske friskt løp når de har invitert hele Norge til å komme på gode ideer til hva man skal bruke penger til.

Jeg leste for moro skyld oppslag i Bergens Tidende, fra mitt eget fylke Hordaland, i en tre dagers tid, om hvilke byggeprosjekter man nå regnet med å få penger til å gjennomføre, og summerte det fort opp til størrelsesordenen 10–12 milliarder kr. Hordaland er i økonomisk forstand, i de fleste økonomiske størrelser, stort sett 10 pst. av Norge. Det betyr at kommunesektoren fort spiller inn til sentrale myndigheter et ønske om penger i størrelsesordenen 100–120 milliarder kr, som de tilsynelatende tar som en selvfølge at de i disse tider skal få. Så kommer da alt staten og etatene måtte finne på når det gjelder veier og jernbane, og statlig sektor når det gjelder bygg osv. Jeg vil gjette på at hvis vi summerer opp alt dette – og merkelig nok synes det å være en slags stemning der det er helt åpenbart at man nå får disse pengene – står vi fort foran en forventningskrise som også skal håndteres. For det er helt åpenbart at det ikke er rom for såne størrelser, selv om en skal ha et mer ekspansivt budsjett.

LO går veldig langt, synes jeg, ved å snakke om 30 milliarder kr. Jeg må ærlig talt si at jeg er så nøktern med penger at jeg synes NHO gikk langt da de snakket om

17 milliarder kr. Jeg har vanskelig for å tenke meg at det er forsvarlig i en sånn sammenheng å komme opp med de størrelser som det skapes en viss forventning om. Ikke minst skal det være et lønnsoppgjør til våren. Det blir ganske avgjørende for hvor ekspansiv en sånn pakke kan være før lønnsoppgjøret.

Jeg tror finansministeren kunne gjøre klokt i, avhengig av hvilke avtaler hun er i stand til gjøre med partene i arbeidslivet, kanskje å velge å dosere de endringer i budsjettet som er nødvendig også til andre reviderte behandling, som skal være etter vårens lønnsoppgjør, for å være sikker på at en har hånd om den store ramme for hva det er forsvarlig å gjøre og få til.

Når det gjelder hva en gjør på statsbudsjettets utgiftside for å stimulere og lage nye markeder for aktivitet, og dermed nye jobber, tror jeg kanskje ikke det er grunnlag for de største diskusjonene. Jeg tror at det man kommer opp med av fornuftige prosjekter, enten det er skolebygg, oppussing, samferdsel – hva det nå er – stort sett vil være fornuftige prosjekter. Den begrensende faktoren vil være å kunne planlegge og ha prosjektene klare til å sette i gang aktivitet. Det er vel der utfordringen vil bli lik for oss alle.

Jeg har også en forventing om at bedriftene, og ikke minst den eksportrettede industrien, får en spesiell oppmerksomhet. For de fleste av dem kan ikke få nye markeder på statsbudsjettets utgiftsside. De er nødt til å leve med lavere inntekter og et kostnadsnivå som er slik at de kanskje trenger hjelp gjennom statsbudsjettets såkalte krisepakke for å få lettelsers. Det er i en sånn sammenheng jeg mener at skattelette må være aktuelt å vurdere, fordi det kan lette kostnadssituasjonen for bedrifter i en situasjon hvor mange åpenbart vil ha stor svikt i inntekter. Det vil fort kunne handle om evnen til å ta vare på folk – og beholde folk – på en skikkelig måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [14:18:40]: Uten å skryte for mye av representanten Sponheim synes jeg han ofte – men ikke alltid – har mye fornuftig å si. Ikke minst ser vi det i den utfordrende situasjonen som landet nå er i. Han hadde noen gode anslag også fra talerstolen i dag.

Det stunder nå fram mot et valg, og de mulige regjeringskonstellasjonene på borgerlig side er, for å si det forsiktig, veldig uklare. Når vi nå har en salderingsdebatt der vi ser at Fremskrittspartiet både plusser på over 21 milliarder kr og, etter egne utsagn i salderingsdebatten i fjor, vil radbrette dagens økonomiske system og vrake det meste, hvilke tanker gjør Venstre-lederen seg dersom Fremskrittspartiet, mot formodning, skulle komme i posisjon, mest sannsynlig ved hjelp av Høyre – hvis det skulle gå den veien?

Lars Sponheim (V) [14:19:39]: Jeg forstår at posisjonen gjerne vil ha gleden av dakapo på alle mine voldsomme angrep på Fremskrittspartiet i ulike sammenhenger gjennom det siste året når det gjelder politikk, og innholdet i politikk. Jeg tror ikke jeg i og for seg vil være mildere stemt overfor den realiteten, for det jeg har sagt om

dette, ligger fast, men jeg har lyst til å si at i møte med disse utfordringene, det som har skjedd nå, og det som åpenbart kommer til å bli situasjonen til neste år, kommer jeg og Venstre til å være veldig nøkterne med bruk av penger. Vi tøyser ikke med penger i Venstre, for å si det sånn. Jeg må si at jeg rister på hodet over alle som tøyser med penger, og kan selvsagt ikke ta ansvar med dem som åpenbart bruker for mye penger, på en måte som etter mitt skjønn kommer til å skade viktige størrelser i økonomien, bedrifter og balansen mellom de ulike størrelsene i økonomien.

Heikki Holmås (SV) [14:20:54]: Lars Sponheim går veldig langt i å si, og gjør det også helt klart og helt åpent, at han i all hovedsak deler Regjeringens innfallsvinkel til rekkefølge og måten vi bør håndtere dette på. Det synes jeg er all right. Det er all right å gi uttrykk for respekt for at man mener det samme. Det er i hvert fall all right å konstatere at vi mener omtrent det samme om hvordan dette skal gjøres. Det gjør jo også at det er all right å jobbe videre.

Sponheim tar opp dette med styringstro. Han sier at det er en overdreven tro fra alle partier når det gjelder muligheten for å styre dette, samtidig som han selv tar opp at man kanskje bør styre på en annen måte i forhold til hvordan markedene bør reguleres, altså bankvesenet.

Jeg er helt enig i at det er en av de tingene som det er nødvendig å gå ordentlig inn i for å unngå at vi havner i en lignende krise senere. Men la meg stille et spørsmål: Er Sponheim overrasket over hvor ustabil og hvor uregjerlig den måten vi har organisert kapitalismen på i verden, nå har vært?

Lars Sponheim (V) [14:22:04]: Ja, jeg er det, og jeg er skremt over hvordan disse enorme, raske endringene kan skje, og hvor mye menneskelig psykologi gjør at disse tingene forsterkes, og at det er mulig å gå så langt. Det er ikke noe problem å se på det som skjer, og riste på hodet over hvordan svært siviliserte land har kunnet latt det vokse opp hele banksystemer utenfor all regulering og utenfor lovens rekkevidde. Så her er det mye. Det er en jungel det er behov for å rydde opp i – helt åpenbart – og det ser alle i den krisen.

Det betyr ikke at jeg tar noe oppgjør med kapitalismen og markedsøkonomien. Jeg har fortsatt veldig stor tro på kreftene som ligger i å bruke den. Men den må styres, og den må rammes inn, og den må hjelpes til å fungere – og jeg tror vi kanskje må hjelpe den enda mer til å kunne levere alt det gode den kan.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:23:05]: Jeg synes det var et reflektert innlegg som Venstres leder holdt.

Mitt spørsmål går på prisen på kapital – altså rentepolitikken. Tidligere i høst sa Lars Sponheim at det var Venstres linje at en skulle ha en lavest mulig rente. Etter Senterpartiets vurdering er det en altfor grov uttalelse. Den tar for lite inn over seg den historiske erfaringa at dersom en gjør kapitalen nærmest gratis, fører det til en atferd som går inn under den karakteristikken som Venstres leder nå brukte, nemlig å tulle med penger.

Er Venstre enig i Senterpartiets syn om at vi i den nåværende situasjonen har tatt et fast grep, og at det skal en spesiell kritisk situasjon til før en er nødt til i Norge å gå inn på en rentepolitikk hvor det skal lønne seg å låne penger?

Lars Sponheim (V) [14:24:20]: Jeg har vært opptatt av spørsmålet om hva som er det naturlige rentenivået over tid, helt siden jeg litt etter Lundteigen var student i landbruksøkonomi på Landbrukshøgskolen for mange år siden. Jeg skrev bl.a. en hovedfagsoppgave der jeg prøvde å berøre disse problemstillingene.

Det jeg har klart å finne ut, var at vi over tid ville stabilisere oss med en realrente etter skatt på 1–2–3 pst. – i det omfanget der. Det tror jeg er et fornuftig nivå. Hvis jeg har sagt lavest mulig rente, mener jeg vel egentlig at en til enhver tid raskest mulig bør komme inn mot et slikt nivå. Det tror jeg er fornuftig. Det er vel omtrent, etter hva jeg forstår, også dit sentralbanksjefen nå sikter med de vedtakene som ble gjort i går.

Så får vi holde på de gode dyder om at vi må tilbake til «å sette tæring etter næring», «arbeid er alltid viktig» – og alt dette som jeg er sikker på representanten Lundteigen og jeg kan være enige om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Kristin Halvorsen [14:25:53]: Jeg er enig med representanten Sponheim i at dette er en ganske absurd situasjon, fordi man gjør opp status for 2008, som har vært et jubelår i rekken av flere jubelår. Når man holder opp den statusen mot Norges Banks hovedstyres begrunnelse for rentenedsettelsen i går, sier det noe om hvor kraftig skifte det er i verdensøkonomien, og hvor stor betydning det skiftet har for oss. Vi visste at vi skulle ut av en eventyrlig høykonjunktur som vi må 50 år tilbake i tid for å finne maken til, og til mye lavere vekst. Vi hadde håpet at vi skulle kunne gå inn for en myk landing, men nå vet vi at det blir en mye hardere og tøffere utfordring enn det vi visste og trodde for bare uker og måneder siden.

Jeg er glad for at finanskomiteen og Stortinget er innforstått med at jeg bruker taletiden i dette innlegget, fordi jeg har lyst til å legge fram status for arbeidet med finanskrisen for Stortinget før jul. Jeg kommer ikke til å varsle nye tiltak i dag, men jeg vil gjerne invitere opposisjonen til å komme med sine vurderinger og sine synspunkter og eventuelle bekymringer for hva vi skal være ekstra oppmerksomme på i den videre håndteringen av finanskrisen, for 2009 kommer til å bli et krevende år. Det er ikke ett tiltak eller én pakke der vi kan si at nå foreslår vi det, og så går det over. Det kommer til å være et krevende år som kommer til å kreve flere tiltak, nye håndteringer og høy beredskap.

Jeg er jo veldig glad så langt for at vi har hatt et godt samarbeid med Stortinget. Det ble lagt merke til at vi kom så raskt med den første pakken til bankene, at Stortinget var så raskt til å håndtere den. Det gir tillit i markedet. Det er veldig mye av det krisehåndteringen nå dreier seg om, nemlig å gjøre så godt man kan for å etablere tillit.

For det er ikke penger vi mangler, det er tilliten som vi i stor grad mangler. Vi kan gjøre noe i Norge, men vi er jo også helt avhengig av hva slags tillit som nå etableres til det veldig mange land gjør, når det gjelder finanskrisen.

Hvis jeg kan tillate meg å komme med en liten appell fra alle dem som er aktører i diskusjonen om finanskrisen, er det nettopp å ha det for øye at man bidrar i en debatt som dreier seg om å skape tillit, eller øke mistilliten.

Det er den alvorligste økonomiske tilbakegangen vi har hatt siden annen verdenskrig, som nå rir verden. Det er ikke riktig å bruke den betegnelsen på situasjonen i Norge så langt, men vi rammes selvfølgelig også av den krisen som er internasjonalt. Vi kan gjøre mye, men vi kan ikke tro at vi kan oppveie virkningene av et tilbakeslag som er veldig alvorlig i den internasjonale økonomien.

Det er en situasjon gjennom flere år med sterk og til dels lånefinansiert oppgang som har bygd opp ubalanser i økonomien i veldig mange land. Det er svakt regulerte finansmarkeder, utvikling av nye finansielle instrumenter, undervurdering av risiko i finansielle markeder og avlønning av ledere i en del av disse institusjonene som har gjort at de har hatt et meget kortsiktig og spekulativt perspektiv på det de har holdt på med. Alt dette er med på å forklare årsakene til den krisen vi har kommet opp i. I en stadig mer globalisert økonomi har man ikke balansert med tilsvarende internasjonale reguleringer av markedene. Det er på den bakgrunn vi må forstå professor og nobelprisvinner i økonomi Stiglitz' ord om at fallet for Wall Street er for markedsfundamentalismen hva fallet av Berlinmuren var for kommunismen. Det forteller verden at kapitalisme og markedsøkonomi uten tilstrekkelig regulering fra myndighetenes side og riktig regulering fra myndighetenes side gir ustabilitet.

Det siste året har det vært klart at veksten er på vei ned både internasjonalt og i Norge. De økonomiske utsiktene ble kraftig forverret da uroen i finansmarkedene slo over til å bli en alvorlig krise i september i år. I en rekke land har nedgangen i prisene på bolig og andre formuesobjekter gitt behov for å redusere gjelden både i finansinstitusjoner og i husholdningene. Usikkerhet om størrelsen på og fordelingen av tap har ført til tillitssvikt i internasjonale finansmarkeder og til høye risikopåslag i penge- og kredittmarkedene. Tilgang på finansiering for banker og andre private aktører har blitt vanskeligere.

Veksten i internasjonal økonomi avtar nå veldig raskt, og raskere enn OECD, IMF og andre regner med bare for noen få måneder siden. Både OECD og IMF la i november fram nye prognoser for utviklingen i verdensøkonomien, der den økonomiske aktiviteten i OECD-området nå anslås å falle i 2009. Veksten ventes å ta seg opp igjen i 2010, men usikkerheten er veldig stor, og konjunkturtilbakeslaget kan bli dypere og mer langvarig enn det som nå anslås. Ifølge IMF, altså Det internasjonale pengefondet, er gjerne lavkonjunkturer som følger finansielle kriser, dypere og mer langvarige enn andre lavkonjunkturer.

Den svake økonomiske veksten i industrilandene gjør nå også at de som lenge så ut til å ha høy økonomisk vekst fortsatt, nemlig de framvoksende økonomiene, særlig i Kina, men også i India, har avtakende vekst.

I takt med at bruttonasjonalproduktveksten avtar, har sysselsettingsveksten falt, og i enkelte land har arbeidsløsheten begynt å stige. Særlig i USA har arbeidsløsheten vokst veldig raskt, men arbeidsmarkedet har også svekket seg i euroområdet og i Japan.

I en rekke land har myndighetene iverksatt eller lansert planer om omfattende tiltak for å motvirke de negative konsekvensene finanskrisen har for den økonomiske utviklingen.

Den raske spredningen av problemene globalt har understreket behovet for samarbeid og for at tiltak i en del tilfeller bør være koordinerte. På toppmøtet til G20-landene den 15. november ble det framholdt at for stor risikotaking, mangelfulle reguleringer i enkeltland og sterke internasjonale smitteeffekter var blant årsakene til krisen. Det ble også enighet om å innlede en prosess med sikte på å styrke regelverk, tilsyn og internasjonalt samarbeid om nettopp disse problemene. IMF er gitt en nøkkelrolle i dette arbeidet. Det er veldig viktig også for Norge å være med i prosessene og spille inn forslag om hvordan man nettopp kan regulere på fornuftig vis, slik at lignende finanskriser ikke kan skje igjen.

En rekke sentralbanker har tilført ekstra likviditet, og myndigheter har gått inn og reddet finansinstitusjoner for å sikre videre drift. Sentralbankene har utvidet løpetiden for lån til bankene, lempet på kravene til sikkerhetsstillelse og økt mottakergruppen for sentrallån. De store sentralbankene har også iverksatt samordnede tiltak for å tilføre likviditet, og det har vært koordinerte rentenedsettelsler.

Flere land har etablert ulike former for stabiliseringspolitiske programmer overfor banksystemet. Det er innført midlertidige garantiprogram der staten, innenfor gitte rammer, garanterer for nye banklån eller nye lån mellom bankene. Det er også opprettet ordninger for tilførsel av kapital til banker. Det legges vekt på at bankene skal betale for garantier som staten stiller, og det kan også settes begrensninger – det er gjort i stor grad – for utlånsvekst, for lederlønninger og styrehonorarer og for utbyttepolitikken for de bankene som deltar. Interessen for å delta varierer betydelig mellom banker og mellom land.

Styringsrentene er blitt kuttet kraftig både i industriland og i framvoksende økonomier, til historisk lave nivåer i flere land. Senest på tirsdag i denne uka senket den amerikanske sentralbanken styringsrenten til nær null. Renten har aldri vært så lav i USA tidligere. Også sentralbankene i bl.a. euroområdet, Sverige og Storbritannia har senket renten kraftig de siste ukene, til et nivå på mellom 2 pst. og 2,5 pst.

De siste månedene har myndighetene i flere land anonsert at de vil dempe utslagene av finanskrisen også gjennom ulike former for finanspolitiske tiltak, altså tiltak over statsbudsjettet, og en mer ekspansiv politikk. Men det er ikke riktig at de fleste land har vedtatt nye pakker. Jeg skal komme litt tilbake til det. EUs stats- og regjeringssjefer ble 12. desember enige om en plan for å koordinere finanspolitiske tiltak i EU, med et mål om tiltak tilsvarende ca. 1,5 pst. av bruttonasjonalproduktene i EU-landene. Det er medlemslandene som hver for seg må foreslå og vedta nye budsjetter dersom planen skal følges

opp. Fellesskapsnivået skal bare stå for en begrenset del av stimulansen, 30 av 200 milliarder euro. Det er foreløpig vanskelig å gi en presis beskrivelse av størrelsen og innretning på flere av de pakkene som så langt er foreslått i EU. Noen pakker kan strekke seg over flere år. De kan omfatte tidligere foreslåtte vedtak og ting som allerede er omtalt. Samtidig strever vi med å få full oversikt over og informasjon om innholdet i enkelthetene. Derfor er det vanskelig å gjøre opp en fullstendig status. Men la meg ta eksempler fra noen land:

Situasjonen i Sverige er langt mer alvorlig enn i Norge. De forventer en arbeidsløshet på det dobbelte av det norske nivået. Statsbudsjettet for 2009 er i Sverige ekspansivt. Det er en svekkelse av det strukturelle budsjettoverskuddet på i underkant av 1 pst. av BNP fra 2008. Regjeringen annonserte 5. desember nye tiltak som skal ha en virkning på 0,3 pst. av BNP i 2009. Det er en konkret plan. Sverige er blant dem som har gjort klare vedtak.

Storbritannia er også ett av de landene som har gjort konkrete vedtak. De la 24. november fram forslag til en finanspolitisk stimuleringspakke som svekker budsjettbalansen med ca. 1 prosentpoeng av BNP. Tiltakspakken er beregnet til å øke BNP med bare 0,5 pst. i 2009, fordi det viktigste tiltaket i Storbritannia er reduksjon i moms.

I Frankrike ble det annonsert nye forslag den 4. desember – også en finanspolitisk pakke som vil stimulere økonomien, men de hadde et nøytralt budsjett i bønn, slik at de ligger fremdeles med budsjettstimulanser som er under nivået på det norske statsbudsjettet for 2009.

Det samme gjelder for Tyskland, som har annonsert en begrenset pakke. Men denne pakken betyr at Tyskland for 2009, samlet sett, kommer omtrent ut med en nøytral virkning i forhold til økonomien.

Danske myndigheter har ikke lagt fram finanspolitiske tiltak. De har tvert imot sagt at de vil avvente den videre situasjonen, og ser for seg 2010 som det rette tidspunktet, men de har i bønn et forholdsvis ekspansivt budsjett.

Så over til situasjonen i Norge. Også for Norge er det helt klart at det økonomiske bildet er svakere enn det som er lagt til grunn for 2009. Etter fem år med veldig kraftig vekst, som jeg var inne på – jeg minner om at i 2007 var veksten på over 6 pst. – vet vi nå at den blir svært lav for 2009. I nasjonalbudsjettet – og arbeidet med nasjonalbudsjettet ble avsluttet den 26. september – ble det anslått at BNP for Fastlands-Norge vil øke med knapt 2 pst. fra 2008 til 2009. Men dette var etter Lehman Brothers, vi visste at usikkerheten var veldig stor, og det står nøye beskrevet også i nasjonalbudsjettet at veksten kunne bli vesentlig lavere enn det vi la til grunn på dette tidspunktet.

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at veksten i fastlandsøkonomien har avtatt klart så langt i år. BNP for Fastlands-Norge økte med 0,2 pst. fra 2. til 3. kvartal i år, og tilgjengelig informasjon tyder på ytterligere svekkelse i 4. kvartal. Vi ser av såkalte stemningsindikatorer både når det gjelder bedrifter og personer, at forventningene til neste år er pessimistiske nesten over hele fjøla. Vi ser også at tradisjonell eksportindustri strever med et verdensmarked som etterspør mindre. Nedgangen i samlet industriproduksjon dempes imidlertid av fortsatt øken-

de aktivitet i de delene av næringene som leverer til petroleumsindustrien.

Veksten i sysselsettingen ser ut til å ha stoppet opp utover høsten, mens ledigheten, målt ved Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse, har holdt seg stabil på rundt 2,5 pst. av arbeidsstyrken. Vi har imidlertid i dag fått nye tall på registrerte ledige fra Nav, som viser en betydelig økning i ledigheten. På ett år har den registrerte arbeidsløsheten nå økt med over 11 000 personer, og nivået ligger nå på vel 50 000 personer. Det er særlig personer med bakgrunn fra bygg og anlegg og industrien som nå melder seg ledige. Tilgangen på ledige stillinger ser vi også er på vei ned ved arbeidskontorene.

Hva må så gjøres for å bedre denne situasjonen? La meg først ta utgangspunkt i at Norge er bedre stilt enn de fleste land. Det er ikke bare fordi vi har penger på bok og ikke trenger å bekymre oss om budsjettunderskudd i forhold til de tiltakene vi mener er fornuftige å gjøre. Det må jo en del andre land faktisk skjele til. Men det er jo også fordi vi har valgt en velferdsstat som gjør at de fleste mennesker i Norge ikke er utsatt direkte i forhold til sin egen velferd for de kraftige svingningene i markedene som vi nå ser, og den kraftige nedgangen på børsene. Det er folks sparepenger som de hadde tenkt å bruke til ungenes utdanning og skolepenger, som går tapt for mange amerikanske borgere, det er helseforsikringene som er plassert i aksjefond eller knyttet til jobben som fordamper for mange, med den usikkerheten som det betyr, det er kanskje pensjonene som er utsatt. I Norge har vi gratis helsevesen betalt over skatteseddelen. Vi har gratis utdanningssystem betalt over skatteseddelen. Vi har en folketrygd som vi har betalt over skatteseddelen. Det er en del av vår beredskap mot så sterke fall som vi nå ser i markedene. Det gjør at markedskreftene herjer mindre med oss enn de gjør med mange andre lands innbyggere. At vi har statsbanker, at vi har stort statlig eierskap i mange norske bedrifter og en stor andel av Oslo Børs, har også betydning for hvordan vi nå kan stabilisere situasjonen.

Det viktigste nå – og det har det vært en god stund – er å få penge- og kredittmarkedene til å fungere normalt. Det er finansmarkedet og finansinstitusjonene som skal legge til rette for at foretak og husholdninger kan spare, låne og overføre midler på en effektiv og trygg måte. Det er markedsøkonomiens infrastruktur vi her snakker om. Bankene formidler sparekapital til investeringer og bidrar til aktiviteter som er lønnsomme etter vanlig kredittvurdering, kan gjennomføres. Det sier seg selv at dersom tilgang til betalingsformidling og kreditt blir forstyrret, har det store konsekvenser for hele samfunnet.

Det finansielle systemet i Norge og andre land har blitt utsatt for usedvanlig store forstyrrelser de siste månedene. Finanskrisen har ført til at risikopåslagene i penge- og kredittmarkedene har økt, og dette gjør at bankenes og annet næringslivs innlån blir dyrere. Samtidig har det blitt vanskeligere å få lån. Mange finansinstitusjoner og husholdninger har lidd tap og trenger å redusere gjelden sin for å tilpasse den til lavere formuesverdier, og til at risikoen ved lån nå framstår som større.

Den 12. oktober presenterte Norges Bank og Regjerin-

gen tiltak for å bedre bankenes likviditet og finansieringsmuligheter, den såkalte bankpakken. Norges Bank lanserte F-lån, eller fastrentelån, med to års løpetid spesielt rettet inn mot de små bankene. Stortinget vedtok pakken den 24. oktober. Regjeringens foreslåtte bytteordning har virket. Bankene har nå begynt å låne disse statspapirene i bytte mot obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene kan bruke statspapirene som sikkerhet for lån, eller de kan selge dem i markedet. Dette ligner på et lån mot sikkerhet. Men bankene låner ikke penger, de bytter til seg statspapirer, og dermed låner de egentlig sikkerhet og likviditet. Dersom bankene selger de statspapirene de får låne, blir virkningen for dem ganske lik virkningen av å få lån fra staten. Men papirene må selges i et marked, og da hentes likviditeten i markedet.

Rammen for slike bytter for 2008 og 2009 har Stortinget vedtatt satt til 350 milliarder kr, og løpetiden er tre år.

Helt siden denne ordningen ble foreslått, har Finansdepartementet arbeidet med endringer i vilkårene for bytteordningen, slik at flere banker skal kunne delta. Det er i tråd med de signalene som ble gitt av finanskomiteen i innstillingen om pakken. La meg nevne noen endringer som er gjennomført:

1. I proposisjonen ble det nevnt at vi ville vurdere om ordningen skulle utvides, slik at obligasjonene med fortrinnsrett også kunne ha basis i næringslån og kommunelån, i tillegg til boliglån. I de vurderingene er det konkludert, og vi har gjennomført en slik utvidelse.
2. Det har vært ønske om at bankene også skulle kunne delta gjennom sine kredittforetak. En slik endring er gjennomført. Det står bl.a. omtalt i nysalderingen.
3. Ordningen har fått et nytt spor, der staten frafaller kravet om sikkerhetspåfylling i løpetiden til bytteavtalene under visse forutsetninger.
4. Det er også presisert at bankene kan benytte obligasjoner utstedt i visse valutaer når disse har sitt grunnlag i lån med sikkerhet i norske boliger og næringseiendom.
5. Det har vært usikkerhet knyttet til tolkningen av regelverket for store engasjementer i forhold til obligasjoner med fortrinnsrett. Det problemet er nå avklart. Det betyr at flere banker kan bruke ordningen.

Det er nå gjennomført fire auksjoner i bytteordningen, som har tilført bankene til sammen 42 milliarder kr. Renten har vært mellom 4,70 pst. og 5,86 pst. Så langt har så å si hele volumet gått til bytter med de lengste løpetidene.

Detaljer om enkeltbankenes deltakelse er forretningshemmeligheter. De offentliggjøres ikke, men det er til nå undertegnet rammeavtaler med sju banker under denne ordningen. I tillegg er det tildelt til sammen 12 milliarder kr i lange F-lån fra Norges Bank til i alt 89 banker. Bare noen ganske få tok maksimumsbeløpet på 1 milliard kr.

Tiltakene i bankpakken synes å ha hatt effekt. Penge-markedsrenten er redusert, og påslagene utover forventet styringsrente er kommet ned. Det henger selvsagt sammen med de tiltakene som er gjort internasjonalt, og det henger sammen med disse tiltakene. Det er vanskelig å tallfes-

te hvordan den isolerte virkningen av vår pakke har vært, men vi kan observere at flyten i dette markedet er bedre enn før.

Vi har nå lagt kalenderen for hvordan auksjonene skal gjennomføres første halvår i 2009, og volumene vil bli tilpasset etterspørselen fra bankene. Vi har mye å gå på, for vi har vide fullmakter fra Stortinget. Det er grunn til å tro at denne ordningen vil være viktig for finansieringen av bankene framover.

I tillegg til selve bankpakken har Regjeringen bidratt ekstra til finansiering av næringslivet og kommunene på flere måter. Vi har økt egenkapitalen til Kommunalbanken, og vi har gitt økte rammer til GIEK og Innovasjon Norge, som har vært tema også tidligere i dag.

Vi følger situasjonen i bankene nøye. Vi vet at norske banker har hatt tilfredsstillende resultater de tre første kvartalene i år. De har først og fremst merket den internasjonale finanskrisen ved en kraftig økning i finansieringskostnader og tap på verdipapirer. Jeg er kjent med at en del banker nå sikter mot en høyere kjernekapitaldekning for å sikre tilgang til finansiering til akseptable vilkår. Dersom bankene ikke får skaffet penger til akseptable vilkår, vil det også kunne føre til mer tilbakeholdenhet med å gi nye utlån. Det vil næringslivet og vanlige husholdninger i tilfelle merke. Derfor er det veldig viktig å følge med på det som nå er bankenes kredittpraksis.

Kredittveksten i Norge er fortsatt relativt høy, men den er avtakende. Det er rimelig å anta at uroen i finansmarkedene og de endrede konjunktursituasjonene bidrar til at både etterspørselen etter og tilbudet av kreditt øker mindre enn tidligere. Husholdninger og bedrifter er blitt mer forsiktige i sine låneopptak, mens bankene strammer inn sin utlånspraksis.

Norges Banks utlånsundersøkelse for 3. kvartal viser at bankene strammer inn i sin kredittpraksis overfor foretak og husholdninger. Bankene begrunner i stor grad innstrammingene med vanskeligere makroøkonomiske utsikter og med generelt lav risikovilje. Også bankenes egen finansieringssituasjon oppgis som en årsak til strammere kredittpraksis.

Finansdepartementet har sammen med Norges Bank og Kredittilsynet høy beredskap når det gjelder bankenes likviditet og muligheter for finansiering. Det er fremdeles stor uro i markedene, men Regjeringen har vært meget klar på å si at vi er beredt til å iverksette nødvendige tiltak for å sikre tilliten til det norske banksystemet.

Under hele høsten har det vært viktig å ha nær kontakt med næringene og banknæringsorganisasjoner, Sparebankforeningen og Finansnærings Hovedorganisasjon. Jeg har også tatt direkte kontakt med en del banksjefer, rett og slett for å høre hvordan de vurderer virksomheten i sin egen bank. For det er mange historier ute og går om bedrifter som ikke får lån, og det er vanskelig å skille mellom om de ikke får lån til dårlige prosjekter, som de ikke burde fått lån til, eller om de ikke får lån til gode prosjekter, som de absolutt burde ha gjennomført. Jeg tror bildet er litt sammensatt. Sparebankene sier at de låner ut til gode kunder og til gode prosjekter. Andre banker sier at de nå begynner å få større problemer. Så jeg har igjen invitert

Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen – vi har møttes mange ganger i løpet av høsten – til møte hos meg for å få en så god oversikt over bankenes situasjon og utlånspraksis som mulig. Jeg ønsker å ha et best mulig grunnlag for å vurdere disse problemstillingene og eventuelt ytterligere tiltak som kan være nødvendige overfor finansnæringen. Dette er jo den typen tiltak som det ikke er mulig for meg å diskutere – hva skal jeg si – enkelthetene i offentlig, det er finanskomiteen veldig klar over, fordi det er sensitivt materiale og har betydning for markedssituasjonen. Men både Stortinget og finanskomiteen kan være oppmerksom på at vi selvsagt følger situasjonen og de rapportene vi får, nøye, og at vi mener alvor med at vi er beredt til å gjøre de tiltak som er nødvendig for å sikre tilliten til det norske banksystemet.

I hele høst har det vært viktig å fokusere på å gjøre det viktigste først i krisehåndtering, gjøre det riktige på de riktige tidspunktene og i riktige proporsjoner. Vi har hatt et veldig skarpt øye for at rentepolitikken, altså pengepolitikken, også må ha rom for å virke. Det er det som er førstelinjeforsvaret i å bidra til stabilisering av produksjon og sysselsetting. Og det virker. Den rentenedgangen vi fikk i går på 1,75 prosentpoeng, er den største på over 20 år. Det er et godt svar på dårlige nyheter, for det er jo med bakgrunn i enda mer negative oppfatninger av hvordan verdensøkonomien vil utvikle seg – og dermed også hvordan norsk økonomi vil utvikle seg – at denne rentenedgangen kommer. Hvis vi skulle veksle den om, hvis effekten i forhold til hvordan det stimulerer norsk økonomi, skulle veksles om i økt oljepengebruk over statsbudsjettet, tilsvarer 1,75 prosentpoeng rentenedgang ca. 12 milliarder kr. Hvis vi legger til den prosentnedgangen som allerede har vært i to omganger, har vi nå gjennom to måneder med pengepolitiske virkemidler og rentenedgang stimulert økonomien på den måten med nesten 20 milliarder kr.

På toppen av det kommer den tiltakspakken som allerede ligger i budsjettet for 2009, nemlig 14 nye oljemilliarder i forhold til hva vi har brukt i år. Så til sammen ligger det en ekstra stimulans fra 2008 til 2009 på nesten 35 milliarder kr. Det går selvsagt ikke an å si at vi har et definert rom for rentenedgang, men det har betydning hvor ekspansiv politikk man fører, for hvor stort rom man har for en rentenedgang. Og vi har holdt igjen med å foreslå nye tiltak på statsbudsjettets utgiftsside, for å være sikre på at rentevirkemidlet kunne utnyttes fullt ut. Og det viste det seg i går at det gjør det. Da kan vi konsentrere oss om neste etappe, og det er finanspolitiske tiltak.

Det er jo ikke slik at det budsjettet som ligger der, har gått ut på dato i den forstand at det er forslag som ligger i budsjettet som det er behov for å reversere, for vi visste at veksten i norsk økonomi kom til å bli betydelig lavere i 2009 enn den var i 2008, så det er mer i samme retning. Vi la ikke fram for Stortinget forslag om et nøytralt budsjett, vi la fram forslag om et ekspansivt budsjett, med 14 nye oljemilliarder utover det vi nå må vurdere av tiltak.

Jeg er veldig enig i mye av det Lars Sponheim sa om dette, for vi må ikke gi inntrykk av at vi kan bevilge oss ut av en situasjon med en negativ vekst i verdensmarkedet. Vi har vært plassert midt i smørøyet nå i de siste fem årene,

da det har vært sterk etterspørsel etter norske varer og en voldsom vekst i eksportindustrien. Når den etterspørselen nesten faller bort – eller i hvert fall reduseres kraftig – er det klart at da vil mange i eksportnæringene merke det. Derfor må vi ha offensive tiltak over et bredt spekter, men også med betydelig fokusering på den mulige omstillingen – videreutdanning, etterutdanning, opplæring – som mange i enkeltbransjer kan ønske å gå igjennom for å være klare til ny oppgang og forhåpentligvis også en grønnere vekst enn det vi har hatt i det senere.

Vi har begynt arbeidet med denne pakken, og vi kommer tilbake til Stortinget i månedsskiftet januar/februar med innholdet i den. Vi har hatt møte med Kontaktutvalget mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet. De har kommet med mange forslag. Opposisjonspartiene er selvfølgelig også velkomne til å komme med sine forslag, og så må vi prøve å avstemme det vi nå mener er en god pakke for den situasjonen vi ser i januar, og som vi endelig konkluderer med i januar.

Det vil bli lagt fram nye prognoser og nye anslag for statsbudsjettet for 2009 i forbindelse med en slik pakke, men jeg understreker igjen: Det er på meget usikkert grunnlag vi nå lager prognoser. Utfordringen for 2009 er ikke å lage prognosene, det er først og fremst å håndtere de problemene som kommer, så klokt og med så mye vett og forstand og så mye solidaritet – tror jeg at jeg vil si til slutt – som mulig, fordi denne krisen kommer ikke til å ramme det store flertallet av oss. Vi kommer til å ha reallønnsvekst, vi kommer til å ha fordel av rentenedgang. Det er de som nå føler usikkerhet for jobben sin, kanskje i kombinasjon med at de må flytte eller selge boligen sin, som er de som tar støyten, og det er derfor vi må si at 2009 må være et år i solidaritetens tegn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:59:07]: Jeg takker statsråden for en rimelig balansert fremstilling av finanskrisens årsaker og også hva som foregår. Det var veldig deilig og befriende å høre en statsråd uten SV-retorikk.

Jeg tror faktisk også vi nærmer oss en konsensus for hva som er årsakene til finanskrisen. Jeg er enig i alt det statsråden sa – oppblåste verdier, strukturelle produkter eller forundringsspakker, kortsiktige gevinster, gal plassering av risiko og feilregulerte markeder. I tillegg vil jeg også legge til kunstig lav rente, som Greenspan kjørte i USA.

Men jeg vil utfordre statsråden på om hun kan legge til enda en forklaringsfaktor, nemlig også politisk overprøving av regulatorene, slik tilfellet var i USA, for å oppnå sosialpolitiske mål.

Statsråd Kristin Halvorsen [15:00:00]: Det går ikke an å diskutere finanskrisen uten å benytte seg av SV-retorikk, så den har jo nå spredd seg til mange leire. Når til og med representanten Tybring-Gjedde kan skrive under på professor Stiglitz' ord om at krisen på Wall Street er for markedsfundamentalismen som Berlinmurens fall var for

kommunismen, da er det nesten jul for meg. Det er helt opplagt, det ser alle, at en globalisert økonomi, en aggressiv kapitalisme uten riktige reguleringer, er en viktig grunn til at vi har kommet i denne krisen. Det er en stor internasjonal debatt om hvordan vi skal klare å regulere markedene mye mer fornuftig for å hindre denne typen bobler framover.

Selv om det er mulig å finne en eller annen politisk føring på et eller annet tidspunkt langt tilbake i tid, kommer ikke Fremskrittspartiet til å lykkes med at det er politisk styring som er årsaken til denne krisen. Det er mangel på politisk styring, og en utrolig naiv tro på at markedene regulerer seg selv, som er en viktig grunn til denne krisen.

Jan Tore Sanner (H) [15:01:22]: La meg si at jeg var veldig spent på hvilken tone finansministeren ville gi i dag. Det er åpenbart at finansministeren har stått opp med godfoten. Jeg vil gi finansministeren kompliment for en nøktern og god analyse, og en inviterende holdning. Det avkrever respekt, og det er på den måten jeg mener at vi i fellesskap skal møte den store krisen vi nå står overfor.

Jeg er glad for at finansministeren tar situasjonen i bankvesenet så alvorlig som hun gjør. I går kunne vi lese en ganske bekymringsfull analyse fra statsministeren i Dagens Næringsliv, hvor han sier at han er

«redd for at lønnsomme bedrifter kan gå overende på grunn av at bankvesenet fortsatt ikke fungerer normalt».

Det er en alvorlig analyse. Samtidig opplever vi at både LO og lederen av finanskomiteen nærmest avkrever at bankene nå må begynne å låne ut mer penger.

Da er mitt spørsmål: Er finansministeren enig i den analysen som LO og Sandal gir uttrykk for, nemlig at nå må bankene begynne å låne ut penger? Eller er det slik at vi nå må se på virkemidler for å gjøre det mulig for bankene å låne ut mer penger?

Statsråd Kristin Halvorsen [15:02:39]: Jeg har vel egentlig vært like nyansert, og begge beina er gode på meg, for å si det slik. Det trenger de jammen å være også i disse tider, for det er veldig krevende når endringer skjer så raskt.

Jeg er godt fornøyd med de grepene vi har tatt så langt. Jeg mener vi har kommet i riktig tid, og med riktige tiltak på riktig tidspunkt. Men det er krevende, og det kommer til å være mange utfordringer i 2009 også. Jeg er veldig glad for at vi kan avslutte på Stortinget i den konstruktive tonen som også representanten Sanner nå tar. Vi kommer sikkert til å være uenige om ting, men vi kommer til å trenge å samarbeide, det er helt sikkert.

Når det gjelder bankenes utlån til bedriftene, tror jeg jeg vil si: Begge deler. Nå er det mange eksempler på prosjekter som ikke har fått finansiering. Det er ikke sikkert alle er lønnsomme prosjekter; det er vanskelig å vurdere ut fra hva som står i avisene. Men vi vet også at enkelte lønnsomme prosjekter ikke får finansiering. Bankene må klare balansegangen mellom å være solide og samtidig ikke knyte så sterkt igjen overfor bedrifter, særlig, at vi ikke får gjennomført nødvendige prosjekter.

Hans Olav Syversen (KrF) [15:04:09]: Jeg synes også det var en god redegjørelse finansministeren gav. Samtidig merker jeg jo at posisjonen nå har et sterkt behov for å si at budsjettet, slik det ble lagt fram, var nødvendig for å få renten ned. Da renten gikk ned så kraftig som den gjorde i går, er tiden kommet for å sette inn budsjettpolitiske tiltak. Jeg tror det er en litt haltende analyse – at renten gikk ned med 1,75 pst. i går, er vel først og fremst et uttrykk for at situasjonen i verdensøkonomien og etter hvert situasjonen i norsk økonomi er slik at det overhodet ikke er noe press lenger. Det er en nedadgående trend som gir seg et slikt utslag.

Er finansministeren enig eller uenig i en slik analyse?

Thorbjørn Jagland hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [15:05:08]: Jeg er ikke helt enig. Det er fordi det er vår plan at vi nå har hatt full fokusering på å få bankene til å fungere så godt som mulig. Der vet vi at vi må overvåke situasjonen nøyere framover også. Vi har lagt fram et ekspansivt budsjett – vi hørte ikke på de rådene vi fikk om å legge fram et stramt budsjett, eller et nøytralt budsjett. Det er både pengepolitikken og finanspolitikken som nå må virke sammen for å begrense virkningene av denne krisen, begrense virkningene i forhold til arbeidsløsheten. Hvis vi hadde lagt fram en mer ekspansiv politikk på toppen av et allerede ekspansivt budsjett, hadde vi brukt av det handlingsrommet man trenger for å få satt ned renten. Jeg kan ikke si krone for krone, eller hvor mye vi ville fortrenget, men det ville ha begrenset det rommet. Det har vært viktig for oss at Norges Bank hadde mulighet til å følge etter i de rentereduksjoner vi har sett i andre land, med mye større problemer enn oss. Hvis rentedifferansen blir for stor, kan det ha betydelig negativ virkning, særlig for eksportindustrien på sikt. Akkurat nå er kronen svak, men det er ikke sikkert det fortsetter.

Lars Sponheim (V) [15:06:29]: Jeg vil få bruke det siste møtet med finansministeren i dette året til på denne talerstol å ønske finansministeren et godt grønt år, og minne om at i alle de problemer vi står overfor, må 2009 først og fremst være et år som klarer å levere i det store København-møtet til høsten. Vi må holde oss på klimaforbliksbordet, vi må ikke glemme at det er en viktig jobb å gjøre. Vi må få Kyoto-mekanismene til å fungere i løpet av året, og ikke minst har vi lyktes i å få god omstilling hjemme. Der har finansministeren en mulighet allerede når budsjettet skal revideres. Venstre har satt et mål om at halvparten av tiltakene bør dra i en grønn retning. Det kan være enøktiltak, eller hva det måtte være. Det kan være et godt bidrag til at finansministeren, som også er bærekraftminister, allerede i januar måned sørger for at vi går i en god, grønn retning i 2009.

Tar finansministeren utfordringen?

Statsråd Kristin Halvorsen [15:07:28]: Absolutt! Denne finanskrise og tidligere finanskriser har kanskje vært dramatiske mens de har stått på, men de har stort

sett gått over etter to, tre, fire år. Jeg tør ikke spå nøyaktig, men det vi helt sikkert vet, er at klimakrisen ikke går over. Den skal vi håndtere tiår på tiår framover. Det som skiller den fra finanskrisen, er jo at det går så lang tid fra tiltakene settes i gang – enten de er gode eller dårlige – til de får effekt. Det er det våre barn og barnebarn først og fremst vil spørre oss om. De vil ikke spørre oss om hvordan vi løste finanskrisen, men hvordan vi klarte å løse klimakrisen. Så vi har en klar målsetting: Vi skal ha tiltak som virker med tanke på arbeidsløsheten, men vi skal også ha tiltak som virker framover og er lønnsomme. Jeg håper det kan bli mange gode, grønne tiltak som kan virke raskt, for det vil avgjøre hvor effektivt vi kan klare å få en pakke for klimaproblemene også.

Gjermund Hagesæter (FrP) [15:08:42]: Som finansministeren var inne på, kom det nye ledighetstal i dag som viser at ledigheita stig markant, og no har passert 50 000 ledige. Det som gir endå meir grunn til bekymring, er at ledighetstala stig raskare og brattare enn det ein trudde på førehand, og det prognosane tilsa. Tala viser i dag noko anna enn det ein trudde i går.

Så forstår eg for så vidt på finansministeren at 50 000 ledige er akseptabelt, med tanke på finanskrisa. Det er i alle fall førebels ikkje grunn til å setje i verk nokre nye finanspolitiske tiltak. Då er spørsmålet mitt: Kor høgt meiner finansministeren ledigheita kan stige før det er heilt uakseptabelt? Er også 100 000 ledige akseptabelt? Eller er det uakseptabelt før ein kjem til det nivået?

Statsråd Kristin Halvorsen [15:09:40]: Jeg synes enhver arbeidsløs burde være i den situasjon at han fikk tilbud om noe annet å gjøre. Vi har hele tiden fokusert på å få arbeidsløsheten absolutt så lav som mulig. Jeg går derfor ikke inn i noen diskusjon om hva som er akseptabelt eller ikke, for så lenge det finnes arbeidsledige, kommer jeg til å slåss mot arbeidsløsheten.

Nå later representanten Hagesæter som om vi kan bevilge oss ut av all arbeidsløshet som vi kommer til å måtte slite med i 2009. Det kommer vi ikke til å klare. Men vi kan få til betydelige tiltak for å bekjempe ledighet. Det er det tiltakspakken vår handler om. Men vi må også være innstilt på større grad av omstilling, etterutdanning og muligheter for folk til å gå fra én type jobb og til en annen. Heldigvis har vi ikke ukritisk pøst på med oljemilliarder på toppen av en ekstrem høykonjunktur, slik som Fremskrittspartiet ville ha gjort. Det gjør at vi har et handlingsrom for å drive motkonjunkturpolitikk, og det er det vi gjør nå.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Jan Tore Sanner (H) [15:11:02]: Da professor Krugmann var innom Oslo i forbindelse med at han skulle motta Nobels minnepris i økonomi, fikk han spørsmål om han så noen lyspunkter i verdensøkonomien. Svaret hans, etter å ha tenkt seg litt om, var nei. Og så la han til at han hadde blitt mer pessimistisk i løpet av de siste ukene, fordi det stod verre til i både Kina, India og Brasil. Han trodde ikke at det kom til å snu før det ble en bedre balanse mellom

egenkapital og gjeld. Med andre ord: For mange har lånt for mye over for lang tid, og finansinstitusjonene har stilt for dårlige krav om sikkerhet for de lånene som de har gitt. Den analysen tror jeg nok de fleste kan være enig i, selv om jeg må si at det var lite oppløftende at en mann med hans bakgrunn ikke så noen lyspunkter. Det stiller jo da enda større krav til oss som politikere når det gjelder å iverksette tiltak som kan bidra til at vi kan komme styrket ut av denne krisen, og at man kan tenne noen optimistiske lys.

Det har jo også i forlengelsen av finanskrisen vært en debatt om regulering av markedet. Krugmann var også inne på det. Han sa vel at noe av problemet dels har vært gal regulering, men også at det i USA vokste frem et parallelt finanssystem som var større enn det regulerte – et uregulert system.

Høyre har aldri vært imot regulering – tvert imot. Vi er tilhengere av at vi skal ha en sterk stat. Det betyr ikke det samme som at vi skal ha en stor stat. Vi er opptatt av at vi skal regulere markedet for å sikre konkurransen, for å sikre at markedet fungerer og for å sikre forbrukerne i markedet. Vi mener også at det er behov for en ny debatt om internasjonale spilleregler, for det er helt åpenbart at når markedet er liberalisert, og økonomien er liberalisert, bør også politikken følge etter. Jeg synes kanskje det er et paradoks at det eneste forum hvor politikken i dag følger etter, er EU. Og de som er mest tilhengere av at politikken skal følge etter og spille en aktiv rolle, er de som er sterkest imot norsk EU-medlemskap.

Jeg må også legge til at jeg er glad for at G20-møtet som ble holdt i Washington, understreket at markedsøkonomien og globaliseringen ikke er problemet, men en del av løsningen. Det ville vært en veldig alvorlig situasjon hvis vi nå, på toppen av en depresjon, også hadde fått mer proteksjonisme. Proteksjonismen ville veldig raskt kunne føre oss inn i ny depresjon og forsterke den krisen som nå rammer verdensøkonomien, og som rammer altfor mange mennesker ved at de mister jobben sin. Derfor vil jeg understreke at markedsøkonomien og globaliseringen er grunnleggende positiv. Den har bidratt til å løfte millioner av mennesker ut av fattigdom. Men det er helt åpenbart at økonomien må reguleres for at markedet skal kunne fungere.

Jeg skal ikke gå inn i historien og hvem som har sagt hva gjennom september, oktober, november, for jeg tror det imponerer svært få. Når vi vet at ting har endret seg så radikalt bare i løpet av få uker, tror jeg vi skal være litt mer ydmyke med tanke på den situasjonen.

Men jeg har likevel lyst til å komme innom én problemstilling. Når finansministeren pekte på at vi i Norge står sterkere rustet enn en del andre land, er jeg ikke uenig i den analysen. Tvert imot tror jeg den er riktig, både på grunn av det finansielle og fordi vi har en relativt stor offentlig sektor – vi kan være enige om hvor stor den skal være, men selve den nordiske velferdsmodellen har bred politisk forankring. Men det som er et problem, er at denne krisen vil ramme små og mellomstore bedrifter i konkurranseutsatt sektor sterkere. Da mener jeg det er et problem at Regjeringen har bidratt til å svekke bedriftenes konkurranseev-

ne gjennom tre år, at man har økt skattene for det private næringsliv, og at man ikke har investert nok i fremtidig velferd og verdiskaping i de gode årene vi har bak oss.

Jeg mener som sagt at det er viktig at vi i denne krisen iverksetter tiltak som gjør at vi kan komme styrket ut av den. Det betyr at det ikke er om å gjøre å bruke mest penger. Der er jeg enig med Lars Sponheim – og det forstod jeg også at finansministeren er. Det er mer et spørsmål om hvordan man bruker pengene.

Fra Høyres side er vi opptatt av at det skal være balanse i de tiltakene som iverksettes. Det er helt åpenbart behov for tiltak innenfor bygg- og anleggssektoren og for å iverksette nødvendige infrastrukturtiltak. Det er tiltak som vil være fornuftige uansett. Å være med på å bygge landet og sørge for at vi har gode kollektivløsninger og gode veiløsninger, er uansett fornuftige tiltak. I tillegg vil det være riktig å satse mer på kunnskap, forskning og innovasjon. Jeg tror at det å sørge for at vi stimulerer til nyskaping og nye bedrifter er viktig for å skape mer optimisme, også i næringslivet.

La meg også legge til at jeg tror den debatten som nå har vært om å se finanskrisen og miljøkrisen i sammenheng, har mye for seg. Det er helt åpenbart at vi i den krisen vi nå er inne i, kan bidra til å snu forbruket i riktig retning. Jeg håper at Regjeringen er innstilt på å ha en dialog om hvordan vi kan gjøre nettopp det.

Fra Høyres side mener vi som sagt at vi bør ha tiltak som stimulerer innenfor offentlig sektor, men vi mener også at det er rom for skattelettelser – særlig for de som har lave og vanlige lønnsinntekter – og tiltak som retter seg inn mot bedriftene.

Det er klart at det ikke er noen kriser som er like, og den nedgangskonjunkturen som Høyre arvet i 2001 – som jeg ikke vil kalle en krise – kan ikke sammenlignes fullt ut med den krisen vi har nå. Men jeg vil likevel minne om at Høyre har erfaring med å styre i tøffe tider, og at vi iverksatte virkemidler som bidrog til å få renten ned, og som bidrog til økt aktivitet, særlig ved at vi satset mye på kunnskap og forskning, og at vi senket skattene. Det er virkemidler som vi mener at man også ville stått seg på å bruke nå.

Så merker jeg meg det statsråden sier om bankvesenet. Jeg er glad for at finansministeren følger det tett, og jeg har respekt for at hun ikke kan gå inn i en debatt hvor man drøfter hvilke virkemidler som skal benyttes. Men jeg vil fra Høyres side gi uttrykk for at vi vet nok til å kunne konkludere med at det er nødvendig med tiltak. Når statsministeren kan gå ut i Dagens Næringsliv og uttrykke bekymring for at lønnsomme bedrifter kan gå konkurs fordi bankvesenet ikke fungerer, er det et kraftig signal om at det er nødvendig med nye tiltak. Høyre er beredt til å ha en dialog om det, og vi er selvsagt beredt til å kunne behandle det raskt i Stortinget, dersom det blir nødvendig.

La meg bare til slutt minne om noen kloke ord som Jens Stoltenberg uttalte da jeg satt i energi- og miljøkomiteen sammen med ham. Det var: La oss samle oss om det vi kan være enige om, for det er tilstrekkelig med spørsmål som vi er uenige om, og som vi kan diskutere!

Jeg tror ikke at Høyre og SV kan bli enige om alle tiltak

i den krisen vi nå går inn i, men vi kan bli enige om noe. Jeg mener at det ville være en betydelig styrke for Stortinget, for det politiske system, om man kunne samle seg om noen finanspolitiske virkemidler på det nye året. Det ville gi et klart signal til befolkningen, og til dem som nå strever med jobben sin, om at her utvises det lederskap og samarbeid. Det tror jeg ville være en styrke for det politiske system og også bidra til at vi kunne komme sterkere ut av krisen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heikki Holmås (SV) [15:20:27]: Jeg husker at Jan Tore Sanner sa noe slikt som at for mange har lånt for mye penger over for lang tid. Hvis en drar den analysen videre, vil jeg si at det må bety at renten har vært for lav for mange steder for lenge, og at det har vært med på å skape den verdiboblen og den eiendomsboblen som vi nå ser.

Jeg vil bare minne Høyre om at de over lang tid har uttrykt at de har et ønske om at renten skal være lav, og at det har vært et selvstendig mål. Når vi da ser at det faktisk er noe av det som har bidratt, har det vært mitt resonnement for å si at høyresiden helt klart selv har en del av ansvaret for krisen – ikke bare på reguleringssiden, men også på rentepolitikksiden.

Men hvis vi skal gå videre og være enda mer konstruktive, vil jeg utfordre Jan Tore Sanner med et spørsmål: Hvordan kan man i dagens situasjon, med den måten vi har selvstendige sentralbanker på, sørge for å unngå at vi havner i en tilsvarende posisjon igjen, med for lav rente over for lang tid?

Jan Tore Sanner (H) [15:21:42]: Jeg tror nok at de fleste vil være enige om at i enkelte land, og kanskje særlig i USA, ble renten holdt for lav for lenge. Det har jo også den tidligere sentralbanksjefen Greenspan tatt selvkritikk på, og jeg har ikke tenkt å overprøve ham på den analysen.

Når det gjelder vår kritikk av den rød-grønne regjeringens finanspolitikk i 2006, 2007 og dels inn i 2008, står den fast. Vi mener at det var galt å føre en så ekspansiv finanspolitikk på toppen av en høykonjunktur. Da burde man ha holdt noe mer igjen. Jeg tror vi må erkjenne at det er en grense for hvordan vi kan styre renteutviklingen, selv om vi kan påvirke den gjennom finanspolitikken. Det man burde ha gjort, var å fremme flere sparestimulerende tiltak, gjort det mer lønnsomt å spare. Enten det er til pensjon eller det er til bolig eller på annen måte, mener jeg vi som politikere har et kraftfullt virkemiddel på det området.

Rolf Terje Klungland (A) [15:22:53]: Det er rørende å høre høyresiden snakke om tiltakspakker. Jeg vil minne om at da Høyre forrige gang satt i regjering, var det 100 000 arbeidsledige her i landet. Tiltakene de satte i verk, var kutt i ledighetstrygden, kutt i Innovasjon Norge og kutt i næringsrettede distriktsvirkemidler. De innførte skatt på utbytte, de ville fjerne nettolønnsordningen, de påla bedriftene avgifter som førte til at de flyttet ut av landet, og

de fulgte ikke opp rammene i Nasjonal transportplan. Så her har jo Høyre vist hva de egentlig står for.

Mitt spørsmål til representanten Sanner blir da: Er dette tiltak som han synes er treffsikre også i den situasjonen vi er i nå?

Jan Tore Sanner (H) [15:23:41]: Dette synes jeg var en litt merkelig form for historieskrivning. Det er helt riktig at arbeidsledigheten økte de første årene vi satt i regjering. Det var etter 9/11 og det var etter at dot-com-boblen sprakk. Vi gikk inn i en nedgangskonjunktur, og da gikk ledigheten opp. Men vi førte en ansvarlig økonomisk politikk, som bidrog til å få renten ned. Vi satset på bygging av infrastruktur og satset på kunnskap og forskning, og det bidrog til å få snudd pessimismen til optimisme og fremgang.

Så ja, Høyres politikk fungerer. Vi har erfaring med å styre i tøffe tider. Jeg synes kanskje at også Klungland kunne hatt godt av å lytte noe mer også til opposisjonspartiene, som har noe å bidra med på dette området.

Heikki Holmås (SV) [15:24:40]: Jeg tar en ny replikk, fordi jeg føler at Jan Tore Sanner ikke svarte på det som var hovedutfordringen min.

Hvis en hovedårsak til finanskrisen er at for mange har hatt for lav rente over for lang tid i for mange land – det er bare i USA at dette henger sammen, på grunn av hensynet til eksportindustri og behovet for å ha noenlunde balanse mellom landene for disse tingene – så er spørsmålet igjen: Hva slags tanker har Høyre? Hvis ikke Høyre har noen spesielle tanker om hvordan man skal sørge for å unngå at vi igjen havner der vi er med hensyn til rentepolitikken, kan man da tenke seg noen andre ting? Har Høyre noen tanker om hvordan man kan unngå å havne i denne krisen igjen, unngå for lav rente over for lang tid for mange steder?

Jan Tore Sanner (H) [15:25:39]: Høyre er ikke tilhenger av noen politisk styring av sentralbanken, hvis det er det som ligger i spørsmålet. Vi er tilhengere av at vi skal ha en fri og uavhengig sentralbank. Og det må være et samspill mellom finanspolitikken og pengepolitikken. Pengepolitikken er jo på mange måter også en respons på den finanspolitikken som føres. Hvis man ikke bruker de finanspolitiske virkemidlene riktig, så er det pengepolitikken som vil tre i kraft, og da vil renten fort kunne bli lavere.

Så er det klart at man må ha en diskusjon om hvilke krav bankene stiller til sikkerhet for de lånene man gir. Jeg er helt overbevist om at denne krisen vi nå er gjennom, den er det mange som kommer til å lære av. Særlig vil de som har tapt penger også innenfor banksystemet, vil være opptatt av at man skal unngå at dette skjer igjen på samme måte som det har gjort.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [15:26:54]: Først ønsker jeg å knytte noen kommentarer til det innlegget

som representanten Holmås hadde, hvor han kommenterte mine tidligere uttalelser her i stortingssalen som gjaldt USA. Bakgrunnen for det utspillet som jeg kom med den gangen, var at stadig flere representanter i denne salen går opp på talerstolen og hudfletter USA. De kritiserer USA uten å kjenne til landet, og kommer med en rekke påstander om landet. Jeg synes det er en skam at vi i denne salen driver og karakteriserer USA, som er vår fremste allierte, på den måten. Det er faktisk det landet i verden som kjemper for de friheter som vi alle setter stor pris på, det gjelder bl.a. ytringsfrihet, sekulære rettsregler og demokratiet. Vi burde faktisk av og til skryte av USA. Det er et land med 300 millioner mennesker som har et gigantisk demokrati, og som har hatt utrolig økonomisk suksess. Selvfølgelig er det mange som også sliter i USA, men USA er faktisk et land vi burde beundre istedenfor bare å kritisere. Det var mitt utgangspunkt.

Vi er veldig ofte selvgode her opp i nord, og vi er veldig selvtilfredse. USA er et land som vi har mye å lære av. Jeg har selv bodd i USA i syv år, og kjenner USA ganske mye bedre enn representanten Holmås. Jeg har bodd i flere byer i USA. Jeg har sett hvor nære familiebåndene er i USA, og hvor sterke og tette de er. Jeg har sett hvor stolte de er av landet sitt, hvordan de skryter av landet sitt, hvordan de er opptatt av disse verdiene og de står for de verdiene som de tror på. Det er ikke som i Norge, hvor vi ofte er kulturrelativister og rakker ned på vårt eget land. Det er i hvert fall det som er mitt inntrykk. Jeg har bodd i USA og kjenner godt til USA.

Denne finanskrisen er jo blitt et paradoks, ikke minst for finansminister Kristin Halvorsen, som i utgangspunktet har et partiprogram hvor hun ønsker å redusere den økonomiske veksten og egentlig ønsker å temme markedskreftene, og er litt negativ til kapitalismen i sin helhet. Så opplever hun en finanskrisen som gjør akkurat det som egentlig SVs partiprogram ønsker, den temmer – hva var det statsråden sa – disse fæle markedskreftene, som jo egentlig bare er deg og meg. Nå har hun fått til dette. Nå reduseres veksten, nå går forbruket ned, og nå gjør statsråden det hun kan. Hun sier at folk bare skal fortsette å ha det forbruket de hadde før, ikke mer enn de hadde før – det måtte hun selvfølgelig presisere – men de skal gjøre akkurat som de gjorde før. Det er altså ikke i tråd med SVs partiprogram. Men det er ganske interessant å se hvilken utvikling statsråden har hatt i statsrådsstolen fra den gang hun kun var SV-leder. Da var retorikken en annen, men politikken og realitetene inntar også Kristin Halvorsen, og det er jeg glad for. Men da er det også litt hult når hun samtidig forsøker å kritisere dem som forsvarer markedet, dem som forsvarer konkurransen, dem som tror på markedet. Det blir litt hult når hun selv prøver å opprettholde dette markedet hun ikke liker, men som hun må like allikevel. Det er mange paradokser i det spillet. Kristin Halvorsen fremstod veldig verdig på talerstolen her i dag, og jeg skryter av henne for det, men hun har hatt andre utspill som ikke er fullt så verdige. Jeg håper hun tok lærdom av den positive tilbakemeldingen hun fikk fra alle partiene etter sitt innlegg her i dag.

Så litt til det som er årsaken til finanskrisen, som stats-

råden var inne på. Jeg deler de synspunktene – men ikke retorikken rundt Berlinmurens fall og kapitalismen osv. Jeg deler ikke det. Men jeg deler beskrivelsen av finanskrisens årsaker, og jeg har også stått her på talerstolen og sagt akkurat de tingene som ble sagt. I tillegg sa jeg at det var en kunstig lav rente – som også representanten Holmås var inne på – at Greenspan holdt en altfor lav rente, som hadde smitteeffekter. Men det var også politisk innblanding i regulatoren i USA.

Jeg står her med en leder fra The Wall Street Journal – hvis man ikke vil tro på meg, kan man kanskje tro litt mer på The Wall Street Journal – som sier akkurat dette. Det står faktisk om navngitte politikere som var på Freddie Macs og Fannie Maes lønnsliste for å få dem til å gå inn for mindre reguleringer. Jeg tror at det bl.a. bidro til Newt Gingrichs avgang. Det var både republikanere og demokrater. Men de overprøvde regulatorene i USA. Det var et politisk ønske blant et flertall i USA, både demokrater og republikanere – og særlig demokrater – om å gi boliglån til vanskeligstilte. Det var et sosialpolitisk mål. Det kan godt være et godt sosialpolitisk mål, men det er også en risiko når man manipulerer markedet. Derfor burde man i aller største grad bruke finanspolitikken til å nå politiske mål, og ikke overstyre tilbud og etterspørsel i markedet, for da får det ringvirkninger, og det får konsekvenser som ikke er ønsket på sikt.

Fremskrittspartiet er opptatt av at man ikke skal hive babyen ut med badevannet når man nå kritiserer og prøver å komme opp med bedre reguleringer som må være globale, og som dekker bredere enn det gjøres i dag. Selv om dette er en krise, må vi ikke hive hele systemet på skrapaugen. Vi må heller ikke bruke en retorikk som høres som om det er det man har planer om å gjøre. Jeg vil gjenta det representanten Sanner sa, at markedsøkonomien har fått hundrevis av millioner mennesker ut av fattigdom. Det gjelder i Kina, India, Vietnam, Sør-Amerika og rundt omkring. Det er faktisk markedsøkonomien som har fått det til. Hvis vi ser på hva slags klær vi har på oss her i dag, har vi klær fra hele verden. Det er altså et resultat av den globale markedsøkonomien som har gjort det mulig for oss å gjøre det på den måten.

Vi må ikke gå tilbake til proteksjonisme – det er jeg enig med representanten Sanner i – og ikke gjenta det som skjedde på 1930-tallet. Et lite land som Norge vil tape aller mest på den tankegangen. Vi har mye å være fornøyd med når det gjelder dagens globale markedsøkonomi.

Men så er det én ting til som markedsøkonomien bidrar til, og det er også veldig viktig. Den bidrar til politiske friheter og spredning av makt. Det skjer ikke i andre systemer som har planøkonomi, eller som har helt organisert økonomi. Der blir makten veldig konsentrert. Det at man har markedsøkonomi, sprer også makt, og det gjør at eiendomsretten spres – veldig, veldig viktig – og det gjør at man får politiske friheter. Et godt fungerende demokrati er nødt til å ha markedsøkonomi for å fungere. Vi skal ikke stå på denne talerstolen og kritisere markedsøkonomien når vi lever godt av den. Vi er helt avhengig av den, og vi har bygget vår velstand på markedsøkonomi.

Men for å ha et finanssystem trenger vi et globalt system der reguleringer gjelder for alle. Så det er ikke slik at Fremskrittspartiet er mot reguleringer. Vi vil ha nøytrale spilleregler. Vi ønsker ikke å ha monopolsituasjoner. Vi ønsker å ha nøytrale spilleregler som gjelder alle. Vi ønsker at risiko skal følge dem som tar risikoen, og at man ikke kan overføre risiko til andre. Vi ønsker å ha den type spilleregler. Vi er tilhenger av Konkurransetilsynet. Vi er tilhenger av Kredittilsynet. Vi er tilhenger av den type form for reguleringer, men ikke reguleringer som favoriserer én spesiell bedrift eller én bestemt gruppering mot en annen. Det skaper skjevheter i markedet. Derfor ønsker vi at markedskreftene skal spille best mulig, og vi må være oppmerksomme på at vi skal ha et konkurransetilsyn og et kredittilsyn som ser på næringslivet, og som ser på finansdelen av økonomien.

Jeg har egentlig lyst til å avslutte med å slutte meg til det Aftenposten skrev i sin leder i dag. Det er sjelden Aftenposten mener særlig mye i lederne sine, men denne gangen kommer de med en oppfordring til oss alle, inkludert seg selv, antar jeg:

«Bare ved oppriktig og prestisjeløs selvransakelse kan vi ha håp om å tilegne oss kollektiv kunnskap om hvordan de viktigste finans- og kredittmarkedene fungerer i en verden der handelen er global – og ikke minst hvordan de best kan reguleres.»

Det slutter Fremskrittspartiet seg til. Derfor slutter vi oss også til den merknaden som vi hadde debatt om for et par dager siden her i salen, hvor vi ønsket at det skulle nedsettes et bredt utvalg for å se på årsaken til finanskrisen og hvordan vi kan få en regulering som virker i Norge, men som også kan være europeisk og eventuelt global.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 17. (Votering, se side 1696)

Sak n r. 1 8 [15:35:52]

Referat

- (95) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Henning Skumsvoll, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark om en stortingsmelding om rikets energitilstand (Dokument nr. 8:24 (2008–2009))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
 - (96) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Ulf Leirstein, Vigdis Giltun, Kåre Fostervold og Arne Sortevik om å få utbedret terskelproblematikken i Ringdals-/Iddeforden (Dokument nr. 8:23 (2008–2009))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
- Det forelå følgende

tilleggsdagsorden (nr. 36)

1. Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Ine Marie Eriksen Søreide, Dagrun Eriksen og Odd Einar Dørum om utsettelse av ikrafttredelsen av tomtefesteinstruksen av 14. september 2007 (Dokument nr. 8:26 (2008–2009))

Sak nr. 1 på tilleggsdagsordenen [15:36:06]

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Ine Marie Eriksen Søreide, Dagrun Eriksen og Odd Einar Dørum om utsettelse av ikrafttredelsen av tomtefesteinstruksen av 14. september 2007 (Dokument nr. 8:26 (2008–2009))

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [15:36:42]: La meg kort begrunne hvorfor de fire opposisjonspartiene i dag har fremmet det forslaget som nå ligger til behandling.

Det ene er at vi har hatt ganske mange runder med diskusjoner om endringene i lov om Opplysningsvesenets fond som altså skal gi rom for en ny tomtefesteinstruks, men som de partiene som fremmer forslaget, mener bryter med Grunnloven. Instruksen skal etter planen tre i kraft 1. januar neste år, og stevning fra KA, Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, er nå inngitt. På det tidspunkt komiteen diskuterte saken ordinært, var det ikke klart om det kom til å bli reist sak mot staten. Det er det nå. Stevning er altså inngitt.

Så ble det under debatten både i Odelstinget og i Lagtinget lagt vekt på å spørre statsrådene – det er i denne saken opp til flere statsråder som vel kanskje seg imellom ikke helt har fordelt ansvaret – hva de ville gjøre dersom det ble reist sak mot staten. Hva ville det få å si for ikrafttredelsen av tomtefesteinstruksen? Det spørsmålet ble ikke besvart under behandlingen i Odelstinget, og heller ikke i Lagtinget. Derfor har det blitt stilt skriftlige spørsmål til statsrådene om akkurat det samme. Svaret som nå foreligger, er at det ikke vil bli gjort noe for å utsette iverksettelsen av tomtefesteinstruksen, selv om det er inngitt stevning.

Jeg skal ikke dra opp igjen hele diskusjonen om Opplysningsvesenets fond og tomtefesteinstruksen. Det kunne vært fristende, men det skal jeg la være. Likevel vil jeg bare understreke et par viktige ting.

Da komiteen hadde høring om saken, hadde vi inne juridisk ekspertise fra Justisdepartementets lovavdeling, ved Inge Lorange Backer, vi hadde inne Frode Innjord, og vi hadde også inne professor dr.jur. Eivind Smith. Av de synspunktene de framla, selvfølgelig med ulike utgangspunkt fordi de hadde ulike oppfatninger om saken, var det spesielt å merke seg Lovavdelingens syn, at også det motsatte syn av det Lovavdelingen kom fram til, er uttrykk for et forsvarlig juridisk skjønn. Det er med andre ord ikke åpenbart at Regjeringa her befinner seg på trygg grunn når det gjelder Grunnloven. Fra Høyres side mener vi at Regjeringa åpenbart befinner seg på trygg grunn når det gjelder

Grunnloven. Det er altså slik at ekspedisjonssjefen i Lovavdelingen, Inge Lorange Backer, gav klart uttrykk for at det er et forsvarlig juridisk skjønn å mene det motsatte av det Lovavdelingen mener.

Jeg vil også påpeke overfor Regjeringa at i en sak som denne, som har store konsekvenser, og der man nå vet at det er inngitt en stevning, allikevel å planlegge å iverksette instruksen fra 1.1.2009, er en nokså uklok beslutning. Det er flere årsaker til det.

Det er selvfølgelig slik at for de sakene som gjelder fra 1.1.2009, der tomter blir innløst eller der leie blir regulert ned, vil det få ganske store konsekvenser om man må gjøre om alt dette etter at rettsapparatet har sagt sitt. Derfor er det fornuftig og klokt å vente til det er tatt en beslutning i domstolene om hvordan gyldigheten til tomtefesteinstruksen er i forhold til Grunnloven § 106.

Det er heller ikke presserende å gjennomføre tomtefesteinstruksen fra 1. januar 2009. Det er en rent politisk beslutning, men det er ingenting som tilsier at det ikke er mulig å vente. Snarere tvert imot, Regjeringa bør i denne saken ta seg tid til å vente. Det er en viktig og stor prinsipiell sak, som har stor betydning for Opplysningsvesenets fond, men den har også stor betydning for overføringene til Kirken, fordi Opplysningsvesenets fond pr. i dag finansierer 200–250 mill. kr av Kirkens virksomhet spesielt rettet mot barne- og ungdomsarbeid. Det er klart det vil få store konsekvenser når disse midlene forsvinner.

Etter Høyres og de tre andre opposisjonspartienes oppfatning er den mest fornuftige beslutning man kan ta, å utsette ikrafttredelsen av tomtefesteinstruksen av 14. september 2007 med de endringene som ble gjort i år. Det er fornuftig fordi det vil spare samfunnet for unødige prosesser med å reversere dersom det skulle vise seg at domstolene gir medhold i at tomtefesteinstruksen er i strid med Grunnloven § 106. Det vil også være fornuftig fordi det er lurt å få avklart denne typen juridiske uoverensstemmelser tidlig.

Jeg er ikke i tvil om at den saken som nå er reist, er reist på et fornuftig grunnlag. Det har hersket stor tvil. Regjeringspartiene har også uttrykt tvil om det synet de representerer, er det riktige. Det er derfor fornuftig å vente til man har domstolsbehandlet det søksmålet som nå er inne.

Med det tar jeg opp det forslag som er framsatt tidligere i dag.

Presidenten: Representanten Ine Marie Eriksen Søreide har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Dagrun Eriksen (KrF) [15:42:52]: Jeg kan underskrive på alt det foregående taler understreket.

I tillegg har jeg lyst til å si at da Stortinget diskuterte forholdet til Grunnloven og tomtefesteinstruksen i sin tid, kom det gjennom debatten ganske klart fram fra flere av representantene fra regjeringspartiene at det var ikke mulig å ha et klart svar på dette. Den usikkerheten gjør at man kan ikke vite hva som blir utfallet i rettsapparatet. Derfor mener vi fra Kristelig Folkepartis side at det vil være klokt å være føre var og avvente til saken har

vært gjennom rettssystemet, og man har fått prøvd dette og vet hva man har å forholde seg til. Jeg mener at svaret for å unngå at tomtfestere, eiere og staten selv skal måtte rydde opp i etterkant hvis dette viser seg å være i strid med Grunnloven § 106, burde veie tyngre enn regjeringspartienes ansvar for å oppfylle Soria Moria-erklæringen.

Inge Ryan (SV) [15:44:25]: Jeg skal bare informere om at regjeringspartiene kommer til å stemme mot forslaget, og ber om at det også blir sagt i forbindelse med voteringen.

Inge Lønning (H) [15:44:55]: Da Odelstinget behandlet lovendringsforslaget fra Regjeringen til loven om Opplysningsvesenets fond den 23. oktober, og da Lagtinget behandlet samme sak den 3. november, ble de tilstedeværende statsråder spurt opptil flere ganger om hvorledes Regjeringen kom til å forholde seg til spørsmålet som er tatt opp i dette representantforslaget. Begge de aktuelle statsrådene – kirkestatsråd Giske i Odelstinget og justisminister Storberget i Lagtinget – avviste å svare på spørsmålet, hovedsakelig med den begrunnelse at det var et hypotetisk spørsmål i og med at det ikke forelå noe søksmål, og man ikke visste om det ville bli noen rettssak.

Siden har fornyingsministeren på to nesten likelydende skriftlige spørsmål gitt et svar som er helt uten begrunnelse, og som bare viser til at instruksen ble vedtatt da og da, og lovendringen ble vedtatt da og da, og instruksjonen trer i kraft fra 1. januar. Det synes jeg er det motsatte av å vise respekt for Stortinget. Jeg synes det grenser meget sterkt til å vise det motsatte, nemlig forakt for Stortinget.

Regjeringen er i denne sak blitt advart gang etter gang, og, som jeg sa under Lagtingets debatt, den har valgt med åpne øyne å kjøre mot rødt lys. Det betyr at den har skaffet seg selv en særdeles stor fallhøyde. Dersom det nå skulle vise seg at utfallet av en rettssak blir at staten taper, og Høyesterett – jeg tar det for gitt at denne saken kommer til å ende i Høyesterett, for den er så prinsipiell som noen sak kan bli – skulle fastslå at lovendringen er i strid med Grunnloven, og dermed også at tomtefesteinstruksjonen er i strid med Grunnloven, har man i tillegg skaffet seg et ekstraproblem på halsen hvis man i mellomtiden har iverksatt en betydelig del av privatiseringsprosessen. Det dreier seg om å privatisere inntil 20 pst. av et fond som i dag er fellesskapets eiendom, og som er det eneste fondet i Norge som er grunnlovfestet.

Da vil man få den situasjon som Stortingets visepresident, Carl I. Hagen, beskrev meget presist under Odelstingets debatt den 23. oktober, nemlig at man har realisert en betydelig del av offentlig eiendom til tilfeldig utvalgte privatpersoner, og det vil da kunne være en situasjon hvor Høyesterett slår fast at disse salg egentlig var ulovlige.

Jeg tillot meg under Lagtingets debatt å vise til at det ikke bare dreier seg om forholdet til Grunnloven § 106 og bestemmelsen om det som i dag heter Opplysningsvesenets fond, som den gang ble kalt for «det Geistligheden beneficerede Gods». Det dreier seg faktisk også

om en annen grunnlovsparagraf som er like fundamental, nemlig § 19, som pålegger Kongen, og det vil si regjeringen, å forvalte statens eiendommer på en forsvarlig måte. Det man her står i fare for å gjøre, er å administrere statens eiendommer på en åpenbart uforsvarlig måte. Det vil også ha en helt iøynefallende link til ansvarlighetslovens bestemmelser om det ansvar statsråder pådrar seg dersom de medvirker til dette, eller unnlater å forsøke å forhindre en slik uforsvarlig disponering av statens eiendommer.

Jeg finner det bemerkelsesverdig at ingen av de berørte statsråder har funnet noen grunn til å møte opp i Stortinget, til tross for at man formodentlig i regjeringskvartalet vet at denne sak er satt på Stortingets dagsorden og vil bli behandlet som siste sak i dagens møte. Det forteller også noe om hvilken interesse denne regjering har for den lovgivende forsamling i dette landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 på tilleggsdagsordenen.
(Votering, se side 1703)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal votere over sakene 1–17 og saken på tilleggsdagsordenen.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Før presidenten refererer innstillingen vil han gjøre oppmerksom på en korleksjon som må foretas i innstillingens forslag til vedtak: Det som står som IV Ikrafttredelse på side 8 andre spalte nederst, skal utgå og erstattes med følgende:

C

Ikrafttredelse

Reglene under A og B trer i kraft fra 1. oktober 2009.

Presidentskapet hadde innstilt:

A

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endring:

Ny § 60 a skal lyde:

Storingsrepresentantene skal registrere de verv og økonomiske interesser som fremgår av Reglement om register for stortingsrepresentantenes økonomiske interesser, på den måte og under de vilkår som beskrevet i dette reglementet. Det samme gjelder vararepresentanter som møter fast for en innvalgt representant.

B

Reglement om register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser skal lyde:

I Registerets formål og virkeområde

§ 1.

Formålet med registeret er å gi en samlet infor-

masjon om stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser som har berettiget interesse for allmennheten.

Registreringsplikten omfatter alle verv og interesser som nevnt i dette reglementets §§ 2 til 11. Bare eksistensen og arten av de forskjellige interesser skal oppgis, ikke beløp, verdi eller mengde.

Reglementet gjelder for alle innvalgte stortingsrepresentanter og vararepresentanter som er fast møtende.

II Registreringspliktige forhold

§ 2.

Verv i private eller offentlige selskapers og interesseorganisasjoners styrende organer, samt i statlig eller kommunalt organ. For det enkelte verv opplyses om det mottas godtgjørelse. Vervets art og navn på selskapet, organisasjonen eller organet oppgis. Ulønnede verv i politisk parti registreres ikke.

§ 3.

Selvstendig inntektsbringende virksomhet som utøves i tillegg til stortingsarbeidet, herunder f.eks. virksomhet som gårdbruker, lege, advokat, journalist, frittstående konsulentoppdrag etc. Arten av virksomheten oppgis.

Alle betalte oppdrag som nevnt i første ledd, og som representanten personlig tar del i omfattes, også om virksomheten/oppdraget formelt organiseres gjennom et selskap representanten eier selv, eller er medeier i.

Det angis særskilt om enkeltoppdrag, eller flere oppdrag innenfor samme kalenderår for samme oppdragsgiver, har gitt en godtgjørelse på mer enn kr 50 000,-.

§ 4.

Lønnet stilling eller engasjement som kommer i tillegg til vervet som representant. Stilling/engasjement og arbeids-/oppdragsgiver oppgis.

§ 5.

Avtaler om permisjon og avtaler av økonomisk karakter med tidligere arbeidsgiver, herunder avtaler om fortsatt lønnsutbetaling eller opprettholdelse av velferdsfordeler, pensjonsrettigheter og lignende i den tid vedkommende er medlem av Stortinget.

§ 6.

Ansettelse, engasjement eller lignende avtale med fremtidige arbeidsgivere eller oppdragsgivere – selv om ansettelsen, engasjementet eller oppdraget først vil få virkning etter at vedkommende representant har trådt ut av Stortinget.

§ 7.

Navn på selskaper, organisasjoner, institusjoner eller enkeltpersoner som yter vedkommende representant økonomisk støtte, herunder materielle fordeler, sekretærbi-stand o.l., og som kommer i tillegg til de midler Stortinget eller vedkommende parti stiller til rådighet.

§ 8.

Fast eiendom som har betydelig verdi og som benyttes i næringsvirksomhet. Dette gjelder også når eiendommen

tilhører et selskap representanten eier selv, eller er medeier i. Eiendommens betegnelse, og i hvilken kommune den ligger, oppgis.

Eiendom som i det vesentlige tjener som bolig eller fritidsbolig, registreres ikke etter denne bestemmelse. Det samme gjelder våningshus og driftsbygning på gårdsbruk.

§ 9.

Selskapsinteresser (aksjer, andeler m.v.) som overskrider én prosent av selskapskapitalen, og som vedkommende selv eier. Selskapets navn oppgis. Utbytte av selskapsinteressene oppgis ikke.

§ 10.

Reiser/besøk til utlandet hvor utgiftene ikke i sin helhet dekkes av statlige midler, av det parti representanten tilhører eller av representanten privat, når reisen/besøket har tilknytning til vedkommendes virksomhet som representant. Hvem som bar utgiftene, navn på besøkslandet og tidspunkt for reisen oppgis.

§ 11.

Gave eller annen økonomisk fordel, verd mer enn 2 000 kroner, mottatt fra innenlandsk eller utenlandsk giver, når gaven/fordelen har tilknytning til vedkommendes virksomhet som representant. Giverens navn, fordelens art og tidspunktet for ytelsen oppgis.

III. Gjennomføringen av registreringsordningen

§ 12.

Opplysninger til registeret skal meldes til Stortingets administrasjon innen én måned etter at nyvalgt Storting har trådt sammen. Innen 20 dager etter at registreringsfristen er utløpt etter nyvalg, skal registeret være tilgjengelig for allmennheten ved publisering på Stortingets nettsider.

Endring av, eller tillegg til tidligere registrerte opplysninger, skal meldes innen én måned etter at de nye opplysninger forelå. Vedkommende representants tidligere registrerte data arkiveres og registeret oppdateres med de nye opplysninger innen ti dager etter at representanten har meldt fra om dem.

§ 13.

Formular som benyttes til registreringen, skal godkjennes av Stortingets presidentskap.

§ 14.

De registrerte opplysninger slettes fra det elektroniske registeret etter at vedkommende representant er gått ut av Stortinget, jf. § 12 første ledd.

C Ikrafttredelse

Reglene under A og B trer i kraft fra 1. oktober 2009.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling – med den foretatte rettel-
se – ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Innst. S.nr. 100(2008–2009)–innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende prosessen rundt realiseringen av nytt sykehotell ved Radiumhospitalet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 4:1 (2008–2009) – Ombudsmannens undersøkelse av saksbehandlingstid og saksbehandlingsrutiner i Norsk Pasientskadeerstatning – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Vigdis Giltun satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
732	70	Regionale helseforetak Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75, for høyes med</i> fra kr 6 863 806 000 til 7 013 806»	150 000 000

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 76 mot 29 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.57.50)

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
700	1	Helse- og omsorgsdepartementet Driftsutgifter, <i>for høyes med</i> fra kr 147 954 000 til kr 150 254 000	2 300 000
719	21	Folkehelse Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79, nedsettes med</i> fra kr 58 304 000 til kr 57 904 000	400 000
	70	Hivforebygging, smittevern mv., <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 29 263 000 til kr 27 763 000	1 500 000
	71	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 24 069 000 til kr 23 669 000	400 000
	72	Stiftelsen Amatheia, <i>for høyes med</i> fra kr 16 748 000 til kr 19 048 000	2 300 000
720	1	Helsedirektoratet Driftsutgifter, <i>for høyes med</i> fra kr 356 623 000 til kr 362 393 000	5 770 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
722	70	Norsk pasientskadeerstatning Dekning av advokatutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 26 855 000 til kr 26 355 000	500 000
723	1	Pasientskadenemnda Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 27 362 000 til kr 30 362 000	3 000 000
724	21	Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70, f o r h ø y e s med</i> fra kr 17 768 000 til kr 17 998 000	230 000
	61	Tilskudd til turnustjenesten, n e d s e t t e s med fra kr 128 607 000 til kr 122 107 000	6 500 000
	71	Tilskudd til Nordiska högskolan for folkhälsovetenskap mv., n e d s e t t e s med fra kr 14 800 000 til kr 14 300 000	500 000
725	1	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 98 681 000 til kr 102 681 000	4 000 000
726	21	Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70, n e d s e t t e s med</i> fra kr 19 428 000 til kr 13 328 000	6 100 000
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21, n e d s e t t e s med</i> fra kr 65 078 000 til kr 64 578 000	500 000
727	21	Tannhelsetjenesten Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70,</i> <i>f o r h ø y e s med</i> fra kr 9 100 000 til kr 10 800 000	1 700 000
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21, n e d s e t t e s med</i> fra kr 52 502 000 til kr 51 302 000	1 200 000
728	21	Forsøk og utvikling mv. Spesielle driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 47 082 000 til kr 41 482 000	5 600 000
729	1	Annen helsetjeneste Driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 33 892 000 til kr 33 092 000	800 000
732	21	Regionale helseforetak Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 2 486 000 til kr 5 786 000	3 300 000
	72	Tilskudd til Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 31 969 980 000 til kr 32 249 080 000	279 100 000
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 10 799 863 000 til kr 10 893 463 000	93 600 000
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 7 989 453 000 til kr 8 060 453 000	71 000 000
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 6 928 639 000 til kr 6 988 739 000	60 100 000
	76	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning, f o r h ø y e s med</i> fra kr 16 821 439 000 til kr 16 822 848 000	1 409 000
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning, f o r h ø y e s med</i> fra kr 2 032 132 000 til kr 2 127 132 000	95 000 000
	83	Opptreksrenter for lån fom. 2008, <i>overslagsbevilgning, f o r h ø y e s med</i> fra kr 55 000 000 til kr 72 000 000	17 000 000
742	70	Kontrollkommisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern Tilskudd, f o r h ø y e s med fra kr 1 968 000 til kr 3 168 000	1 200 000
743	75	Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 2 326 582 000 til kr 2 356 582 000	30 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
751	70	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak Tilskudd, nedsettes med fra kr 48 614 000 til kr 47 614 000	1 000 000
2711	70	Spesialisthelsetjenester mv. Refusjon spesialisthjelp, for høyes med fra kr 1 125 000 000 til kr 1 140 000 000	15 000 000
	71	Refusjon psykologhjelp, nedsettes med fra kr 177 000 000 til kr 171 000 000	6 000 000
	72	Refusjon tannlegehjelp, for høyes med fra kr 1 035 000 000 til kr 1 155 000 000	120 000 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt, nedsettes med fra kr 398 500 000 til kr 360 000 000	38 500 000
2751	70	Legemidler mv. Legemidler, nedsettes med fra kr 7 469 700 000 til kr 7 310 000 000	159 700 000
	72	Sykepleieartikler, nedsettes med fra kr 1 220 000 000 til 1 210 000 000	10 000 000
2752	70	Refusjon av egenbetaling Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1, nedsettes med fra kr 3 392 000 000 til kr 3 350 000 000	42 000 000
	71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2, nedsettes med fra kr 210 000 000 til kr 167 000 000	43 000 000
2755	62	Helsetjeneste i kommunene mv. Tilskudd til fastlønsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med fra kr 215 000 000 til kr 205 000 000	10 000 000
	70	Refusjon allmennlegehjelp, for høyes med fra kr 2 741 000 000 til kr 2 800 000 000	59 000 000
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i> , for høyes med fra kr 1 573 000 000 til kr 1 589 000 000	16 000 000
	75	Logopedisk og ortopedisk behandling, nedsettes med fra kr 84 000 000 til kr 72 000 000	12 000 000
2790	70	Andre helsetiltak Bidrag, lokalt, for høyes med fra kr 320 000 000 til kr 355 000 000	35 000 000
Inntekter			
3732	80	Regionale helseforetak Renter på investeringslån, nedsettes med fra kr 350 000 000 til kr 322 000 000	28 000 000
	90	Avdrag på investeringslån tom. 2007, for høyes med fra kr 400 000 000 til kr 423 100 000	23 100 000

Votering:

når det gjelder betongunderstellet til MCP-01, i samsvar med anbefaling fra Olje- og energidepartementet.

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering:

Votering i sak nr. 5

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

Votering i sak nr. 6

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan godkjenne operatørens anbefalte disponeringsløsning

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2008 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1800	21	Olje- og energidepartementet Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 31 136 000 til kr 34 036 000	2 900 000
1810	21	Oljedirektoratet Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med	43 000 000
1811 (NY)	96	StatoilHydro ASA Aksjekjøp, blir løyvd med	18 900 000 000
1820	01	Noregs vassdrags- og energidirektorat Driftsutgifter, blir auka med	1 800 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med	4 000 000
1833	70	CO ₂ -handtering Administrasjon, Gassnova SF, blir redusert med frå kr 58 500 000 til kr 48 500 000	10 000 000
2440	30	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda Investeringar, blir redusert med	1 300 000 000
2490	24	NVE Anlegg Driftsresultat	0
		Spesifikasjon:	
		Driftsinntekter	-53 000 000
		Driftsutgifter	46 200 000
		Avskrivningar	5 500 000
		Renter av statens kapital	800 000
		Investeringsformål	1 000 000
		Reguleringsfond	-500 000
			0
Inntekter			
4800	03	Olje- og energidepartementet Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir redusert med	500 000
	70	Garantiprovisjon, Gassco, blir redusert med frå kr 1 800 000 til kr 1 500 000	300 000
4810	01	Oljedirektoratet Gebyrinntekter, blir auka med	5 000 000
	02	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir auka med frå kr 36 500 000 til kr 79 500 000	43 000 000
5440	24	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda Driftsresultat, blir auka med	25 200 000 000
		Spesifikasjon:	
		Driftsinntekter	216 600 000 000
		Driftsutgifter	-40 400 000 000
		Leite- og feltutviklingsutgifter	-2 500 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Avskrivinger	5 500 000 000
		Renter av statens kapital	<u>-6 600 000 000</u>
			151 600 000 000
	30	Avskrivinger, blir redusert med	300 000 000
		frå kr 15 800 000 000 til kr 15 500 000 000	
(NY)	50	Overføring frå Statens petroleumforsikringsfond, blir løyvd med	700 000 000
	80	Renter av statens kapital, blir auka med	200 000 000
		frå kr 6 400 000 000 til kr 6 600 000 000	
5490		NVE Anlegg	
	01	Sal av utstyr mv., blir redusert med	500 000
		frå kr 1 000 000 til kr 500 000	
5582		Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	
	70	Bidrag til kulturminnevern, blir redusert med	6 600 000
		frå kr 15 700 000 til kr 9 100 000	

II

Fullmakt til å binde seg utover gitt løyving

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan binde seg utover gitt løyving innanfor følgjande sum:

Kap.	Post	Formål	Samla ramme
1820	22	Noregs vassdrags- og energidirektorat Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	20,0 mill. kroner

III

Under kap. 1833 CO₂-handtering, post 22 CO₂-handtering, internasjonalt, vert tilføyd stikkordet «kan overførast».

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

I

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgjande endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1400	21	Miljøverndepartementet Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , for høyes med	500 000
		frå kr 96 157 000 til kr 96 657 000	
1427	35	Direktoratet for naturforvaltning Statlig erverv, nytt skogvern, <i>kan overføres</i> , for høyes med	86 500 000
		frå kr 106 981 000 til kr 193 481 000	
	60	Tilskudd til lokalt utviklingsfond, reduseres med	6 000 000
		frå kr 6 000 000 til kr 0	
1441	22	Statens forurensningstilsyn Statlig ordning for sletting av klimakvoter, reduseres med	2 800 000
		frå kr 7 411 000 til kr 4 611 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i> , reduseres med	70 000 000
		frå kr 112 780 000 til kr 42 780 000	
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i> , reduseres med	2 000 000
		frå kr 50 000 000 til kr 48 000 000	
1471		Norsk Polarinstitutt	
	1	Driftsutgifter, for høyes med	22 000 000
		frå kr 114 732 000 til kr 136 732 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , for høyes med	3 000 000
		frå kr 56 851 000 til 59 851 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
Inntekter			
4441	2	Statens forurensningstilsyn Inntekter, statlig ordning for sletting av klimakvoter, reduseres med fra kr 6 241 000 til kr 3 141 000	3 122 000
4471	3	Norsk Polarinstitut Inntekter fra diverse tjenesteyting, forhøyes med fra kr 19 979 000 til kr 41 979 000	22 000 000

II

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at:
Miljøverndepartementet i 2008 kan gi tilsagn om til-

skudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	34	Statlig erverv, nasjonalparker	168,7 mill. kroner
	35	Statlig erverv, nytt skogvern	133,6 mill. kroner

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Lars Sponheim på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 2. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme lovforslag om 20 prosent fradrag i skatt for personlige, varige investeringer i selskap inntil 500 000 kroner.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 98 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl.15.59.05)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en ny vurdering av om et system med høyere og behovsprøvd barnetillegg i tilknytning til arbeidsavklaringspenger er mer egnet enn et standardisert barnetillegg til å motvirke barnefattigdom, og fremme en egen sak om dette til Stortinget.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 98 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.24)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om å etablere en ny forvaltningsstruktur med bare to folkevalgte nivåer, stat og kommune.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 68 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.43)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens rammefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.00.01)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Bent Høie på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak med avklaring av finansieringsordningen for all godkjent fagskoleutdanning.»

Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 78 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.00.26)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen åpne for forsøk med oppgaveoverføring fra stat til fylkeskommuner, og til fylkeskommuner i samarbeid.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 93 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.00.45)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte når de regionale forskningsfondene skal lokaliseres.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 97 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.03)

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 med et forslag om at voldsoffererstatningens begrensnings gjelder pr. offer/pårørende.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.22)

Votering i sak nr. 16

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Inntekter			
2428	(nytt) 90	Eksportfinans ASA Lån, bevilges med	30 000 000 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr.1, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Svein Flåtten på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 3 og 4, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti

Det voterer først over forslag nr. 5, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag for Stortinget som sikrer at institusjoner innen rusbehandling og barnevern, drevet av ideelle aktører, får langsiktige driftsavtaler som gjør at de kan opprettholde et godt kvalitativt tilbud til sine brukere, og drive under langsiktige og forutsigbare rammer.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 97 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.02.14)

Presidenten: Det voterer så over forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittpartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
440	1	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
		Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	34 000 000
		fra kr 7 785 974 000 til kr 7 819 974 000	
	30	(NY) Investeringer i materiell, <i>kan overføres</i> , bevilges med	34 000 000
441		Oslo politidistrikt	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	18 000 000
		fra kr 1 541 585 000 til kr 1 559 585 000	
	30	(NY) Investeringer i materiell, <i>kan overføres</i> , bevilges med	18 000 000
455		Redningstjenesten	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	4 000 000
		fra kr 490 737 000 til kr 494 737 000	
571		Rammetilskudd til kommuner	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med	210 000 000
		fra kr 14 120 862 000 til kr 14 330 862 000	
	69	(NY) Midler til vedlikehold, <i>kan overføres</i> , bevilges med	3 000 000 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	69	(NY) Midler til vedlikehold av fylkesveier, <i>kan overføres</i> , bevilges med	900 000 000
621		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	20 000 000
732		Regionale helseforetak	
	70	Tilskudd til helseforetakene, forhøyes med	150 000 000
		fra kr 6 863 806 000 til kr 7 138 806 000	
	72	Tilskudd til Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	538 000 000
		fra kr 32 249 080 000 til kr 32 787 080 000	
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	188 000 000
		fra kr 10 893 463 000 til kr 11 081 463 000	
	74	Tilskudd til Helse Midt RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	144 000 000
		fra kr 8 060 453 000 til kr 8 204 453 000	
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	130 000 000
		fra kr 6 988 739 000 til kr 7 118 739 000	
1320		Statens vegvesen	
	23	Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveier m.m., <i>kan overføres</i> , forhøyes med	1 100 000 000
		fra kr 7 252 500 000 til kr 8 352 500 000	
1323		Bompengeprosjekter – <i>overslagsbevilgning</i>	
	70	(NY) Sletting av bompengeselskapenes gjeld på veiprojekter pr. 31. desember 2008, <i>kan overføres</i> , bevilges med	12 000 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspenger, forhøyes med	36 000 000
		fra kr 8 620 000 000 til kr 8 656 000 000	
2653		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, forhøyes med	46 000 000
		fra kr 9 950 000 000 til kr 9 996 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
2655		Uførhet	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 18 510 000 000 til kr 18 630 000 000	120 000 000
	74	Attføringsmottakere med minsteytelse, forhøyes med fra kr 7 520 000 000 til kr 7 538 000	18 000 000
2670		Alderdom	
	73	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 5 260 000 000 til kr 5 660 000 000	400 000 000
2680		Etterlatte	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 78 000 000 til kr 90 000 000	12 000 000
3732		Regionale helseforetak (jf. kap. 732)	
	92	Ekstra avdrag på investeringslån, bevilges med	2 000 000 000
5800		Statens pensjonsfond – Utland	
	50	Overføring fra fondet, nedsettes med fra kr 36 418 000 000 til kr 27 560 000 000	8 858 000 000
5999		Statslånemidler	
	90	Overføring fra fondet, forhøyes med fra kr 14 889 000 000 til kr 22 228 372 000»	7 339 372 000

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om bompengefinansierte prosjekter vedtatt av Stortinget i 2008, samt evt. ny bompengegjeld opptatt i 2008 for andre bompengefinansierte prosjekter. Saken skal gi grunnlag for vedtak om statlig gjeldsovertakelse og /eller gjeldssletting. Stortinget ber derfor Regjeringen vurdere en løsning der staten trer inn som debitor i bompengeselskapenes gjeld pr. 31. desember 2008, og derved overtar den fastlagte nedbetalingen på vegne av trafikantene.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.02.29)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
582		Rentekompensasjon for skoleanlegg og kirkebygg	
	60	Rentekompensasjon - skolebygg, <i>overslagsbevilgning, kan også nyttes under post 61, kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 828 400 000 til kr 921 400 000	93 000 000
1320		Statens Vegvesen	
	30	Riksveginvesteringer, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 5 785 300 000 til kr 5 875 300 000	100 000 000
1350		Jernbaneverket	
	30	Investeringer i linjen, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 2 349 100 000 til kr 2 449 100 000»	100 000 000

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 78 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.02.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber om at Regjeringen i forbindelse med sin tiltakspakke på nyåret øker avskrivningssatsen for

maskiner og utstyr, i saldogruppe d, fra 20 til 25 pst. med virkning for hele 2009.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 56 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.03.02)

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
21		Statsrådet	
	1	Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 135 744 000 til kr 137 844 000	2 100 000
271		Universiteter	
	50	Basisfinansiering statlige universiteter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 6 792 605 000 til kr 6 884 425 000	91 820 000
272		Vitenskapelige høyskoler	
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 556 539 000 til kr 563 509 000	6 970 000
	70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 18 190 000 til kr 18 620 000	430 000
275		Høyskoler	
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 5 026 776 000 til kr 5 082 166 000	55 390 000
	70	Basisfinansiering private høyskoler, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 349 823 000 til kr 355 213 000	5 390 000
1600		Finansdepartementet	
	96	Innskudd egenkapital Folketrygdfondet, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 20 000 000 til kr 35 000 000	15 000 000
1610		Toll- og avgiftsetaten	
	1	Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 1 167 500 000 til kr 1 170 300 000	2 800 000
1618		Skatteetaten	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 115 800 000 til kr 100 000 000	15 800 000
1620		Statistisk sentralbyrå	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 170 000 000 til kr 187 000 000	17 000 000
1631		Senter for statlig økonomistyring	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 34 100 000 til kr 26 800 000	7 300 000
1632		Kompensasjon for merverdiavgift	
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, ny ordning, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 11 200 000 000 til kr 12 800 000 000	1 600 000 000
	72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 1 260 000 000 til kr 1 400 000 000	140 000 000
1634		Statens innkrevingssentral	
	1	Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 244 800 000 til kr 259 800 000	15 000 000
1638		Kjøp av klimavoter	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 505 000 000 til kr 0	505 000 000
1650		Statsgjeld, renter m.m.	
	1	Driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 29 400 000 til kr 27 400 000	2 000 000
	89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 17 330 100 000 til kr 17 824 500 000	494 400 000
2309		Tilfeldige utgifter	
	1	Driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s</i> med fra kr 12 769 573 000 til kr 249 983 000	12 519 590 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
2315	1	Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet Driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 45 831 000 til kr 0	45 831 000
2800	50	Statens pensjonsfond – Utland Overføring til fondet, f o r h ø y e s med fra kr 301 773 000 000 til kr 412 899 000 000	111 126 000 000
	96 (ny)	Finansposter overført til fondet, b e v i l g e s med	-18 900 000 000
I n n t e k t e r			
4610	2	Toll- og avgiftsetaten Andre inntekter, f o r h ø y e s med fra kr 2 200 000 til kr 4 700 000	2 500 000
4620	2	Statistisk sentralbyrå Oppdragsinntekter, f o r h ø y e s med fra kr 170 000 000 til kr 187 000 000	17 000 000
	85	Tvangsmulkt, f o r h ø y e s med fra kr 6 500 000 til kr 10 500 000	4 000 000
4634	2	Statens innkrevingsentral Refusjoner, f o r h ø y e s med fra kr 30 200 000 til kr 45 200 000	15 000 000
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning, f o r h ø y e s med fra kr 190 000 000 til kr 215 000 000	25 000 000
	86	Bøter, inndragninger, f o r h ø y e s med fra kr 1 210 000 000 til kr 1 330 000 000	120 000 000
	87	Vegadministrasjonsgebyr, n e d s e t t e s med fra kr 55 000 000 til kr 52 000 000	3 000 000
	88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret, f o r h ø y e s med fra kr 170 000 000 til kr 195 000 000	25 000 000
4638	1	Salg av klimavoter Salgsinntekter, n e d s e t t e s med fra kr 1 120 000 000 til kr 200 000	1 119 800 000
5309	29	Tilfeldige inntekter Ymse, f o r h ø y e s med fra kr 50 549 000 til kr 170 549 000	120 000 000
5341	95 (ny)	Avdrag på utestående fordringer Avdrag på lån til Jugoslavia, b e v i l g e s med	65 000
5491	30	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift Avskrivninger, n e d s e t t e s med fra kr 427 681 000 til kr 417 534 000	10 147 000
5501	70	Skatter på formue og inntekt Toppskatt mv., f o r h ø y e s med fra kr 21 000 000 000 til kr 25 500 000 000	4 500 000 000
	72	Fellesskatt, f o r h ø y e s med fra kr 148 083 000 000 til kr 165 800 000 000	17 717 000 000
	73	Skatt av opparbeidede forpliktelser i rederiene, n e d s e t t e s med fra kr 1 400 000 000 til kr 1 300 000 000	100 000 000
5506	70	Avgift av arv og gaver Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 2 700 000 000 til kr 2 250 000 000	450 000 000
5507	71	Skatt og avgift på utvinning av petroleum Ordinær skatt på formue og inntekt, f o r h ø y e s med fra kr 67 500 000 000 til kr 89 700 000 000	22 200 000 000
	72	Særskatt på oljeinntekter, f o r h ø y e s med fra kr 111 300 000 000 til kr 150 700 000 000	39 400 000 000
	74	Arealavgift mv., f o r h ø y e s med fra kr 1 200 000 000 til kr 1 900 000 000	700 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 3 300 000 000 til kr 3 400 000 000	100 000 000
5509	70	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 200 000 000 til kr 300 000 000	100 000 000
5511	70	Tollinntekter Toll, f o r h ø y e s med fra kr 1 945 000 000 til kr 2 100 000 000	155 000 000
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter, f o r h ø y e s med fra kr 82 000 000 til kr 85 000 000	3 000 000
5521	70	Merverdiavgift Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 190 700 000 000 til kr 193 500 000 000	2 800 000 000
5526	70	Avgift på alkohol Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer, n e d s e t t e s med fra kr 11 040 000 000 til kr 10 844 000 000	196 000 000
5531	70	Avgift på tobakkvarer Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 7 317 000 000 til kr 7 276 000 000	41 000 000
5536	71	Avgift på motorvogner mv. Engangsavgift på motorvogner mv., n e d s e t t e s med fra kr 20 009 000 000 til kr 19 000 000 000	1 009 000 000
	72	Årsavgift, f o r h ø y e s med fra kr 7 898 000 000 til kr 7 989 000 000	91 000 000
	73	Vektårsavgift, n e d s e t t e s med fra kr 369 000 000 til kr 356 000 000	13 000 000
	75	Omregistreringsavgift, n e d s e t t e s med fra kr 2 267 000 000 til kr 2 177 000 000	90 000 000
	76	Avgift på bensin, n e d s e t t e s med fra kr 8 100 000 000 til kr 7 842 000 000	258 000 000
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift), n e d s e t t e s med fra kr 7 555 000 000 til kr 7 317 000 000	238 000 000
5537	71	Avgifter på båter mv. Avgift på båtmotorer, n e d s e t t e s med fra kr 385 000 000 til kr 312 000 000	73 000 000
5541	70	Avgift på elektrisk kraft Forbruksavgift, f o r h ø y e s med fra kr 6 187 000 000 til kr 6 752 000 000	565 000 000
5542	70	Avgift på mineralolje mv. Avgift på mineralolje, f o r h ø y e s med fra kr 1 224 000 000 til kr 1 238 000 000	14 000 000
	71	Avgift på smøreolje, n e d s e t t e s med fra kr 108 000 000 til kr 96 000 000	12 000 000
5543	70	Miljøavgift på mineralske produkter mv. CO ₂ -avgift, n e d s e t t e s med fra kr 4 708 000 000 til kr 4 427 000 000	281 000 000
	71	Svoelavgift, n e d s e t t e s med fra kr 155 000 000 til kr 84 000 000	71 000 000
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall Avgift på sluttbehandling av avfall, n e d s e t t e s med fra kr 787 000 000 til kr 715 000 000	72 000 000
5547	71	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier Tetrakloreten (PER), n e d s e t t e s med fra kr 3 000 000 til kr 2 000 000	1 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5548	70	Miljøavgift på klimagasser Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK), nedsettes med fra kr 261 000 000 til kr 255 000 000	6 000 000
5549	70	Avgift på utslipp av NO _x Avgift på utslipp av NO _x , for høyes med fra kr 271 000 000 til kr 398 000 000	127 000 000
5555	70	Sjokolade- og sukkervareavgift Avgift, nedsettes med fra kr 1 137 000 000 til kr 1 080 000 000	57 000 000
5556	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv. Avgift, nedsettes med fra kr 1 109 000 000 til kr 1 070 000 000	39 000 000
5557	70	Avgift på sukker Avgift, nedsettes med fra kr 210 000 000 til kr 182 000 000	28 000 000
5559	70	Avgift på drikkevareemballasje Grunnavgift på engangsemballasje, for høyes med fra kr 725 000 000 til kr 738 000 000	13 000 000
	71	Miljøavgift på kartong, nedsettes med fra kr 319 000 000 til kr 204 000 000	115 000 000
	72	Miljøavgift på plast, nedsettes med fra kr 99 000 000 til kr 90 000 000	9 000 000
	73	Miljøavgift på metall, for høyes med fra kr 94 000 000 til kr 140 000 000	46 000 000
	74	Miljøavgift på glass, for høyes med fra kr 52 000 000 til kr 53 000 000	1 000 000
5565	70	Dokumentavgift Avgift, nedsettes med fra kr 5 817 000 000 til kr 5 733 000 000	84 000 000
5580	70	Sektoravgifter under Finansdepartementet Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene, for høyes med fra kr 218 100 000 til kr 224 300 000	6 200 000
5583	70	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser Inntekter fra telesektoren, for høyes med fra kr 167 700 000 til kr 188 600 000	20 900 000
5584	70 (ny)	Andre avgifter Etterslep, netto tilbakebetaling av utgåtte avgifter, bevilges med	-51 500 000
5603	80	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift Renter av statens faste kapital, nedsettes med fra kr 46 538 000 til kr 39 362 000	7 176 000
5605	80	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer Av statskassens foliokonto i Norges Bank, nedsettes med fra kr 6 996 100 000 til kr 6 167 800 000	828 300 000
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta, for høyes med fra kr 1 000 000 til kr 1 200 000	200 000
	82	Av innenlandske verdipapirer, for høyes med fra kr 1 450 100 000 til kr 1 467 400 000	17 300 000
	83	Av alminnelige fordringer, for høyes med fra kr 100 000 000 til kr 110 000 000	10 000 000
	84	Av driftskreditt til statsbedrifter, for høyes med fra kr 385 000 000 til kr 402 000 000	17 000 000
5700	71	Folketrygdens inntekter Trygdeavgift, for høyes med fra kr 78 200 000 000 til kr 83 700 000 000	5 500 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift, for høyes med fra kr 116 100 000 000 til kr 121 300 000 000	5 200 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5800	50	Statens pensjonsfond – Utland Overføring fra fondet, nedsettes med fra kr 36 418 000 000 til kr 8 370 000 000	28 048 000 000
5999	90	Statslånemidler Lån, forhøyes med fra kr 14 889 000 000 til kr 20 228 372 000	5 339 372 000

II

Stortinget samtykker i at folketrygdens finansieringsbehov for 2008 dekkes ved statstilskudd.

III

Utlånsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 og 2009 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 2,5 mrd. kroner.

IV

Garanti fullmakter

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 og 2009 kan gi:

- Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 110 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning. Garantivirksomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Alminnelig garantiordning skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.
- Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 8 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien. Ordningen skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

V

Utbetaling under garantiordninger (trekkfullmakt)

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 og 2009 kan foreta utbetalinger til Garanti-instituttet for eksportkreditt uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under byggelånsgarantiordningen overstiger innestående likvide midler tilknyttet ordningen, men slik at saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen

ikke overstiger 400 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post 91 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – byggelånsgarantiordning.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 1 på tilleggsdagsordenen

Presidenten: Vi skal så votere i saken som er oppført på tilleggsdagsordenen. Det dreier seg om representantforslag fra Anders Anundsen, Ine Marie Eriksen Søreide, Dagrun Eriksen og Odd Einar Dørum.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utsette ikrafttredelsen av tomtefesteinstruksen av 14. september 2007 inntil domstolene har tatt stilling til instruksens rettslige gyldighet.»

Inge Ryan har på vegne av regjeringspartiene sagt at de vil stemme imot forslaget.

Votering:

Forslaget fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Ine Marie Eriksen Søreide, Dagrun Eriksen og Odd Einar Dørum ble med 56 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.03.56)

Presidenten: Da er vi kommet til veis ende i dette møtet, og det gjenstår bare for presidenten å ønske god jul og godt nyttår!

Dette halvåret slutter jo ganske dramatisk – jeg tenker på finanskrisen og nedsmeltingen av økonomien verden over. Det kan derfor være en god idé for alle å kjøle seg litt ned i løpet av julen og møte igjen med friskt mot. Presidenten er overbevist om at Stortinget vil takle også denne krisen på en usedvanlig god måte. Med de ord: God jul og godt nyttår! Vel hjem, alle sammen!